

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN ABB. POST. - LEGGE 549 / 95,
ART. 2 COMMA 26 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

NOVI GLAS

CENA 1500 LIR

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

EVROPA PO ŠTIRIH DESETLETJIH

Države članice Evropske unije praznujejo letos prav v tem času pomembno obletnico, in sicer 40-letnico Rimske pogodbe, s katero so se odprla vrata sedanji politični Evropi. Od prvih korakov šestih držav (Francija, Italija, Zahodna Nemčija, Belgija, Nizozemska in Luksemburg) s Skupnim evropskim trgovom do današnjih oblik politične in ekonomske povezave petnajsterih je pot gotovo zelo dolga in naporna. Naj zato v kratkem razmišljanju ne toliko obudimo prehojeno pot, ampak predvsem nakažemo politične perspektive za naprej.

Danes imamo Evropsko unijo, ki je nastala iz Skupnega evropskega trga in med seboj povezuje petnajst držav. Od Skandinavije (Danska, Norveška, Finska) mimo Velike Britanije in Irske pa spet preko že imenovanih držav ustanoviteljic vse tja do Portugalske in Grčije na dveh nasprotnih straneh Sredozemlja oz. Atlantika. Sedaj težijo k vstopu nove države srednje in vzhodne Evrope (med njimi Slovenija), ki so po zlomu komunizma svobodno zadihale in si želijo čim tesnejše povezave s politično Evropo. Kaj potem?

V teku časa je v procesu evropskega združevanja prišlo do določenih razvojnih stopenj in novih korakov naprej. Gospodarsko povezovanje se je po prvem zametku (pomislimo na Evropsko premogovno-jeklarsko skupnost iz petdesetih let) kasneje vedno bolj sprevrglo v politično. Francija je sicer zaustavila proces obrambnega sodelovanja, ki bi osnovalo večje vojaške obveznosti držav članic. To sedaj nadomešča Zahodno-evropska zveza s sedežem v Bruslju. Dandanes pa vedno bolj stopajo na dan gospodarska vprašanja, še zlasti finančne in monetarne zadeve na vidiku skorajšnje enotne evropske valute (Euro), ki jo predvidevajo dogovori v Maastrichtu.

Sedanje države-članice v tem času hitijo z ekonomskimi in drugimi reformami za doseg ciljev, ki jih predvideva Maastricht. Italija sama je stalno v nekaki tekmi z drugimi večjimi partnerji (zlasti Francijo in Nemčijo), da bi prišla v pravem času v monetarno unijo. Podobne težave pa imajo tudi v Bonnu, Parizu in Londonu. Kdo bo res pravočasno prišel v ta evropski pristan? Predsednik republike Scalfaro je s tem v zvezi večkrat jasno podčrtal, da Evrope ne smemo gledati samo skozi račune in številke. Evropa je predvsem politični in duhovni pojem in cilj, ki ga želimo doseči.

Kaj nam pravzaprav nudi evropsko politično združevanje? Odgovori na to vprašanje so lahko raznoliki. Vsekakor je osnovna težnja, ki je že botrovala pojavnemu nastanku tega načrta, tista, ki je hotela oziroma hoče mimo političnega zedinjenja držav in narodov stare celine ustvariti močno naddržavno enoto, ki pa naj vsekakor spoštuje in ovrednoti posamezne narode. / STRAN 3

ANDREJ BRATUŽ

Velika dvorana evropskega parlamenta v Strasbourgu

SLOVENSKA POLITIKA PRED HUĐO PREIZKUŠNJO

DRAGO LEGIŠA

Predsednik slovenske vlade Drnovšek je v skladu z dogovorom med predsedniki parlamentarnih strank zaprosil ustavno sodišče, naj "poda svoje mnenje o ustavni utemeljenosti zakona o ratifikaciji evropskega pridružitvenega sporazuma". "Pred nami sta, je dejal Drnovšek, dva možna izida: ustavno sodišče sprejme stališče vlade in potrdi možnost dvostopenjskega spreminjanja ustave v naslednjih letih in postopnega približevanja pravnemu sistemu Evropske zveze; če bi pa ustavno sodišče ugotovilo, da z vidika ustavnosti to ni možno, bi morala Slovenija, če želi nadaljevati pot v Evropsko zvezo, ustavo spremeniti takoj." Predsednik slovenske vlade je povedal, da je naprosil ustavno sodišče, naj svoje mnenje izoblikuje v tednu dni.

Ko bo naš časnik prišel v roke bralcev, bi javnost morala že poznati mnenje ustavnega sodišča, saj je predsednikovo prošnjo prejelo sredi prejšnjega tedna (14. ali 15. maja).

O tem pomembnem in gotovo kočljivem vprašanju se je v Državnem zboru na začetku prejšnjega tedna razvila zelo razburljiva, polemična razprava. Opozicija je očitala vladi in njeni večini, da želi za Slovenijo naravnost življenjsko vprašanje rešiti v največji naglici; to pa da je nedopustno in neodgovorno. Ustrezne listine je vlada dolgo hranila v predalih in jih predložila Državnemu zboru šele potem, ko je bila od pristojnih ljudi in uradov EZ posvarjena, da utegne Slovenija "zamuditi vlak za Evropo", če sporazum ne bo potrjen še ta mesec.

Medtem postajajo, kot je sicer razumljivo in tudi v skladu z načeli resnične demokracije, v Sloveniji vedno bolj glasni in aktivni ljudje in krogi (v modernem žargonu jim pravijo "civilna družba"), ki do Evropske zveze niso le skeptični, temveč celo odločno nasprotujejo, da bi Slovenija postala njena članica.

Med slednje gotovo sodi predvsem "Gibanje 23. december", ki mu predseduje dr. Borut Korun. Ta med drugim piše: "Evropa za Slovence

ni samo zemljepisni pojem, marveč mit o stalnem napredku, varnosti, urejenosti, pravni državi, demokratičnosti, človekovih pravicah, kulturi, skratka, državotvorni mit, ki nam tako manjka. Ta mit nam vsak dan prebrisan vključujejo v sistem naših vrednot, zato poslušamo o "evropski kakovosti", o "avtomobilu Evrope", o "evropskih standardih", vsiljujejo nam "evropskost" kot pojem za civiliziranost, kakovost, uglednost itd. Nihče pa nam ne pokaže evropske resničnosti, resničnosti hladne, brezobzirne, samo k dobičku in uspehu usmerjene tehnokratske družbe, ki je brez vsakega kulturnega naboja".

Ena zadnjih najbolj znanih in politično markantnih akcij tega gibanja je zahteva, naj se razpiše predhodni zakonodajni referendum o zakonu o ratifikaciji evropskega pridružitvenega sporazuma.

Do tega trenutka sicer še ne poznamo natančnega besedila vprašanja, ki naj bo predmet referenduma, vendar je jasno, da utegne ta pobuda imeti za posledico, da se ratifikacija pridružitvene-

ga sporazuma zavleče v nedogled, v skrajni konsekvenci pa lahko prepreči vstop Slovenije v EZ. Zanimivo je, da je dr. Korun eden vidnejših predstavnikov Slovenske ljudske stranke, ki skupno z Liberalno demokracijo Slovenije sestavlja vladno koalicijo!

Odraž "civilne družbe" so gotovo tudi podpisniki (skupno kakih 30) izjave, ki je prišla v javnost, ko je slovenska vlada predložila parlamentu v potrditev sporazum o pridružitvi Slovenije EZ, kar naj bi Državni zbor opravil še ta mesec. Med podpisniki so predsednik prvega slovenskega parlamenta dr. Bučar, teolog Anton Stres, bivši ljubljanski nadškof Šuštar in prof. Alojz Rebula. "V načelu podpiramo pridružitve, pravi izjava, Državni zbor lahko ratificira sporazum o pridružitvi", a brez tako imenovanega "španskega kompromisa", ki "terja od Slovenije prevzem dodatnih obveznosti glede prometa z nepremičninami!" Pridružitvenemu sporazumu je kot pogoj za njegovo potrditev ali ratifikacijo od strani članic EZ, predvsem Italije, dodana priloga (aneks), znana kot španski kompromis. Podpisniki poudarjajo, da "sprejem takega vsiljenega kompromisa pomeni za Slovenijo ne glede na njegovo vsebino zanikanje samega smisla pridružitve."

Ne utruje njene šele nedavno pridobljene državne samostojnosti, ampak jo postavlja v položaj drugorazredne države, o katere bistvenih življenjskih vprašanjih odločajo drugi z vidika svojih koristi. Iz samostojne države spreminja Slovenijo v protektorat ter s tem zanika smisel in opravičilo njene državne osamosvojitve."

STRAN 2

02 Miro Oppelt
SPET DVA KONGA

"NISMO DUHOVNIKI ALI REDOVNICE, TODA IMAMO ETIČNE VREDNOTE; TE NAM DAJEJO PREDVSEM SPOŠTOVANJE DO NAS SAMIH IN DO NAŠEGA POKLICA. NAŠA NALOGA JE, DA STORIMO VSE, DA VLADAJOČI NE ZLORABLJAJO OBLASTI."

(Abe Rosenthal, slavni urednik časnika New York Times)

03 Jurij Paljk / intervju
FRANKO ŽERJAL

04 Jurij Paljk
PAPEŽEV 77. ROJSTNI DAN

04 Komisija Pravičnost in mir pri SŠK
PRIDRUŽITEV SLOVENIJE EVR. ZVEZI

06 Iva Koršič
ROMAN IGORJA ŠKAMPERLA

07 Milan Gregorič
BOGATA BERA PUBLIKACIJ ANNALES

08 Ivan Žerjal
"POLITIČNI CIKLON NAD ISTRO"

09 Erik Dolhar
JUBILEJNI 35. PRAZNIK ČEŠENJ

12 Erika Jazbar
EPOPEJA DVOJEZIČNIH TABEL

12 Danijel Devetak
VOLČIČEV VZHOD

16 ŠE IZ ŽIVLJENJA CERKVE... IN KULTURE

VSEBINA

SVET OKROG NAS

S 1. STRANI

SPET DVA KONGA

MIRO OPPELT

Na sliki propadli Mobutu. Ali je v Zairu prišlo le do zamenjave diktatorja z diktatorjem?

Kot gnilo jabolko se je zrušil režim umirajočega zairskega diktatorja Mobutuja, prisposode tragične afriške dekolonizacije v šestdesetih letih, ki je po krivdi kolonizatorjev prepustil Afriko v rokah brezvestnih despotov. Dejstvo, da niso pripravili po stoletnem izžemanju primernih kadrov, je zagotavljalo nadaljnje izkoriščanje celine, ki je med najbogatejšimi na svetu, ljudstvo pa med najbednejšimi. Ustvarjeni so bili pogoji za utrditev tiranov, ki so škodovali Afriki bolj kot kolonizacija. Mobutu si je nagrabil ogromno bogastvo, katerega je naložil v tujini. Vprašanje pa je, kako bo z novim voditeljem Kabilo. Slednji je Zair preimenoval v demokratično republiko Kongo in zagotavlja, da bo uvedel v državi, nekdanji belgijski koloniji, demokratično ureditev. Volitve pa bo sklical, ko bo ljudstvo prevzelo po 32-letni diktaturi. Kabila je preostanek kitajsko kubanskih revolucionarjev. Baje se je tudi sam demokratično prevzgojil. Sam Che o njem ni imel visokega mnenja. Prišla je njegova ura, kot pri vseh dosedanjih voditeljih, z zunanjo pomočjo. Izkoristil je upor plemena Banjamulenge, maloštevilnega, a s podporo Ugande in Ruande, z ameriško in britansko tehnologijo. Podpira ga tudi Južna Afrika v iskanju novega vodstva afriške celine. V bistvu pa gre za zamenjavo vplivnega območja med Francijo in Ameriko ali njenim kapitalom. Po osvojitvi nekdanje Katange je Kabila že sklenil nove pogodbe z ameriško družbo iz Arkansasa. Obstaja bojazen, da gre le za zamenjavo diktatorja. Mobutu je bil primeren, ko se je bilo treba soočiti s sovjetskim vpadom. Postal je star in neučinkovit ter prelakomen. Nasloniti se je bilo treba na nove žandarje, kot sta Museveni v Ugandi in Kagame v Ruandi z njuno učinkovito avtoritarnostjo. Prav Kagameju je Kabila že naredil uslugo, da je dejansko opravil v Zairu rododomor butujskih beguncev. Od milijona se jih bo vrnilo v Ruando le nekaj deset tisočev preživelih. Kabila začenja torej že z najmanj 400 tisoč mrtvimi na vesti. Nič niso pomagali pozivi humanitarnih organizacij, treba je bilo učinkovito rešiti vprašanje izkoriščanja največjega rudnega zaklada na svetu. Več mesecev je bila tragedija butujskih beguncev v bistvu prikrita. Glas papeža in misijonarjev je bil glas vpričo v puščavi finančnih interesov. V Kabilo zabodne države pa le niso imele velikega zaupanja, saj so za vsak primer mesece zadrževale svoje čete v sosednjem Kongu, nekdanjem francoskem, za morebitno reševanje svojih državljanov v Kinšasi na drugem bregu reke Zaire.

SLOVENSKA POLITIKA PRED HUDO PREIZKUŠNJO

Za podpisnike in gotovo za mnoge Slovence je torej zelo vprašljiv "španski kompromis", ki ga tako imenujejo po nekdanjem španskem zunanem ministru Solanu. Ta je s svojim predlogom dejansko naredil konec italijanskemu izsiljevanju v zvezi z nepremičninami optantov iz Istre, tako da je Italija umaknila svoj veto glede pridružitvene članstva Slovenije. Cena so bile ugodnosti pri sklepanju nepremičninskih kupoprodaj za tuje državljane s triletnim bivališčem na ozemlju Slovenije. V bistvu gre za italijanske državljane, ki so optirali za Italijo, oziroma za njihove potomce. Na dlani je, da je to v popolnem skladu s tisto politiko vrhov organizacij istrskih prebežnikov, ki jo lepo ponazarjata besedi "Ricomprimoci l'Istria" (odkupimo si Istro).

Proces postopne evropske integracije najbrž za Slovenijo nima poti nazaj, vendar opravljajo tako evroskeptiki kot organizacije "civilne družbe" pomembno nalogo, saj

opozarjajo izvršno in zakonodajno oblast (vlado in parlament) na nevarnosti in pastih, ki se jim je treba za vsako ceno izogniti. Bistveno morejo dalje prispevati k oblikovanju zaščitne zakonodaje, ki mora zavarovati nacionalne interese. Vprašanje je aktualno, ker bo Slovenija v vsakem primeru morala svojo zakonodajo prilagoditi evropski, pri čemer prihaja v poštev tudi sprememba 68. člena sedanje ustave, po katerem tujci ne morejo sklepati nepremičninskih kupoprodaj. Moderna država pa ima na vsedržavni in na krajevni ravni vrsto instrumentov, ki morejo zavarovati temeljne narodne vrednote in narodne predstave v slovenski zavesti, kar ne more in ne sme iti na škodo stvarnih koristi posameznikov in narodne skupnosti.

Ko je te dni znan italijanski politolog obravnaval odcepitvene težnje na italijanskem Severu, je poudaril, da ostajata "narod in narodna identiteta" abstraktna pojma, če ne upoštevata razsežnosti "interesa" oziroma "zaznave interesa", ki je lasten vsakemu posamezniku. Le takšno pojmovanje je po njegovem v skladu z resničnim patriotizmom ali domoljubjem.

Slovenska politika je torej pred veliko preizkušnjo. Upamo in želimo, da bi to preizkušnjo tudi srečno in uspešno prestala.

Nanti Olip z najvišjimi predstavniki dežele Koroške na kongresu

V Porečah ob Vrbskem jezeru na Koroškem je od 7. do 11. maja letos potekal 42. kongres Federalistične unije evropskih narodnostnih skupnosti (FUENS). Pod predsedstvom Romedija Arquinta iz Švice je zborovalo več sto delegatov, ki so predstavljali okrog 50 milijonov pripadnikov manjšinskih skupnosti v Evropi. Na kongresu je imel temeljno predavanje zastopnik komisije OZN za človekove pravice v Ženevi g. Absbjorn Eide. Predaval je na temo: Manjšina in večina - partnerja za Evropo.

Med mnogimi posegi naj omenimo uvodni referat g. Nantija Olipa, predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev, ter dr. Silva Devetaka, ISCOMET, Maribor, ki je imel uvodni poseg v zaključno resolucijo celotnega kongresa.

Kongres je pozdravil tudi g. Bojan Brezigar, podpredsednik evropskega urada za narodnostne skupnosti v Bruslju.

V okviru delovne skupine, ki je obravnavala predvsem problem narodnih skupnosti v izvoljenih zakonodajnih telesih in njih zajemeno zastopstvo, je širše spregovoril tudi dr. Drago Štoka za Slovensko skupnost, ki je poudaril politično in pravno nujno po zajemeno prisotnosti slovenske narodne skupnosti predvsem v deželni zbornici Furlanije-Juljske krajine. V diskusiji so z enakimi predlogi posegli tudi delegati koroških organizacij, in sicer Franc Rutar, Marjan Pipp, Andrej Wakounig, Marjan Šturm in drugi.

Kongres, katerega je pozdravil tudi koroški deželni glavar dr. Cristoph Zernatto, se je zaključil s soglasnim sprejetjem sklepne resolucije, ki se med drugim zavzema tudi za zajemeno zastopstvo manjšin v vseh izvoljenih organih države, v kateri te živijo, ne glede na njih številčno prisotnost.

DŠ

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

CELOVITOST MANJŠINE NAM BO V NOVEM ČASU LAHKO TUDI VSILJENA

Prav v prijetnem zatišju nedavnega volilnega uspeha je mogoče opaziti, kako se v nekem smislu kar sama od sebe vzpostavlja celovitost naše manjšine. Pod celovitostjo razumemo tisto in takšno stanje, ki ukinja notranjo povojno ločnico ter izenačuje vse izkustvene in politične različnosti. Še posebej je mogoče pri tem procesu opaziti razpad tako imenovanih centrov moči, ki so obvladovali manjšino v prejšnjem obdobju, ji resda omogočili razvoj na številnih ravneh, vendar se logično niso mogli ohraniti v novem obdobju. Za centre moči je namreč značilno, da so nastali iz povojne ureditve, razpolagali ali še razpolagajo z izdatnim finančnim deležem, predvsem pa so v rokah izjemno ozkega kroga ljudi, kar je seveda v nasprotju z demokratizacijo in pluralizacijo, ki ju je ustoličil padec berlinskega zida. Vse to je bilo značilno za dogodke okrog Tržaške banke, pred kratkim pa je nakazana možnost prodaje manjšinskih nepremičnin manjšini sami dokazala, da je nekaj centrov moči še vedno na delu.

Kot manjšina se doslej nismo uspeli lotiti udejanjanja lastne celovitosti na lastno pobudo: to bi pomenilo izročiti vse dobrine vsej manjšini v upravljanje. Na ta način bi prišlo do celovitosti, verjetno brez velikih izgub, in osnovna zahteva časa bi bila izpolnjena. Kot rečeno, se nismo uspeli lotiti te naloge aktivno in samoiniciativno, zaradi česar prihaja celovitost nekako od zunaj, po sklepu in namenu novega časa in njegovih zakonitosti. Posledi-

čno centri moči v veliko škodo vseh pripadnikov manjšine razpadajo in propadajo, vzporedno, kot da se mehča dobesedno manjšinska politična osredotočenost, v zadregi je civilna družba še posebej z eno od obeh krovnih organizacij. Ob tem je odveč pripomniti, da bi resnejša kriza ene krovne organizacije lahko obremenila tudi drugo, saj se zdi načelo vsiljene celovitosti delujoče na prav vseh ravneh. Vsiljena celovitost je v vsakem primeru takšno izravnavanje, ki v bistvu le jemlje in tako rekoč ničesar ne daje, razen izravnane prostora, ki je njen cilj. Zaradi vsega povedanega ni čudno, da smo tako pristno in iskreno zaživi ob nedavnih volitvah, ko smo se ob izbiri upravnega večinskega naroda končno znašli skoraj vsi skupaj. Medsebojna povezanost je tisto, kar nam očitno manjka; do nje pride, kadar nam jo pač ponudijo drugi, sami se zanjo še nismo odločili oziroma ne iščemo dovolj zavzeto priložnosti, da bi jo uresničevali. Za marsikoga se zdi neverjetno, toda naša srečna pot je le v povezanosti vseh naših različnosti, vse ostalo je stranpot brez prodornega izhoda. Vendar nekateri za lastno stisko še vedno valijo krivdo na drugače misleči del manjšine, ne da bi prepoznali resnice, da je novi čas tisti, ki ruši, kar je zastarelo in preživelo. Novi čas bo slej ko prej dosledno uresničil manjšinsko celovitost, razen seveda, če ne bo manjšina sama vzela svojo usodo v roke in ohranila svoje tako težko pridobljene dobrine.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 / 775419

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

LOGOTIP, KONCEPT: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA 1a SLOVENIJA 65.000,

INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 120.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

S 1. STRANI

EVROPA PO ŠTIRIH DESETLETJIH

Zato naj se pozornost obrne predvsem na človeško, duhovno plat celotnega združenega procesa, ki naj preseže ozko gospodarsko plat. Pri tem mislimo na Evropo narodov in dežel, ki si vedno bolj utira pot v široki javnosti, ne toliko pri vladah oz. ustanovah. Tu je sicer treba tudi opozoriti na nekatere pozitivne že sprejete dokumente in obveze, ki sta jih tako Evropski svet kot evropski parlament sprejela za zaščito deželnih oziroma manjšinskih jezikov in kultur.

Zgodovina je v zadnjem stoletju še zlasti po drugi svetovni vojni ostro ločila evropske narode in države med demokratičnim zahodnim ter totalitarnim vzhodnim svetom. Stare od fašizma in nacizma prizadete rane je v novi obliki spet povzročal prav tako zločinski komunizem. Nova Evropa pa je nastala prav zato, da bi pomagala zatreti vse diktatorske težnje in v svobodni povezavi zaobjela svoje narode v višjo organizirano zvezo.

Evropska ideja je danes vedno bolj na pohodu in te besede naj ne izzvenijo retorično. Ekonomija in finance gotovo ne sodijo v poezijo, ampak v prozo. Vseeno pa naj kratko razmišljanje ob štiridesetletnici politične Evrope zaključimo z mislijo našega poeta. Srečko Kosovel je že pisal o bodočnosti naše celine in med drugim zapisal: "Lepa, o lepa bo smrt Evrope." Mračna pesniška (tudi preroška?) vizija kraškega pesnika pa nas ne sme pognati v pesimizem. Drugje pesnik še razmišlja o njej in omenja neko silo "Nove Evrope, Nove Evrope - z Novim človekom." To skoraj kozmično pojmovanje (poet vidi namreč vse to v okviru še nerazodetih novih svetov) in povezovanja z nekim novim - ta perspektiva naj tudi nam danes vlije up v res novo Evropo tretjega tisočletja, odprto in prežeto s humanostjo in optimizmom.

V ŽEPČAH V BIH OTROŠKI VRTEC ZA MIRNO SOŽITJE

V ponedeljek, 12. maja, so v od etničnega čiščenja težko ranjenem mestecu Žepče v Srednji Bosni predali namenu in blagoslovili nov otroški vrtec, ki so ga zgradili s prispevki ustanove Karitas iz Treh Benečij. Vrtec bodo vodile sestre redovnice in je v njem prostora za kakih sto otrok. Stroški so znašali 750 milijonov lir.

Pri odprtju so bili prisotni kardinal Cè iz Benetk, nadškof Bommarco, nadškof Battisti iz Vidma ter škofa iz Pordenona in Vittorio Veneta. Deželo sta zastopala deželni svetnik Izidor Gottardo ter županov namestnik iz Benetk Gianfranco Bettin. Vrtec so zgradili s skupnimi močmi, da bi v njem rasli otroci vseh treh etničnih in verskih skupnosti v BiH. Potrebo po sožitju in medsebojnem razumevanju so poudarili tudi vsi govorniki od kardinala Puljića do civilnih predstavnikov.

Goriško Karitas je zastopal g. Ruggero Dipiazza, ki je tudi poskrbel, da je bil vrtec ureden. "Sedaj imamo sen: da bodo v ta vrtec prihajali vsi otroci iz Žepč in da se bodo v njem učili resničnega življenja, to je miru, sprejemanja in prijateljstva. Sanjamo dan, ko bodo vse Žepče, popolnoma vse, na novo zgrajene", je končno dejal.

INTERVJU / FRANKO ŽERJAL

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ JE ŽIV DEJAVNIK KULTURE NA GORIŠKEM

JURIJ PALJK

Franko Žerjal je našim bralcem dobro znana javna osebnost, saj ga poznamo tako kot likovnega pedagoga kot uveljavljenega slikarja in zadnje čase vedno bolj tudi kot vodjo Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici. Pred kratkim je organiziral odmevno razstavo ob stoletnici rojstva primorskega velikega slikarja Vena Pilona. Na pogovor z nami je rad pristal, saj je bil soudeležen tudi pri porodu našega lista.

Razstava Pilonovih del je vse presenetila, saj ste razstavili več umetnikovih del, kot pa jih je še tako optimističen obiskovalec razstav pričakoval. Je bila priprava razstave zelo naporna?

Ko smo sredi poletja lanskega leta načrtovali Pilonovo razstavo, smo tudi sami marsikdaj podvomili, da nam bo uspelo zbrati zadostno število del za razstavni prostor v Kulturnem centru Lojze Bratuž, posebno še ker je bil naš namen prikazati Pilonova dela, ki se nahajajo pri nas v zamejstvu in ki si jih ni mogoče drugače ogledati. Razstava naj bi tako osvetlila del umetnikovega opusa, ki je malo poznan ali težko dostopen. Da bi lahko uresničili ta namen, smo najprej skušali izslediti dela, ki so posejana v zamejstvu, in navezati stike z njihovimi lastniki, obenem pa smo se obrnili na razne ustanove in institucije, kot so Pilonova galerija v Ajdovščini, Goriški muzej iz Nove Gorice, Pokrajinski muzej v Gorici in Muzej Revoltella v Trstu, ki so nam poleg strokovne pomoči pri organizaciji razstave nudili tudi številna manj znana Pilonova dela, npr. skice iz pariškega obdobja ali pa nekatera še nikdar razstavljena mladostna dela. Uspešno nam je tako organizirati obširno razstavo, ki preko prvih secesijskih začetkov do pariškega obdobja na svoj način osvetljuje ustvarjalno pot tega velikega primorskega umetnika.

Kot torej vidite, zahteva priprava take razstave veliko časa, organiziranega dela in večje ali manjše skrbi. Vendar, ko je končno razstava postavljena in si z njeno postavitvijo zadovoljen, pozabiš na vse organizacijske težave.

Kako vam je uspelo prepričati zbiratelje Pilonovih slik, da so posodili slike za razstavo?

Poleg strahu, ki ga ima vsak lastnik, kar je samo po sebi umevno, ko taka dragocena slika gre iz hiše, so vsi rade volje posodili dela, za kar se jim v imenu Kulturnega centra Lojze Bratuž prav lepo zahvalim. Vsi so pa tudi bili istega mnenja, da je potrebno, da ob 100-letnici rojstva počastimo tega velikega umetnika, saj je Pilon slikar, ki bi bil vreden mnogo večje pozornosti, kot pa jo je bil doslej deležen. Pomislimo samo na to, da še ni izšla monografija, ki nam bi prikazala njegov celotni opus, česar prav gotovo ne moremo reči o marsikaterem manj pomembnem slikarju.

Sezona kulturnih prireditev in tudi razstav v Kulturnem centru Lojze Bratuž se počasi zaključuje. Bi nam lahko na kratko orisali, kaj vse ste letos v centru pripravili?

Od otvoritve obnovljenega Kulturnega centra Lojze Bratuž je poteklo sedem, lahko rečemo zelo plodnih mesecev. Skoraj nemogoče bi bilo na tem mestu prikazati celoten pregled dejavnosti in prireditev, ki so se zvrstile v tem času. Zagotavljam vam, da jih je bilo mnogo. Kongresi, razstave, gledališke predstave, koncertna dejavnost, vse to je potekalo v tem času v Kulturnem centru Lojze Bratuž in pokazalo, da je center res živ dejavnik kulturne stvarnosti na Goriškem.

Glede razstavne dejavnosti, o kateri se danes bolj podrobneje pogovarjamo, naj omenim, da se je v tem času zvrstilo kar pet odmevnejših prireditev. Prva je seveda bila otvoritvena razstava slovenskih zamejskih likovnih umetnikov, ki je bila, kot je v predstavitvenih besedah dejal likovni kritik Joško Vetrh, ena najbolj zanimivih skupinskih razstav slovenskih umetnikov naše dežele v Gorici. Razstavljalo je 46 umetnikov, ki so nam prikazali celostno sliko zamejskega likovnega ustvarjanja. Ob dnevu slovenske kulture in v počastitev umetnikove 90-letnice smo v prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž odprli razstavo nestorja slovenskih zamejskih slikarjev Lojzeta Spacala. Razstava, ki je imela velik odmev tako med slovenskimi kot italijanskimi ljubitelji umetnosti, se je uvrščala med pobude, ki so jih Zveza slovenske katoliške prosvete, Slovenska kultura in Zveza slovenskih kulturnih društev pripravile za proslavo Prešernovega praznika. Značilnost Spacalovih del je Kras in značilnost krasa je kamen. Tak je bil tudi naslov naslednje razstave morda najzahtevnejše, kar smo jih gostili v naših prostorih. Razstavljalo je dvajset oblikovalcev, obrtnikov in kamnosekov iz tržaške in goriške pokrajine, ki so nam predstavili svoje najlepše kamnite izdelke in malo plastiko. Razstavo nam je omogočilo društvo Igo Gruden iz Nabrežine, ki ima že dolgoletno tradicijo s takimi razstavami. V aprilu smo v sodelovanju z društvom Graphiti in odborništvom za kulturo občine Grave in Chianti pri Firencih odprli razstavo Go-art on line, ki smo si jo lahko ogledali tudi po Internetu in na zgoščenki (cd, op. ur.). Zadnja po vrstnem redu, a po pomembnosti med prvimi, pa je razstava ob 100-letnici rojstva ajdovskega slikarja Vena Pilona.

Katera razstava Vas je najbolj zaposlila?

Vsaka razstava zahteva veliko organizacijskega dela. Ko pa postavljamo razstavo zelo znanega ali že davno umrlega umetnika, se to delo še poveča. Poleg zbiranja gradiva, slik, tiskanja plakatov, vabil, kataloga je še mnogo drugih obveznosti. Pri Pilonovi razstavi smo tudi začasno uvozili iz Slovenije precejšnje število risb. Tako smo se srečevali tudi z birokratskimi težavami. Zato mislim, da nas je prav zadnja razstava najbolj zaposlila.

Gotovo imate tudi pripravljani odbor, ki vam pri delu in načrtih pomaga...

Kot ste že sami verjetno opazili, se pri organizaciji razstav pojavljajo imena Vida Bitežnik, Joško Vetrh, David Faganel... To je skupina navdušencev, med katere spadam tudi sam, ki ljubijo likovno umetnost in stalno sodelujejo pri postavitvi razstav v Kulturnem centru Lojze Bratuž pa tudi v galeriji Ars na Travniku.

Kakšne načrte imate za prihodnjo sezono, ki se bo začela že letos jeseni?

Program razstavne dejavnosti je že začrtan. Če se omejim le na letošnje leto, imamo v programu postavitev štirih pomembnejših razstav. Poleg dveh znanih goriških slikarjev - Davida Faganela in Andreja Kosiča - bo na ogled še skupinska razstava ter poklon kiparju Goršetu, spet večji projekt ob 100-letnici rojstva tega velikega mojstra.

Kot slikar imate poslub za svoje kolege in njihove težave pri razstavljanju v našem kulturnem prostoru. Nameravate v bližnji prihodnosti pripraviti kakšno večjo monografsko slikarsko razstavo kakoga našega umetnika, podobno Spacalovi?

Prav gotovo.

Kulturni center Lojze Bratuž je lepo zaživel, navadili smo se nanj in

veseli nas tudi dejstvo, da se delovanje Kulturnega doma in Kulturnega centra Lojze Bratuž lepo dopolnjuje, saj je že minula sezona dokazala, da na Goriškem obstaja potreba po obeh.

Boste v prihodnje s Kulturnim domom še naprej sodelovali in kako?

Že od vsega začetka je Kulturni center Lojze Bratuž pričel svoje delovanje v duhu odprtosti in medsebojnega sodelovanja z namenom, da bi naša kulturna dejavnost prispevala k bogatitvi goriškega prostora. Mislim, da mu je to uspelo. Številne prireditve, razstave, koncerti so pripomogli, da je center lepo zaživel, saj je potreba po kulturni dejavnosti na Goriškem res velika. Stiki, ki smo jih navezali z raznimi ustanovami v Italiji in Sloveniji in seveda tudi s Kulturnim domom v Gorici, so že v prvi sezoni našega delovanja obrodili uspešne sadove. Naš namen je te stike v bodoče še bolj okrepiti z željo, da bi z medsebojnim sodelovanjem zmogli oblikovati še kvalitetnejšo kulturno ponudbo.

Organizacija večjih razstav zahteva velika denarna sredstva. Kako do sredstev pridete in tudi to nam povejte, če boste v prihodnje še vabili k sodelovanju mecenesponsorje, podobno kot ste povabili podjetje Cremcaffè ob Pilonovi razstavi.

Za razstave kot za ostalo delovanje črpamo iz finančnih sredstev, ki jih Kulturni center Lojze Bratuž namenja za te dejavnosti. Ker pa teh ni mnogo, si pomagamo s sponzorji, ki imajo posluš za kulturo, kot je bilo v tem slučaju podjetje Cremcaffè. Upajmo, da bo v prihodnje še kdo pripravljen podpreti naše kulturne pobude.

Kako vam uspe z združevati svoje umetniško ustvarjanje z organizacijskimi obveznostmi, saj ste aktivni tudi pri društvu Ars, ki pripravlja razstave v Katoliški knjigarni na Travniku?

Mislim, da je potreba po lepoti in umetniškem ustvarjanju v človeku prirojena. Ko si ogledujem razstave, se seznanjam s pojmom lepote in umetnosti slikarja razstavljalca. To me navadno spodbuja, da tudi sam slikam in predstavim svoj pogled na lepoto in umetnost. Torej me te obveznosti oplajajo in spodbujajo k novemu in poglobljenemu umetniškemu ustvarjanju.

Naš Novi glas spremljate že od samih začetkov, saj ste bili zraven tudi ob njegovem rojstvu. Kako ocenjujete njegovo delo in kaj bi našim bralcem rekli?

Novi glas je velikega pomena za našo narodno skupnost v Italiji. Njegovo poročanje o aktualnih, verskih, kulturnih in političnih problemih pa o delovanju naših društev in ustanov je neobhodno potrebno. Novi glas naj formira in informira bralce, čeprav smo že večkrat slišali to frazo, se mi zdi še vedno aktualna.

OB PAPEŽEVEM 77. ROJSTNEM DNEVU

"SKUŠAL SE BOM POBOLJŠATI!"

JURIJ PALJK

"Skušal se bom poboljšati!", je dejal na svoj 77. rojstni dan sveti oče v nedeljo, 18. t.m., ko ga je neki rimski fantič vprašal, kakšen sklep je napravil ob svojem rojstnem dnevu.

Duhovit odgovor velikega moža, ki je s svojim vodenjem Cerkve zagotovo globoko posegel v zgodovino 20. stoletja. Janez Pavel II. je namreč na svoj 77. rojstni dan obiskal rimsko župnijo sv. Atanzija, kjer se je srečal z verniki in predvsem z otroki, na katere je še posebej navezan. V rimski mestni četrti Tiburtina, kjer se nahaja cerkev sv. Atanzija, se je papež dolgo pogovarjal z otroki. Med njimi je bil neki fantek, ki ga je takole vprašal: "Ko imam jaz rojstni dan, mi mama reče, naj sklenem neki dober namen, katerega potem skušam uresničiti. In ti, kakšnega si na svoj rojstni dan sklenil?" Sveti oče se je namuznil in odgovoril, da se bo skušal poboljšati.

Sicer pa je preživel papež Wojtyła lep rojstni dan, saj mu je prišel voščiti tudi kardinal Camillo Ruini v imenu Italijanske škofovske konference, prav tako mu je voščil tudi rimski župan Rutelli z ženo Barbaro. Papež je ob tej priložnosti povedal, da se je pred 77 leti rodil med 17. in 18. uro. "Skoraj ob istem času sem 58 let kasneje bil imenovan za papeža," je še dodal. Ko je nagovarjal otroke, jim je dejal, da so dogodki v življenju, ki vsakega človeka posebno zaznamujejo; med temi je dal na prvo mesto prvo sveto obhajilo in birmo. Papež Janez Pavel II. je tudi povabil otroke, naj v svojem življenju naredijo prostor za Jezusa Kristusa, ki nas popelje v večno življenje. Takoj nato je hudomušno dejal: "Jaz sem temu cilju veliko bližji kot pa vi!"

Med mašo v cerkvi sv. Atanzija se je spomnil na krščanski praznik Binkošti, ko se kristjani spominjamo na delovanje Svetega Duha, ki je razsvetlil apostole. Med nagovorom se je obrnil na mlade in jim dejal: "Ne bojte se Kristusa in bodite apostoli med svojimi vrstniki v tej mestni četrti, med vrstniki, ki imajo v tej četrti kot tudi v drugih velike težave!"

Kasneje je na Trgu sv. Petra v Vatikanu svetega očeta počastila dvajsettisočglava množica vernikov, ki mu je za rojstni dan voščila tako, da mu je v en glas zapela poljsko pesem "Sto lat", ki pravi takole: "Sto let, sto let za nas!" Papež se je nasmehnil in dejal: "Pesem je poljska, vaša izgovarjava pa italijanska." Še hitro je malo poročal in dejal: "To pomeni, da mi ostaja še 22 let življenja, ne, pravzaprav še 23 let."

Seveda so papežu poslali voščila vsi vidnejši italijanski politiki, med njimi tudi predsednik Oscar Luigi Scalfaro in

Pred niti dvema tednoma so Janezu Pavlu II. ponudili veliko belo-rumeno torto v rezidenci libanonskega predsednika Eliasa Hawrija v Baabdi: želeli so z njim praznovati 77. rojstni dan.

ministrski predsednik Romano Prodi. Ko se je sveti oče vsem zahvaljeval za voščila in dobre želje, je dejal: "Moj pogled je uprt v Marijo, ko se vsem zahvaljujem za čestitke ob rojstnem dnevu. Devico Marijo prosim, naj meni in vsej Cerkvi izprosi dar zvestobe. Danes ponavljam svoje papeško geslo *Totus tuus - Vés tvoj*, ko obenem prosim Mater božjo za pomoč in varstvo ter si želim, da bi vesela vest o odrešenju dosegla najbolj skrite koticke na svetu."

ENO LETO PO OBISKU V SLOVENIJI

Voščila je papežu poslal tudi ljubljanski nadškof in slovenski metropolit, ki se je svetemu očetu obenem zahvalil za lanskoletni obisk v Slove-

niji. Lani je namreč sveti oče praznoval rojstni dan med mladimi na postojnskem letališču in vsi, ki smo tako ali drugače spremljali njegov obisk v matični domovini, se z veseljem spominjamo njegovih besed, ko je vsem mladim rekel: "Papež 'ma vas rad!'"

Predsednik Državnega zbora Slovenije dr. Janez Podobnik je v soboto, 17. t.m., obiskal svetega očeta in se mu v spremstvu slovenskega veleposlanika dr. Stefana Faleža, šefa predsednikovega kabineta Matije Koželja in prvega sekretarja slovenske ambasade v Vatikanu Petra Rebca zahvalil za lanskoletni obisk v Sloveniji in mu zaželel še na mnoga leta v imenu vseh Slovencev. Med pogovorom je

dr. Podobnik papežu tudi zavrnil, da je lanskoletni obisk deloval na Slovence zelo združevalno, in mu obenem zagotovil, da bodo odnose med Cerkvijo in državo v Sloveniji spodobno in pravno urejevali.

Seveda se dobrim željam in molitvam za svetega očeta, ki se že pripravlja na novo pastirsko potovanje, pridružujemo tudi mi. Kako neverjetno aktiven je sveti oče, priča dejstvo, da bo najprej obiskal rodno Poljsko, kjer se bo mudil 12 dni, nato se bo srečal z mladimi z vsega sveta v francoski prestolnici Parizu in končno bo šel morda na najbolj zanimivo apostolsko potovanje, na Kubo, kjer bo kot prvi papež na tej zadnji trdnjavi komunizma skušal vsaditi mladiko evangeljske Resnice.

Vsa prizadevanja Janeza Pavla II. in zato tudi številna, zares številna potovanja (do danes že 77 inozemskih!) spadajo v veliki načrt svetega očeta, da bi ob koncu stoletja kristjani združeni pričakali tretje tisočletje, ko naj bi se na Sinaju srečali najvišji predstavniki treh monoteističnih veroizpovedi: muslimani, judje in kristjani. S pripravo na veliki jubilej, kot radi imenujemo leto 2000, želi sv. oče ostati zvest besedam svojega učitelja kard. Višinskega, ki mu je ob imenovanju za papeža šepnil v uho: "Cerkev moraš popeljati v tretje tisočletje!"

Mavhinjska in zgoniška župnija, ki imata skupnega župnika, sta 1. maja letos bili na skupnem romanju in izletu na Dolenjskem. Pot nas je najprej vodila na Muljavo, kjer smo obiskali Jurčičevo rojstno hišo. Prijazni krajevni vodič nam je lepo razkazal kmečko Jurčičevo domačijo, kjer še živijo pisateljevi sorodniki, Krjavljevo kočjo, letno prizorišče Jurčičevih del: videli smo tudi zbirko vseh Jurčičevih del in številnih prevodov, ki jih je v raznih jezikih poskrbel že pokojni Ferdinand Kolednik.

Po valoviti Suhi krajini in ob lepem sončnem vremenu smo se peljali mimo slikovite vasi do Žužemberka. Povzpeli smo se na vrh hriba, kjer stoji obnovljena župnijska cerkev sv. Mohorja in Fortunata. Tu smo imeli romarsko sv. mašo, ki jo je daroval naš domači župnik. Oltarna slika predstavlja Marijo Vnebovzeto, zato so bile naše pesmi posvečene majniški Kraljici. Krajevni župnik nam je povedal marsikaj zanimivega iz zgodovine kraja in župnije. Med drugo svetovno vojno so bili na tem območju zelo hudi boji, v katerih je bilo ubitih okrog 1500 partizanov in okrog 800 domobrancev. Bratomorna nesrečna vojna je prinesla veliko razdejanje v mestecu in okolici, zlasti še v ljudeh samih. Mnogi so se izselili, na njihova mesta so prišli drugi. Pri obnovi cerkve in župnišča so pred dvema letoma pomagali predvsem izse-

ljenci iz tujine. V zadnjem času so postavili tudi spominsko obeležje padlim domobrancem, padli partizani pa imajo svoj spomenik na bližnjem hribu. V vseh obiskovalcih tega lepega obnovljenega starodavnega svetišča vznikne želja in prošnja k Bogu in ljudem dobre volje, da se ne bi podobni časi nikdar več ponovili.

Od cerkve je lep pogled na dolino reke Krke, na Žužemberk, na porušeni grad, tja vse do Gorjanec. Po dolini se je že v starih časih vila pot s hrvaške strani do Blok in Trsta.

Ob Krki, v domačem gostišču "agroturizma", nas je čakalo obilno in zelo okusno kosilo. Po tem smo nadaljevali pot v Belo krajino, ob straneh smo videli, koliko škode je povzročila zima, na sončni strani Krke so nas pozdravljale bele zidanice, ki so se začele prebujati. Popoldne smo dospeli v Metliko, ki leži med Kolpo in južnim obrobjem Gorjanec. Naž župnik nam je povedal nekaj o zgodovini kraja, ki je povezan z Uskoki in turškimi vpadi; v zadnjih desetletjih so na prostijskem vrtu ob Kolpi odkrili arheološke izkopanine, ki segajo v železno dobo, dobo žarnih grobišč, pri župnišču pa v rimsko dobo. V mestu so bili v preteklosti križniški redovniki, v srednjem veku sta bila velik hospicij in sodnija - po vojni vse zaplenjeno. Videli smo tudi rojstno hišo kiparja Alojza Gangla in njegovega brata književnika Engelberta. Obiskali smo znamenito Martinovo cerkev in nekdanje skladišče - cerkev sv. Jurija, ki je še vedno podržavljena in v žalostnem stanju.

Poslovili smo se od Metlike; v njeni okolici domujejo ciganska naselja. Pot nas je vodila v Črnomelj. To je mestno središče Bele krajine, na križišču cest, ki vodijo v Karlovac, Ljubljano, v Vinico. Tudi v teh predelih so odkrili slovenske grobove in izkopanine iz halštatske kulture. Mesto se prvič omenja leta 1228 v neki listini oglejskega patriarha. Srednjeveški del na griču predstavlja še danes grad, kjer je umeščen najbolj znan krajevni etnografski muzej, stranske ulice, ki vodijo do župnijske cerkve sv. Petra. Tu je bila komenda, ki so jo oskrbovali pripadniki viteškega in pozneje križniškega reda kot tudi danes. Še danes ima župnija 14 podružnic v številnih okoliških naseljih. Ta so raztresena po bližnjih gričih in ob pritoku Lahinje in ob reki Kolpi. Zapuščali smo lepo slikovito pokrajino in se vračali proti domu. V avtobusu smo imeli tudi šmarnično pobožnost, nasploh pa so številne pevke poskrbele za res prijetno vzdušje in razpoloženje. Naše prijateljsko romanje in srečanje smo sklenili ob prijetni zakuski pod Nanosom. Pozno zvečer smo se vrnili domov, vsi polni lepih vtisov in doživetij z željo še po skorajšnjem skupnem potovanju.

- DR. ANTON STRES
PRESEDNIK KOMISIJE

JM

IZJAVA KOMISIJE PRAVIČNOST IN MIR PRI SŠK

PRIDRUŽITEV SLOVENIJE EVROPSKI ZVEZI

Pridruževanje mora potekati v skladu z načeli pravne države in najvišjimi interesi slovenskega naroda.

možnost za njegov vsestranski razvoj.

Med najpomembnejšimi dosežki evropskih narodov je pravna država kot porok človekovih pravic, enakopravnosti, varnosti in svobode za vse državljane. Spoštovanje načel pravne države je tudi prvo merilo, ki ga uporablja Evropska zveza za presojo pripravljenosti države, da postane njena polnopravna članica. Zato komisija Pravičnost in mir še posebej poudarja:

1. Dosledno je treba spoštovati ustavno ureditev Republike Slovenije. V tej luči komisija pozdravlja privolitev vlade, da predloži sporazum o pridružitvi v presojo Ustavnemu sodišču. Od državnih oblasti pričakuje spoštovanje načel pravne države, naše ustavne ureditve in pospeševanje vsestranske pravne varnosti državljanov. Z vidika uresničevanja načel pravne države je pomembna tudi ureditev odnosov med državo in Cerkvami in verskimi skupnostmi.
2. Ker se zastavlja vprašanje

skladnosti slovenske Ustave s pridobitvami pravne ureditve članic Evropske zveze, komisija Pravičnost in mir opozarja, da je pred spremembami Ustave potrebno preveriti politično soglasje za uvedbo potrebnih sprememb. Tako soglasje je mogoče le ob popolni, nepristranski in celoviti obveščenosti vseh političnih subjektov in državljanov Republike Slovenije, saj pridruževanje Slovenije Evropski zvezi zadeva najpomembnejše nacionalne interese.

3. Komisija Pravičnost in mir poziva vlado k transparentnemu ravnanju. Zapleti v zvezi z ratifikacijo pridružitvenega sporazuma so posledica nezadostne obveščenosti o obveznostih Republike Slovenije, ki jih je vlada sprejela s podpisom sporazuma. Zlasti slabo in pristransko pa je s strani odgovornih strank in vlade o tem informirana slovenska javnost. S tem se ustvarja možnost za vsakršne manipulacije javnega mnenja.
4. Ob tem velja spomniti na obljube prejšnje vlade, da bo v slo-

venski javnosti odprla resno razpravo o pristopanju Slovenije k Evropski zvezi. To ni bilo uresničeno, zato pozivamo k spoštovanju državljanov kot odgovornih nosilcev oblasti in svoje usode.

5. Vstopanje Slovenije v evropske povezave je prvotno strategsko vprašanje nacionalnega interesa, saj je vstop v Evropsko zvezo povezan z delnim prenosom suverenosti na medvladne in nadnacionalne institucije Evropske zveze. Komisija Pravičnost in mir upravičeno pričakuje od državnih oblasti, zlasti pa od vlade, da bo Slovenija pravočasno in primerno pripravljena na ekonomskem, socialnem in ustavnopravnem področju in bo zato tudi sprejela vsa potrebna zaščitna zakonodaja. Državne oblasti, zlasti vlada, na tem področju niso opravile vseh svojih dolžnosti. Vladi in druge organe oblasti pozivamo, da skrbijo za ohranjanje ugleda Slovenije kot pravno urejene in demokratične države.

Ob koncu komisija še enkrat poudarja, da nikoli ne misli postavljati pod vprašaj pridruževanja Slovenije Evropski zvezi, poudarja pa potrebo, da to pridruževanje poteka v skladu z načeli pravne države in najvišjimi interesi slovenskega naroda.

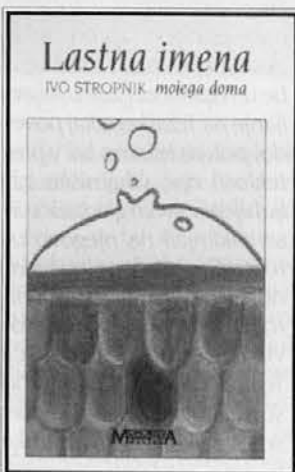
VABILO K BRANJU

Z BOGATE POLICE DUHOVNEGA ČTIVA (3)

JURIJ PALJK

Celjska Mohorjeva družba izdaja tudi knjige z duhovno tematiko, ki so nekoliko lažje vsebine in jih lahko jemljemo v roke vsak dan; namenjene so širšemu občinstvu in je tako tudi prav, saj govorijo o življenjsko izredno važnih stvareh na izredno jasen in vsem doumljiv način. *Kadar moški verjamejo v ljubezen* je naslov lično oblikovane knjige, ki jo je napisala Susan Edwards, v slovenščino pa prevedla Miriam Drev. Psihologinja dr. Susan Edwards je zbrala izpovedi štiridesetih moških, "ki se zavedajo, kako življenjsko pomembno je, da vzdržujejo z ljudmi okrog sebe iskren in živ odnos, da torej resnično verjamejo v ljubezen", kakor je lepo zapisal v uvodnih besedah urednik celjske Mohorjeve Janez Jeromen. Edwardsova je v knjigi zbrala primere moških iz različnih kulturnih in socialnih okolij, vsem moškimi pa je skupno to, da so z ženskami zvezani z ljubeznijo, ki temelji na trdnih temeljih in zavestni odločitvi, da delijo s partnerjem vse dobro in hudo. Avtorica je knjigi dala tudi podnaslov, da je to *knjiga o moških, ki ljubijo*. Seveda ne gre za neke romantične izlive ljubezni, ampak za zavestne odločitve, ki jih bogatijo življenjske izkušnje in pa seveda ljubezen, to človeško najgloblje čustvo, ki dela človeka človeka in ga ločuje od drugih živih bitij. Psihologinja pove v uvodu, kako je prišlo do knjige, ki je sad njenih dvajsetletnih izkušenj zdravnice in psihologinje. Gre torej za knjigo resničnih zgodb moških, v katerih prevladuje upanje v ljubezen.

Lastna imena mojega doma je naslov knjige poezij Iva Stropnika. Knjiga ima tudi podnaslov, ki se glasi *Samogovori navznoter*. Lepo oblikovano knjigo je izdala celjska

Mohorjeva družba. Andrej Blatnik je zapisal, da je knjiga *Lastna imena mojega doma* "tehtna poezija, razmišljujoča o svetu in sebi, ubesedena v zglodno izpilenem izrazju." Denis Poniž pa pravi takole: "Odtisi pesniške duše so tudi odtisi pesniške govornice, pretanjene in prečiščene, hkrati tudi izjemno kultivirane, ujeje v notranjo logiko preiskovanja sleherne podrobnosti in celote v enem samem pesemskem organizmu v vsej zbirki." Avtor pesmi je 31-letni Celjan, ki je doslej objavil že pet leposlovnih knjig, sicer pa se ukvarja tudi s publicistiko in založništvom.

Mohorjeva družba iz Celja je izdala tudi prijetno knjigo Phila Bosmansa z naslovom

Rad te imam. Knjiga bo gotovo naletela med bralci na ugoden odmev, saj je to že četrta Bosmansova knjiga, ki je prelita v žlahtno slovenščino. Vse knjige flamskega redovnika so izšle pri celjski Mohorjevi družbi in dejstvo, da izdajajo že peto knjigo istega avtorja, nam kaže, kako si je ta duhoviti in duhovno bogati pisec pridobil svoje bralce tudi med Slovenci. V Novem glasu smo Bosmansa že predstavili kot redovnika, ki piše o svojih srečanjih z ljudmi in piše predvsem knjige uspešnice, saj je njegov slog preprost in tudi poln humorja; obenem pa se

avtorju pozna, da ima veliko posluha za sodobne stiske sočloveka in vsakega bližnjega. Na zavihu knjige *Rad te imam* so zapisali, da so Bosmansove "knjige, prevedene v mnoge jezike, pomagale ljudem, da so znova našli veselje in življenjski pogum." Knjigo je zglodno prevedla Milena Turnšek. To je tipična knjiga za nočno omarico, kajti spada med knjižice, ki jih beremo "po požirkih" in bi jo lahko dali na polico knjig, za katere imamo priročno geslo: "Zajemi vsak dan."

Oskar Stein Bjorlykke je napisal drobno knjižico z naslovom *Očenaš*, ilustrirala pa jo je Helge Boe. V slovenščino je za prevod iz angleške izdaje knjige poskrbel Matija Remše, čigar prevod je priredila znana slovenska pisateljica Berta Golob. To je knjižica o najbolj znani krščanski molitvi Očenaš, za katero avtor pravi, da "se lahko samo po Gospodovi molitvi naučimo moliti s svojimi besedami". Helge Boe je prispevala imenitne barvne ilustracije, ki pritegnejo mladega bralca, kateremu je knjiga v prvi vrsti namenjena in ne razočarajo niti zahtevnejšega človeka, saj so preproste in na dovolj visoki ravni. Skratka: ne padajo v osladno likovno govorico, ki žal velikokrat kviri sicer dobre knjige molitev. Knjižica je lepa zbirka preprostih molitev, ki lahko vsakomur služijo kot iztočnica za globlje razmišljanje.

Gotovo so te knjige zahtevno branje; brez bralčeve zbranosti in miru se ne dajo brati. Vse pa govorijo o notranjem svetu in človeka nagovarjajo, da si vzame nekaj več časa za svojo dušo in svojo krščansko vero.

Novi karmelski samostan in sestre karmeličanke v Mirni Peči (Foto M. Primc)

KONTEMPLATIVNI SAMOSTAN NA DOLENJSKEM

KARMELIČANKE SO SE VSELILE V MIRNO PEČ

MARIJA PRIMC

Odprije in blagoslovitev prvega novozgrajenega kontemplativnega samostana na dolenskih tleh, samostana karmeličank v Mirni peči pri Novem mestu, je privabilo 1. maja - na praznik svetega Jožefa delavca - veliko množico vernikov od blizu in daleč. Slovesno somaševanje na ploščadi pred samostanom je vodil ob številnih somaševalcih ljubljanski nadškof in slovenski metropolit dr. Franc Rode. Ko se je predstojnica tega novega Karmela zahvaljevala za velikodušno dobroto mnogim, ki so darovali svoj dar, čas in delo, ter izvajalcem, je še posebej hvale-

žnost namenila nadškofu dr. Alojziju Šuštarju, ki jih je sprejel, jih ščitil in jim pomagal, pa mirnopoškemu župniku Andreju Šinku, ki jim je bil najboljši oče in jih je ves čas podpiral pri nastajanju samostana. Predstojnica je še spregovorila o nastanku in širjenju karmelskega reda pa o delu, ki ga sestre karmeličanke opravljajo. Red karmeličank je nastal v Palestini. V Slovenijo so prišle karmeličanke na Selo pri Ljubljani, od koder so bile po drugi svetovni vojni pregnane.

Leta 1967 so prišle v Mengeš, potem pa so se pred enajstimi leti naselile v novem samostanu v Sori pri Medvodah. V novozgrajeni samostan v Mirni peči se je vselilo šest sester. Karmeličanke šivajo vse za svojo porabo, obdelujejo vrt za svoje potrebe, perejo cerkveno perilo, krasijo sveče in pečejo hostije. V glavnem pa je njih dolžnost molitev, ki izhaja iz redovnih pravil. Želja predstojnice tega samostana je, da bi samostan uspeval in širil duhovno razsežnost.

Po blagoslovitvi samostana je nadškof dr. Rode v svojem govoru izhajal iz besed iz bogoslužja: "Danes je dan, ki ga je naredil Gospod, v katerem je postavil novo svetišče sredi dolenskih gričev, iz katerega se bo dvigala molitev za sveto Cerkev, najprej za slovensko Cerkev, ki ji bo dala novo dimenzijo kontemplacije - to je razsežnosti, potrebne vsaki Cerkvi. Molitev, je dejala sveta Terezija Avilska, je prijateljski odnos z Bogom in to bodo v tem prvem kontemplativnem samostanu na dolenski zemlji delale te sestre, ki bodo prosile za vse potrebe Cerkev, za slovensko Cerkev, za te kraje. V svoji skromnosti in spokornosti bodo zadostovale za grehe in pomanjkljivosti človeštva." In dalje pravi nadškof dr. Rode: "Ne mislite, da so se sestre zaprle v prazno življenje. Nasprotno: predale so se avanturi božje ljubezni in ži-

velejo bodo tudi za nas, ki smo včasih daleč od te božje ljubezni. Samo ta avantura daje končni smisel našemu življenju. In potem je spomnil na besede svete Terezije Avilske, ki je prenavljala karmeličanski samostan, in ko je umirala, se ni nehala zahvaljevati Bogu rekoč: "Jaz sem hči katoliške Cerkev in umiram od nje." Nadškof je blagoslovil temeljno ploščo z napisom v latinščini *Salve Mater Misericordiae* (Pozdravljena mati Usmiljenja), ki so jo zatem skupaj s temeljno listino, s kamnom iz Svete dežele in z relikvijami nekaterih svetnikov vzdali v steno na hodniku samostana.

BESEDA ŽIVLJENJA

SVETA TROJICA

SILVESTER ČUK

Presvete tri božje osebe, vodite me!

V *Obnovitvi kratke obljube*, lepi molitvi, ki so jo v predkoncevskih časih marsikje molili vsako nedeljo po pridigi, na kratko izpovedujemo vero v skrivnost Sv. Trojice: "Verujem v tebe, Bog Oče, ki si me ustvaril. Verujem v tebe, Bog Sin, ki si me odrešil. Verujem v tebe, Bog Sveti Duh, ki si me posvetil."

Bog Oče je v svoji brezmejni dobroti od vekomaj mislil na nas. Sklenil je, da nas enkrat v času pokliče v življenje po sodelovanju dveh, ki ju je pozval z darom stvariteljske ljubezni. Večkrat slišimo iz ust ljudi: "Ko bi živel sto let prej, bi živel lepše, bolj krščansko!" Papež Janez Dobri je takim jadikovalcem dejal: "Prijatelji, vsak čas je dovolj lep, da se v njem rodimo, in vsak čas je primeren, da se od življenja poslovimo." Prav v tem času, v katerega nas je postavil najmodrejši Bog Oče, moramo izpolniti tisto njegovo zamisel, ki jo ima o nas. Nihče drug tega ne bo storil namesto nas.

V velikonočni hvalnici na veliko soboto Cerkev poje: "Nič nam ne bi koristilo, da smo se rodili, ko bi ne imeli sreče, da smo odrešeni." Odrešenje je na poseben način delo druge božje osebe, ki je postala človek. Jezus je naš brat in prijatelj. Pokazal nam je smisel življenja, ki ga je povzel v eni sami besedi: Lju-

bite! Z medsebojno ljubeznijo tukaj na svetu postanemo pričevalci tiste odrešilne ljubezni, ki jo je do nas pokazal božji Sin. Samo žrtev, samo darovanje samega sebe odrešuje. S tem nas je odrešil in nam pokazal pot. Po velikem petku in velikonočnem jutru ni več nobenega trpljenja, nobene zapuščenosti, nobene žalosti, ki bi ne bila del odrešenja.

Namen Jezusovega prihoda na svet je bil, "da bi imeli življenje v izobilju." Obilje življenja, božje milosti v nas je delo Svetega Duha, tolažnika in posvečevalca naših duš, ki ga je Jezus obljubil žalostnim apostolom ob odhodu s tega sveta in ga je poslal na binkoštni dan v podobi ognjenih jezikov. Sveti Duh je božji ogenj. Ogenj uničuje vse, kar je lahkega: slamo, papir, les..., kar je plemenitega, pa se v ognju prečišči. Ogenj Svetega Duha hoče v naših srcih použiti vse, kar je slabega, Boga nevrednega. Tistemu, kar je v nas plemenitega in dobrega, pa hoče dati še večjo vrednost.

Resnica o Sveti Trojici, ki se s krstom naseli v duši vsakega kristjana, novega božjega otroka, je temeljna resnica naše vere. Nikoli je ne bomo doumeli, kajti naš razum je kakor drobna lešnikova lupina, resnica o Sveti Trojici pa večja kot vse veselje.

Cerkev vse dela v imenu Svete Trojice. Sveti krst, začetek božjega življenja v nas, se podeli z besedami: "Jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha." Tudi vse druge zakramente delimo v imenu Svete Trojice, da bi prišla v nas dobrota Očeta, ljubezen Sina in moč Svetega Duha.

Prvo, kar znajo narediti otroci krščanskih staršev, je znamenje križa: "V imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. Amen." Francoski zgodovinar in duhovni pisatelj Henri Daniel Rops v svoji knjigi o mašni daritvi premišluje o znamenju križa, s katerim sveto daritev začinjamo, in pravi: "Presvete tri božje osebe, vladajte mojo voljo, moje srce in vsak gib moje duše. Milost Boga Sina naj me krepi, da pridem nekoč k tebi, Oče, ki prebivaš z njim v jasni svetlobi Svetega Duha."

5

ČETRTEK
22. MAJA
1997

V KATOLIŠKI KNJIGARNI NA TRAVNIKU

NOV ROMAN V ZAMEJSKI LITERATURI

IVA KORŠIČ

Prežgoče majsko sonce je tudi v petek, 16. maja, nezadržno oznanjalo, da se letošnja kulturna sezona naglo bliža koncu in z njo se bodo seveda iztekla tudi zanimiva srečanja v razstavnih prostorih Katoliške knjigarni na goriškem Travniku. Prav tu je bila prejšnji petek predstavitev novega prirastka v zamejski literaturi gredi: Igorja Škamperleta *Kraljeva hči*. Ob avtorju so oblikovali večer Dušan Jelinčič in Andrej Furlan, predstavnik Založbe Devin, ki je knjigo izdala, izid pa je omogočilo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije. Po kratkih uvodnih mislih prof. Vide Bitežnik je Dušan Jelinčič predstavil mladega pisca. Odlomke iz romana je prebrala članica Odra 90 Katja Šfiligoj. Igor Škamperle je doma s Tržaškega in je dokončal študij primerjalne književnosti in sociologije kulture na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer sedaj predava kot asistent, pripravlja pa tudi doktorske študije o filozofu Giordanu Brunu. *Kraljeva hči* je njegov drugi literarni dosežek, kajti l. 1992 je že izšla njegova

FOTO BUMBACA

knjiga z naslovom *Sneg na zlati veji*. Kot je povedal Jelinčič in potrdil avtor sam, roman ni avtobiografski zapis, čeprav v glavnem junaku najdemo precej podobnosti s piscem.

Po nekakšni krizi, ki jo je preživljal roman v zadnjih letih, si sedaj ta literarna zvrst spet utira pot tako pri pisateljih kot pri bralcih, saj išče neko novo, drugačno pot. Tudi Škamperletov roman se kaže v tej preobleki. Izvirna je njegova jezikovna in vsebinska večplastnost. V njem se namreč prepletata dve zgodbi: ena med Katjo in profesorjem Ernestom Fabianom, ki ga skrivnostno pismo iz Trsta zvabi v Prago, in druga vez iz daljnega časa med Mihaelom in Jerino, v času renesanse na dvoru cesarja Rudolfa.

Bralca bo delo popeljal skozi čas po zgodovinskih sledeh (v njem nastopajo tudi resnične zgodovinske osebnosti), obenem pa ga bo sez-

nanilo z avtorjevimi filozofskimi razmišljanji in alkimističnimi skrivnostmi. Predvsem pa je ta, po pisateljevih besedah, ljubezenski roman, v katerem je ljubezen prikazana kot višek popolnosti. Sicer pa, kot je zapisano na hrbtni strani ovitka, je to "Edinstven roman v slovenski književnosti, ki govori o aktualnih temah, strahovih in pričakovanih našega časa, hkrati pa ostaja plemenito vzvišen v sozvočju s tiste nadčasne razsežnosti, ki je njegova prava vodnica: ljubezen. Nepripravljenim odsvetujemo, vpeljanim priporočamo." Priporočilo zveni kot izziv; gotovo bodo prav radi segli po njem tisti bralci, ki ljubijo nenavadne očarljive zgodbe, ovite v skrivnost, prepojeno s simbolizmi, v katere nas uvaja že ilustracija na platnici, vzeta iz Rosarium philosophorum iz l. 1550.

Zamejska multikulturalnost in še kaj

10. Naši avtoportreti

ALEKSIJ PREGARC

Uganili ste, da ne gre za likovno ali fotografsko razstavo, ampak za dva dogodka, ki sta meni in še marsikomu v zadnjih desetih dneh vzbudila izjemno pozornost. Oba sta pravzaprav prelomna, če bi le imeli možnost odtisniti si v spomin naše podobe izpred nekaj desetletij v zrcalu. Nam gube iz napora za naše uveljavljanje na Tržaškem kaj povedo, potem ko smo bili v preteklosti npr. viharško zaljubljeni v svoje gledališče in se zaklinjali na njegovo umetniško monopolno vrednost v našem mestu? Denimo, v letu 1954, ob ustanovitvi mestnega gledališča Teatro Nuovo? "Moral" smo sovražiti tisto dejanje, sicer smo veljali za sovražnike ljudstva, gledališki univerzalnosti navkljub! Le kdo nam je vtepel v glavo, da Italija nima (zahrbtne) pravice svojim italijanskim meščanom nuditi gledališke užitke v njihovem jeziku in še, da recimo nima "agresivne" pravice za odprtje šol za italijanskim poukom v naših, tudi zakotnih vaseh? Naj spomnim le na proces zaradi ricmanjskih dogodkov v tamkajšnji šoli! Kako smo bili precej postavljeni za kazen v kot in začeli posledično vedriti, kot smo mogli in znali!

Naše šolske razmere so danes vsem na očeh, o gledališču pa tole: lahko smo ponosni, da sta bila pred desetimi dnevi neudobna dvorana in funkcionalni oder gledališča Dei Fabbri priči navdušujočega nastopa Lurčke Počkaj, ob pomoči Branka Zavřana in avtorja besedila Marka Sosiča - v italijanščini, prosim!

Glede na razvoj našega gledališkega razmaha, nekoč že polnega samozadovoljstva in ekskluzivnosti, se po zelo uspehi kooperaciji s Handkejem (kjer pa noben italijanski igralec ni črnil slovenske besede), pojavi projekt Ballerina Ballerina. Fantastično! In vendar je tudi tu dvoreznost: Trst nas je "odprtih rok" sprejel, ko smo spregovorili v italijanščini. Zaradi tega pa ne bo naš Kulturni dom (če ne upoštevamo naključja z internim samoposmehom) nič bolj napolnjen in najemnina naše dvorane nič manj astronomska!

Ali ne bi bilo primerno, da bi že pred dvajsetimi ali več leti v našem gledališču poskrbeli za morebitne italijanske gledalce hkratno prevajanje? Razni spodbudni

znaki so v tolikih letih kazali na tako primernost, s čimer bi se v našo korist morda ustvarilo širše in raznorodno gledališko občestvo. Sredstva, namenjena včasih megalomanskim scenskim postavitvam, bi gotovo služila takemu namenu in nič bogoskrunskega bi ne bilo, če bi bila naša multikulturalnost tako pojmovana...

Drugi dogodek teh dni, o katerem bi se veljalo razpisati, so slovenski obrazci za letno davčno prijavo. Pa bom zelo kratek.

V tem opažam nenravno zamenjavo kulturnega odnosa do naših davčnih zavezancev z narodnimi pravicami, ki so nam po ustavi zagotovljene.

Zadovoljstvo, s katerim je naš dnevnik preteklo nedeljo označil to dejanje, je na moč tvegano. Taka dvojezičnost je sila dvorezna. Predvsem je obrazec prišel prepozno v naše roke, mnogo tržaških Slovencev je namreč že oddalo prijavo v italijanščini; gre zlasti za mnoge naše upokojece (med njimi je največ naših korenin!), ki se za izpolnitev obrazca obračajo na sindikalne patronate: je bila slednjim priporočena alternativa? Ni v negativnem primeru to izgubljena priložnost? In koliko je v tem položaju tovarniških delavcev in trgovskih uslužbencev! Ali se zavedamo, da so slovenski obrazci najslabša vrsta preštevanja? Ali nismo kot mačke, ki lovijo lastni rep? Italijanska dobrodošla dobrohotnost (morda pa le naivna?) je v našem vse bolj poplitenem odnosu do narodnega duha na moč zagatna - ker smo pač prepustili pobudo drugim. Toda prav to so kampanjsko blagoslovile vse naše "krovne".

Naj si potrkamo na vest: ali ne bi, malo manj generacijsko utrujeni, že pred dvajsetimi leti le pritegnili Samu Pahorju, ki nam je možnost z davčnimi obrazci že ponudil? Danes bi gotovo več ne govorili o njegovi sififovski zadržnosti! Tako pa se bodo zdaj gore slovenskih obrazcev selile na odpad in "premeteno" preštevanje bo opravljeno!

Zaključujem: poteze naše trmaste samozavednosti in naše (avto)portrete nam zdaj na skicirko nanašajo drugi. Vsekakor - zaskrbnjujoče.

PROF. MILKO MATIČETOV PREDAVAL NA VIDEMSKI UNIVERZI

Na Oddelku za jezike in kulturo srednje in vzhodno-evropskih držav je v preteklem tednu nastopil kot gost katedre za slovenski jezik in književnost na Fakulteti za tuje jezike in književnosti videmske univerze prof. Milko Matičetov, dolgoletni član Sazu, narodopisec in strokovnjak za rezijansko in benečansko ljudsko izročilo.

Po pozdravu direktorja oddelka docenta za ruščino prof. Rema Faccanija je predavatelj slušateljem - slovenistom in zelo številnemu občinstvu, med katerim smo opazili vidne strokovnjake, ki se ukvarjajo z Rezijo in njenimi jezikovnimi problemi, univerzitetne profesorje in mnogo kulturnih delavcev iz beneških vasi - predstavila predstojnica katedre za slovenski jezik in književnost dr. Lojzka Bratuževa. Prof. Matičetov je govoril predvsem o rezultatih dosedanjih raziskovanj slovenske besede v Reziji in Benečiji, do današnjih dni, ovrigel včasih z njemu pikro polemično žilico nekatere nesprejemljive trditve o Rezijanih in Benečanih, njihovem jeziku in njegavi izvornosti, o njihovem ljudskem izročilu, ki je še tako bogato, zanimivo in pristno slovensko.

Omenil je vrsto uglednih znanstvenikov, geografov in jezikoslovcev ter ljubiteljev materine besede, ki so svoje znanstveno zanimanje posvetili preučevanju jezikovnega izročila in ljudskih običajev teh krajev, v katerih so se Slovenci ohranili v neposrednem stiku s furlanskim svetom, pod njegovim vplivom, a seveda tudi vplivali nanj. Mnogo je bilo doslej narejenega (sam je zbral nad tri tisoč ljudskih pripovedi), a marsikaj bo treba še postoriti, saj je o teh krajih še mnogo nedorečenega.

Po predavanju se je razvila živahna razprava o odnosih oz. stikih med Slovenci, Furlani in Italijani, še posebej v teh krajih, kjer že stoletja živijo ti trije narodi drug ob drugem, a so se šele pred kratkim začeli bolj spoznavati.

(S+R)

MAKEDONSKO REZBARSTVO NA GRADU KROMBERKU

SAŠA QUINZI

Ob Dnevih makedonske kulture, ki potekajo v Sloveniji vsako drugo leto, je bila na gradu Kromberk v Novi Gorici postavljena razstava o ljudski rezbarski umetnosti na Makedonskem, na ogled v jutranjih urah do konca meseca.

Rezbarstvo se je v tej najjužnejši državi nekdanje Jugoslavije razvilo v 17. stoletju, ko so muslimanske oblasti sprostile verski kult. Naenkrat se je pojavila velika potreba po opremi obubožanih cerkev, predvsem s postavitvijo novih ikonostasov. V tem ustvarjalnem zagonu se je porodila nova umetniška mešanica, ki je črpala tako iz antične in vzhodne, bizantinske dediščine - pomislimo le na Ohrid - kot tudi iz sodobnih baročnih stvaritev Benetk in celo Dunaja, s katerimi so makedonski rezbarji prihajali v stik preko dalmatinskih trgovcev. Drugi razcvet je ta umetnost doživela v prejšnjem stoletju, danes pa se na Kromberku predstavljajo dediči te tradicije.

V prenašanju in ponavljanju motivov, katerih pravi smisel se je že zdavnaj iz-

Zlate Krsteski, Kristusov krst, 50x30 cm

gubil, lahko zasledimo glavne smernice tega poljudnega umetniškega snovanja, ki "daje slutiti obrabe in preobrazbe zakladnice slik, likov ter razgledov," vtisnjenih v spomin. Iz Ohridske školjke se kot iz antične kornukopije bogato vijejo razkošni cvetovi, "čudežne" ptice se vpletajo med vitice in zobajo grozdne jagode kot v bizantinskih mozaikih, tem bi lahko zopet primerjali Kristusov krst ali tudi sličnim prizorom iz italijanskega Ducenta, prav

renesančno italijanska pa je kompozicija v *Zadnji večerji*. Včasih pride tudi do kombinacije atributov: sv. Luka evangelist je upodobljen s peresom in knjigo, na glavi nosi kraljevo krono-božji simbol.

ODMEVEN EVROPSKI MESEC KULTURE V SLOVENIJI

MARJAN DROBEŽ

Instabilis Amor - Ljubljani Ljubljani: koncert na zvonove

V Ljubljani se je v četrtek, 15. maja, začel Evropski mesec kulture, ki je najpomembnejša kulturna manifestacija v zgodovini slovenskega naroda in seveda tudi njene prestolnice Ljubljane. Če Slovenci ne bi imeli svoje lastne demokratične in samostojne države, Svet Evrope ne bi dal Ljubljani takega priznanja, kot je organizacija Evropskega meseca kulture. Zaradi tega gre za dogodek, ki ima poleg kulturnih razsežnosti tudi velik politični pomen.

Dejansko bo Ljubljana do 5. julija, ko se bo Evropski mesec kulture končal, kulturna prestolnica naše celine oz. manifestacija z veliko mednarodno odmevnostjo. Takšno poslanstvo so imela tudi druga mesta oz. območja, ki so bila v prejšnjih letih organizatorji Evropskega meseca kulture: Krakov, Gradec, Budimpešta, Nikozija in Sankt Peterburg.

Slovesnosti so se začele v ljubljanskem Cankarjevem domu z nagovorom predsednika Slovenije Milana Kučana in njegovega gosta, estonskega predsednika in pisatelja Lennarta Merija. Posebno zanimiv in zelo odmeven v vsej Ljubljani je bil koncert zvonov iz cerkva, kot del skladbe z naslovom *Instabilis Amor-Ljubljani Ljubljani*, katerega avtorji so španski skladatelji Llorenç Barber, Studio za tolkala, ter študentje ljubljanske Akade-

mije za glasbo in Teološke fakultete ljubljanske Univerze. Koncert zvonov iz ljubljanskih cerkva je bil zelo zahtevno strokovno in tehnično opravilo; priprave nanj so trajale skoraj tri leta. Pri tem je imel veliko vlogo tudi prejšnji ljubljanski nadškof in slovenski metropolit dr. Alojzij Šuštar.

Sicer pa na veličino in pomembnost Evropskega meseca kulture kažejo tudi nekateri podatki. Po zadnjih informacijah bo v uradnem programu okrog 250 umetniških dogodkov vseh vrst in žanrov na skupaj 92 prizoriščih. Velika pričakovanja so zlasti nastop dveh glasbenikov svetovnega slovesa: dirigenta Carlosa Kleiberja in tenorista Luciana Pavarottija v Cankarjevem domu. Koncerta sta že razprodana. Na Opernem gala koncertu bo slovitega italijanskega tenorista Pavarottija ter Slovensko filharmonijo spremljala mlada slovenska sopranistka Norina Radovan.

V počastitev Evropskega meseca kulture je bila tudi končana obnova ljubljanskega gradu. Simbolično so odstranili orjaško gradbeno dvigalo, ki je dolga desetletja kazilo njegovo podobo. Grad bodo v prihodnje uporabljali v kulturne, reprezentančne, politične in turistične namene, nanj pa se bo kmalu mogoče povzpeti tudi z vzpenjačo iz starega dela Ljubljane.

SREČANJE PISATELJEV NA BLEDU

V sredo, 21. t.m., se je na Bledu začelo 30. mednarodno srečanje pisateljev na Bledu, ki ga organizira slovenski center PEN, katerega predsednik je tržaški pesnik Marko Kravos. Letošnje srečanje je jubilejnega značaja in se ujema z Evropskim mesecem kulture.

Mednarodna srečanja pisateljev na Bledu so pomembna, saj se na njih obravnavajo žgoče teme, ki se tičejo civilne družbe in vloge pisateljev v njej. V četrtek, 22. maja, je bila v jutranjih urah okrogla miza na temo *Esprit maudits*, moderator pa je bil znani poljski pi-

sec Adam Michnik. Popoldne bo okrogla miza *PEN na razpotju: Ali se po obdobju hladne vojne soočamo s konfliktom med civilizacijami, religijami, kulturami...* (moderator Boris A. Novak). Zvečer bo udeležence sprejel predsednik Slovenije Milan Kučan.

V petek, 23. maja, bo v jutranjih urah okrogla miza na temo *Vojna kot video igra*, moderiral bo Alexandre Blokh iz Francije. Popoldne bo Iztok Osojnik vodil literarni večer v Café teatru v Grand Hotel Unionu. V soboto pa bodo pisatelji odšli na izlet v Kranj in na Brdo.

Poleg slovenščine sta na mednarodnem srečanju pisateljev na Bledu uradna jezika še francoščina in angleščina. -JUP-

V Koprno se nadaljuje bogata založniška dejavnost Zgodovinskega društva za južno Primorsko, ki se je na področju založništva povežalo z Znanstveno-raziskovalnim središčem R Slovenije Koper, tako da je že nekaj zadnjih publikacij nastalo v soizdajateljstvu in na ta način bodo izhajale v bodoče tudi vse nadaljnje knjižne izdaje *Annales*. Iz obsežne skupne predstavitve dosedanjih publikacij (konec marca) predstavljamo bralcem predvsem sledeče:

Ob koncu lanskega leta je izšla osma številka humanistično-družboslovne revije *Annales* z več zanimivimi projektno-raziskovalnimi-interdisciplinarnimi-tematskimi sklopi (Primorska in Trst od Rapalla do Londonskega memoranduma, Regionalna polifonija, Večjezično šolstvo nekoč in danes, Istrska jezikoslovna bibliografija, Kulturna dediščina) in številnimi drugimi članki, razpravami in ocenami. Tik pred izidom je tudi še deveta številka revije.

BOGATA BERA PUBLIKACIJ ANNALES

MILAN GREGORIČ

Publikacije Annales so zaorale eno najgloblji raziskovalnih brazd na slovenski obali. "Naših meja ne moremo na noben drug način bolje zaščititi kot s kulturo..." (prof. Jože Pirjevec).

Hčerkin zbirka *Knjižnica Annales* je ob že dveh zbirkah študijah iz preteklih let (*Piran, mesto in ljudje pred sto leti* avtorjev Darje in Franca Miheliča ter *Jasne Pocajt in Proces Guarnieri, Buje-Koper 1771* avtorja Claudia Povola) izdala, prav tako ob koncu preteklega leta, monografijo Marte Verginella z naslovom *Ekonomija odrešenja in preživetja s podnaslovom Odnos do življenja in smrti na tržaškem podeželju*.

Kot prvo delo nove, lične knjižne zbirke *Knjižnica Annales majora* pa je izšla monografija koprškega arheologa Radovana Cunje *Poznorimski in zgodnjerednjeveški Koper*.

Nadaljuje se tudi zbirka zbornikov z mednarodnih simpozijev zgodovinarjev *Acta Histriae*, in sicer z že izdanim četrtem ter že pripravljanim petim zvezkom (*Vidiki pravosodja v Istri, 14.-18. stoletje ter delovanje in vloga koprškega razsvetljenca Gina Rinalda Carlja*).

Kot novost v ponudbi je tudi CD Rom *Annales 91-95*, na katerem so posnete vse številke *Annales* (1-7), *Acta Histriae* (1-3) ter povzetki *Knjižnic Annales* (1-13).

Ob predstavitvi osme revije *Annales* je prof. dr. Jože Pirjevec med ostalim opozoril, kako je Primorska po letu 1945 izgubila svoj kulturni center, ko je bila odrezana od

Trsta. Postavljalo se je vprašanje, kje bo nastalo novo kulturno žarišče. Upanje sta vzbujala najprej Gorica, potem Koper. Vendar je bil slednji dolgo časa prava intelektualna puščava, v kateri se ni nič dogajalo. A glej, v zadnjih desetih letih se je Koper nenadoma intelektualno razživel. Ob nastajanju številnih šol in raziskovalnih ustanov so prav publikacije *Annales* zaorale eno najgloblji raziskovalnih brazd na obali. Če še upoštevamo hitro gospodarsko in demografsko rast, ki je pogojena predvsem z razvojem luško-transportne dejavnosti, kaže, da bo predvsem Koper, ob ostalih primorskih središčih, v največji meri nadomestil Primorcem izgubljeni kulturni center. "In prav je tako," je na koncu pribil prof. Pirjevec, "kajti naših meja ne moremo na noben drug način bolje zaščititi kot s kulturo."

GORICA, CERKEV SV. IGNACIJA

SREČANJA Z DUHOVNO GLASBO

Glasba v kakršnikoli obliki in kvaliteti obdaja današnjega človeka in sili vanj. Zato je vedno bolj nujna in aktualna primerna vzgoja k ločevanju lepega od nelepega tudi v glasbi. Zato imajo tudi v tem oziru svoj pomen srečanja z duhovno glasbo, ki že četrto leto v mesecu maju potekajo v travniški cerkvi v Gorici.

Pri prvem večeru je bila na sporedu orgelska glasba, in sicer skladbe francoske literature 20. stol. Igral je slovenski organist prof. Hubert Bergant. Njegovo izvajanje je bilo res dovršeno, saj je on mojster evropskega nivoja. Na koncu je organist dodal še prosto *Improvizacijo*, ki je občinstvo zares navdušila, ker so tokrat travniške orgle izzvenele kot še nikoli.

Pri drugem srečanju je nastopilo nekaj goriških pevskih skupin. Zapele so skladbe iz bogate sakralne zakladnice.

V soboto, 17. maja, pa je bilo tretje in zadnje srečanje. Nastopili so solisti E. Pecorari-sopran, R. Basso-mezzosopran, A. Nagy-tenor, W. Jeschofnik-bas, otroški in mešana zbor S. Ignazio ter simfonični orkester Cappella Charinthia, ki jih je vodil H. Schamberger. Na sporedu so bile poleg drugih skladbe W.A. Mozarta in F. Schuberta (letos obhajamo 200-letnico njegovega rojstva). Glavno vlogo je imel zbor S. Ignazio, ki je s prodornim zvokom in briljantno zagnanostjo odpel Mozar-

tovo *Krönungsmesse* in Schubertov *Magnificat*. Skrbno izbrani solisti pa so pokazali vso svojo vrhunsko pevsko izobrazbo. Posebno sta izstopali goriški solisti E. Pecorari in R. Basso. Njuno nadarjenost je pevska tehnika še sublimirala. Na tem tretjem srečanju so bile nekako zastopane vse tri komponente prebivalcev naše dežele: italijanska (dva zbor in dve solistki), slovenska (goriški skladatelj), nemška (gostje iz Avstrije).

Na teh večerih je bil dostojno zastopan tudi goriški skladatelj S. Jericijo, saj so bile izvedene tri njegove skladbe: *Sonata per organo, Aleluja, Felix es in Gloria sanctorum*. Izredno dovršeno interpretacijo je pokazala R. Basso, ki je zapela Marijin spev *Gloria sanctorum*. Prijetna posebnost pri zadnjem večeru je bila tudi ta, da je napovedovalka A. Colautti predstavila posamezne točke v vseh treh jezikih.

Odmev teh večerov v goriškem mestu pa ni bil dovolj pozitiven zlasti pri prvem, orgelskem večeru, saj so pri nas orgelski večeri prava redkost in bi jih morali bolj izkoristiti. Lepši odziv je doživel zborovski večer. Prejšnjo soboto pa je bila prostorna travniška cerkev povsem polna. Naj še povemo, da večere organizira travniški zbor in, čeprav razpolaga z zelo skromnimi sredstvi, skuša stimulirati v mestu zanimanje za sakralno in dobro glasbo. -Sj

VREDNOTA GLASBE PRI MLADIH POSLUŠALCIH (2)

AMBROŽ KODELJA

Kadarkoli se zaustavimo v katerikoli cerkveni zgradbi, zapazimo umetniška dela, ki so tam. Nekje jih je več, drugje manj. V takšnem trenutku pozabljam na pomen vrednot, ki jih je prav umetnost podzavestno prinašala kristjanu kot tudi obiskovalcu ali župnijski skupnosti - občestvu, kateremu ta hram služi...

Narod se je ohranjal s svojo kulturo in umetnostjo. (Nekateri zgodovinarji so celo trdili, da se ohranja predvsem s tem dvojim!) Sem spada tudi glasba; zato smo vsi, ki čutimo neko težo odgovornosti pred svojim narodom in zgodovino, soodgovorni, da je lahko tudi glasba tista, ki bi človeka dvignila iz povprečnosti in duhovne zanikrnosti. Tako bi morali mladim pogosteje odpirati pot do glasbenih vrednot. Privzgojiti bi jim morali kritičnost, občutek za lepoto - glasbeno estetiko in jim omogočiti, da bi dobili resnejši odnos do glasbene umetnosti. Za vse to se tudi danes dobi čas. V glasbenem svetu pozabljam na predstavitve posameznih glasbenih del. Vedno bolj zapažamo vrzel pri razlaganju te ali one plošče, kasete ali celo koncerta. Koncertni listi so velikokrat polni najrazličnejših bibliografskih podatkov, ne pogledajo pa se v vsebino dela, kar bi marsikateremu iščočemu poslušalcu - in teh je mlajših kar nekaj - po-

magalo, da bi to ali ono delo laže razumel, obenem pa prav s takšnim pristopom do glasbe same vstopal v svet glasbene estetike.

Veliko neizrabljenih področij imamo. Od oblikovanja skupin za sakralno ali resno glasbo, kjer naj bi zlasti mladi pod vodstvom glasbenega pedagoga občasno poslušali to ali ono glasbeno delo, pa vse do občasnih nekajurnih podajanj glasbe po zvočniku v tej ali oni cerkvi.

Majhen plakat pri vhodu, ki bi obiskovalce opozarjal na to, bi trud bogato poplačal, pa tudi marsikateri obiskovalec bi bil neizmerno hvaležen.

Vsak izmed nas bi moral priti do spoznanja, da moramo mlademu rodu mi starejši vzbuditi trajno potrebo po umetniško kvalitetni glasbi, tudi sodobni, ker bo drugače izredno majhno število tistih, ki bi se ob glasbi napačili in oplajali, ker jih bosta potopila cenenost glasbene fasadnosti in glasbeno zvočno potrošništvo.

Ker pa je prav glasba tista, ki človeka zdravi iz njegove povprečnosti in duhovne zapanosti, odprimo poti do teh vrednot mladim ljudem, ker drugače bodo vse bolj redki tisti, ki bi glasbeno umetnost uporabljali za svoj osebni duhovni in kulturni razvoj in rast.

PRESEDNIK SCALFARO V TRSTU

"LJUBITI SVOJO DOMOVINO IN SPOŠTOVATI DOMOVINO DRUGIH"

Tako se je izrazil italijanski predsednik Oscar Luigi Scalfaro ob svojem obisku v Trstu v petek in soboto, 16. in 17. maja.

Predsednik republike je prišel v Trst v petek v prvih popoldanskih urah. Zvečer se je udeležil slavnostnega koncerta ob ponovnem odprtju prenovljenega tržaškega opernega gledališča Giuseppe Verdi (slovesnosti se je udeležil tudi podpredsednik italijanske vlade in minister za kulturo Walter Veltroni). Naslednji dan je dopoldne odkril spomenik italijanskim bersaljerjem, ki so konec prejšnjega tedna prav v Trstu imeli svoj 45. vsedrjavni shod (po nekaterih ocenah se ga je udeležilo okoli 70.000 bivših in sedanjih bersaljerjev), nato je položil venec v tržaški Rižarni in na bazovski fojbi. Pri tem je Scalfaro pomenljivo opozoril, da je treba lastno domovino sicer ljubiti, a da se hkrati ne sme sovražiti domovine drugih, temveč jo spoštovati. To so bile zelo pomembne be-

sede za naše kraje, ki so doživeli že preveč trenj prav zaradi tega, ker se ni spoštovala domovina drugih niti se ni dalo dostojanstvo neki pomembni komponenti tržaškega mesta in teritorija, ki jo posebej slovenska manjšina. Videli bomo, ali bodo Scalfarove besede dobile tukaj tisto mesto, ki jim pripada.

Kot smo povedali, sta bila osrednja dogodka, ki sta zaznamovala Trst ob koncu tedna, odprtje prenovljenega gledališča Verdi in shod bersaljerjev. Predvsem prvi dogodek je velik praznik za tržaško mesto, ki je po nekajletnih prenovitvenih delih zopet dobil svoje operno gledališče (v tem obdobju so potekale predstave v dvorani Tripovich). Gledališče je popolnoma prenovljeno in razpolaga sedaj z mnogimi tehnološkimi inovacijami.

Predsednik Scalfaro se srečuje s predstavniki krajevnih civilnih in cerkvenih oblasti (Foto Kroma)

PREDAVANJE V DSI

O ODNOSU SLOVENCEV DO ŽIVLJENJA

V ponedeljek, 19. maja, je v Peterlinovi dvorani Društva slovenskih izobražencev predaval dr. Drago Čepar na temo *O veselju do življenja - strah in pogum Slovencev*.

Dr. Čepar je dejal, da je danes med ljudmi po svetu (in tudi med Slovenci) prisoten strah pred življenjem. Ta strah - ki ga po njegovem mnenju določeni krogi načrtno širijo - povzroča padanje števila rojstev in zakonov, saj se veliko ljudi boji sklepati trdne zveze in rojevati otroke v svetu, ki ga nekateri prikazujejo kot grdega, krivičnega, umazanega, onesnaženega itd. V resnici, je dejal, je ta strah lažen, saj bi po določenih študijah npr. lahko danes prehranili na svetu s tehnologijami, ki so dostopne, kar 33 milijard ljudi. Več ljudi pa po-

meni tudi več dela in več glav za razmišljanje. V resnici se po mnenju predavatelja za temi strahovi skrivajo želja po absolutni oblasti, strah razvitih narodov pred možnostjo delitve svojega bogastva z drugimi in napuh hudega duha, ki skuša uničiti človeka s tem, da ga prepričuje, naj sam odloča, kaj je dobro in kaj slabo. Predavatelj je tudi prikazal nekaj statističnih podatkov, po katerih bo leta 2060 živel le milijon Slovencev, če se bo demografski padec pri Slovencih nadaljeval.

Dr. Čepar je svojo poseg zaključil z ugotovitvijo, da je v človeški naravi prisotno hrepenenje po življenju in družini. Če bomo le malo hoteli živeti, nosilcem kulture smrti ne bo uspelo.

POVOLILNO SLAVJE SSK

PO VESELJU TAKOJ POPRIJETI ZA DELO!

ERIK DOLHAR

V četrtek, 15. t.m., je Slovenska skupnost proslavila uspeh na volitvah v Trstu in na Goriškem na Lupinčevi domačiji v Praprotnu.

Lepo število izvoljenih predstavnikov z novepečenim predsednikom goriške pokrajine Giorgiom Bradolinom na čelu (medtem ko je potrjeni tržaški župan Riccardo Illy opravičil svojo odsotnost), somišljenikov in vseh, ki so aktivno prispevali k dosegu dobrih rezultatov, se je v že poletno toplem večeru razpršilo po prekrasem dvorišču domačije. Vsi prisotni so nazdravili volilnemu uspehu, pozdravil pa jih je najprej tržaški pokrajinski tajnik SSK Peter Močnik, ki je izrazil zadovoljstvo nad volilnim uspehom in se zahvalil volivcem za izkazano zaupanje. Mikrofon je predal potrjenemu občinskemu svetovalcu Oljke Igorju Dolencu, ki je priznal, da se prisotnim, povečini somišljenikom SSK, nima veliko kaj zahvaliti, ker ga verjetno niso osebno volili; da so naši ljudje volili pravo koalicio, pa gre vsem velika zahvala. Deželni tajnik SSK Martin Breclj je najprej čestital

Deželni tajnik SSK Martin Breclj nazdravlja z novim predsednikom goriške pokrajine Giorgiom Bradolinom. Med njima pokrajinski svetovalec SSK David Grinovero (Foto Kroma)

Brandolinu in vsem izvoljenim svetovalcem v Trstu in Gorici ter predvsem volivcem, ki so pravilno volili, kljub temu da se je SSK na zadnjih petih volitvah predstavila s petimi različnimi simboli. "Dober večer in hvaleh, je svoj zahvalni pozdrav začel novi predsednik goriške pokrajine Giorgio Brandolin. Iz analize rezultatov je spoznal, da so ga Slovenci, zlasti v slovenskih vaseh, skoraj plebiscitarno volili. Dejal je, da ni politik, saj se je "umetnosti možnega" lotil šele pred kratkim, ko se je z veseljem angažiral za dobro demokratične družbe, v kateri že vrsto let deluje

predvsem na športnem področju. Od vedno je bil proti delitvam znotraj družbe: njegov cilj je premostiti vse te navidezne zapreke in "zgraditi avtoceste sodelovanja med Slovenci in Italijani". Ob izvolitvi se čuti ganjen in obenem odgovoren, zato se bo takoj lotil pogajanj za sestavo dobre ekipe sodelavcev.

Na goriških pokrajinskih volitvah je član SSK na listi Oljke David Grinovero dosegel lep osebni uspeh, za kar se je zahvalil vsem, ki so ga podprli. Njegova izvolitev je sad dogovora med različnimi komponentami znotraj Oljke, zato upa, da se bo ta kon-

struktivni dialog tudi nadaljeval. Ljudje so po njegovem mnenju naveličani razprtij, tako da ima Slovenska skupnost moralno dolžnost, da daje pobudo za skupne nastope in sklepa kompromise znotraj slovenske manjšine v Italiji. Močnik je s hvaležnostjo volivcem izjavil, da glede na to, da je na najbolj voljeni listi prejel največje število preferenc, bo vodil prvo sejo občinskega sveta. Pri prisotnih je vzbudil navdušenje, ko jim je zagotovil, da bo ob tej priložnosti nedvomno stekla slovenska beseda! Poudaril je, da je bila ta volilna izkušnja nedvomno pozitivna in bo lahko za zgled ostalim, ki so pred nami, še zlasti novembrskim volitvam v Nabrežini. "Z Vašo pomočjo in solidarnostjo bomo tudi uresničili, kar si želimo," je svoj nastop sklenil Močnik. Nazadnje je spregovoril še njegov kolega, prav tako potrjeni tržaški občinski svetovalec Andrej Berdon. Trezno je presodil, da je za upravičeno praznovanje še nekaj dni časa, nakar bo treba zagrabiti za delo. Opravičil je odsotnega župana Illyja, a pri tem pristavil, da bo še veliko možnosti za medsebojna soočenja. Na koncu je tajnik Breclj čestital celi vrsti članov SSK, ki so bili izvoljeni v razne rajonske svete.

Prijetni večer v Praprotnu se je zaključil s sproščenim kramljanjem ob zvokih ansambla *Kraški ovčarji*.

TK / PREDSTAVITEV KNJIGE M. GREGORIČA

"POLITIČNI CIKLON NAD ISTRO"

IVAN ŽERJAL

V petek, 16. maja, so v Tržaški knjigarni predstavili knjigo Milana Gregoriča *Politični ciklon nad Istro ali izjalovljen poskus njene destabilizacije*, ki je izšla pri založbi Lipa v Kopru.

Čih meja med Italijo, Slovenijo in Hrvaško. Ti krogi so hoteli, v povezavi s Srbi, izkoristiti vojno na Balkanu v svoje namene. Vplivali so tudi na italijansko vlado, zlasti v času Berlusconi in Dinija. Italija pa izraža neko težnjo, ki ni nova: postati hoče namreč velika sila v srednji Evropi in na Balkanu. Zato, je dejal prof. Pirjevec, je Gregoričeva knjiga pomemben alarmni zvonec, ki ga bo Slovenija morala upoštevati, ko bo hotela izoblikovati določeno politiko do Italije.

Milan Gregorič je v svojem posegu orisal vsebino knjige, ki je v dobršni meri posvečena odnosom med IDZ-jem in hrvaško vlado ter vlogi organizacij italijanske manjšine. V knjigi so poleg tega opisane težnje italijanskih novotiristov in italijanske politike, objavljeni so tudi intervjuji z Marinom Voccijem, Milanom Rakovcem in Pao-

lom Parovelom. Pri tem je Gregorič posebej opozoril na politiko podeljevanja ugodnosti tistim slovenskim in hrvaškim državljanom, ki prevzemajo tudi italijansko državljanstvo oz. se vpisujejo v seznam članov italijanske manjšine v Sloveniji in na Hrvaškem. Ta proces, je dejal, traja še danes. Čeprav je velika grožnja mimo (napetosti so se ublažile s spremembo razmer po hrvaški zmagi v Krajini in zaradi ameriških opozoril Italiji), se bodo pritiski nadaljevali; zato je treba spremljati razvoj dogodkov in izostriti svoj čut.

Knjigo nameravajo predstaviti v vsaki primorski vasi, pa tudi v Ljubljani in drugih krajih Slovenije. V zamejstvu so jo že predstavili v Boljuncu, nato bosta še predstaviti v Katoliški knjigarni v Gorici in v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu.

Med razpravo, ki je sledila predstavitvi, ni manjkalo izjav o zaskrbljenosti, ker Italija sedaj skuša gospodarsko prodreti na Vzhod, v ta prodor pa se vključujejo tudi državni organi. To zaskrbljenost je izrazil zlasti odv. Jože Škerk, ki je dejal, da bi se morala Slovenija bolj zanimati za slovensko Istro, a tudi za slovensko manjšino v Italiji. Gregorič pa se je zelo kritično izrazil o t.i. španskem kompromisu, ki po njegovem mnenju pomeni za Slovenijo veliko ponižanje in napako, iz katere se bo zelo težko izmotati.

DVE NOVOSTI SSG: KOMBI IN KNJIGA O "AFRIKI"

V torek, 20. t.m., je Slovensko stalno gledališče prevzelo kombi, ki mu ga poklanja sklad *CR Trieste*. Ključje je za SSG prevzel predsednik dr. Raško Dolhar, predal pa mu jih je predsednik sklada *CR Trieste* dr. Renzo Piccini.

Dan kasneje so v Kulturnem domu pred večerno, petdeseto ponovitvijo satirične komedije *Afrika ali na svoji zemlji*, delo Borisa Kobala predstavili v knjižni obliki. Knjigo je izdala SSG. O dogodku bomo obširneje poročali v naši prihodnji številki.

MAČKOLJE / 35. PRAZNIK ČEŠENJ

KULTURNO OBARVANA MAČKOLJANSKA POMLAD

ERIK DOLHAR

V nedeljo, 18. t.m., je bila v Mačkoljah kulturna prireditev ob jubilejnih 35. Prazniku češenj.

Pester kulturni program se je v prijetnem gozdiču pod večer začel z nastopom domačega mešanega pevskega zbora Prosvetnega društva Mačkolje pod vodstvom Iva Lešnika, ki je s pristno slovensko pesmijo slavnostno uvedel letošnje praznovanje nove pomladi. V imenu društva, ki petintridesetič zapored prireja ta priljubljeni praznik, je nato spregovoril njegov predstavnik Niko Tul, ki je obenem poskrbel za besedilo slikovno bogate priložnostne zbiranke. Dejal je, da domačini v 35. pomladi praznika zvesto sledijo zvestobi pristnim koreninam prednikov; ti so si pred davnimi leti zamislili ta praznik, ki naj ne bo preprosta šagra. Pomembno je še zlasti nadaljevanje tradicije Praznika češenj. Sledil je nastop mladega Egona Tavčarja, ki je v narodni noši s hitrimi prsti dokazal številnemu občinstvu, kako "upravlja" svojo diatonično harmoniko.

Priložnostno misel je ob jubilejnem Prazniku češenj prebral časnikar Radia Trst A Saša Martelanc. "Hvala ne samo za 35 Praznikov češenj, marveč še za vse kaj drugega," je uvodoma povedal Martelanc in to zahvalo podal v svojem imenu ter v ime-

nu tistih dragocenih prijateljev, ki so v Mačkolje prihajali in iz svojih kulturnih in prosvetnih izkustev radi priskočili na pomoč; to so Stanko Janežič, Vinko Beličič, Jože Peterlin, Maks Šah in še veliko drugih. Vsi ti prazniki "so bili le vsakoletni viški vaše dejavnosti, ki je vsa ta leta potekala

leto in dan, neopazno, kot je značilno za ljudi in skupnosti, ki čutijo veselje in dolžnost, da ohranjajo davno tradicijo, razvijajo prosvetno in kulturno življenje in ob tem globoko čutijo, kaj so po jeziku in zvestobi," je med drugim dejal Martelanc in nadaljeval: "V nazivu Praznik češenj je bilo takoj začuti najprej pomlad, mladost in prijateljstvo. Toda

Zgoraj: pevski zbor PD Mačkolje poje pod vodstvom Iva Lešnika. Spodaj: slavnostni govornik Saša Martelanc (obe slike Foto Kroma)

vsem in še najprej vam je postalo jasno, da sta navzoča še dva pojma, dosti starejša od novo nastalega praznika in celo dosti starejša od vas in nas vseh: živa slovenska zavest in veselje do kulturnega dela". Praznik češenj je ob vsem tem imel predvsem vsebino, je še povedal Martelanc in domačine pohvalil, ker so potomci že davno pismenih prednikov, vnetih bralcev knjig, naročnikov na slavne Mohorjeve koledarje, spremljevalcev in soudeležencev taborov in prebujanja narodne zavesti. "Zato ste še vedno tako živi in delavni, zato se na vaših praznikih tudi drugi tako dobro počutimo," je dejal Martelanc in svoj briljantni nastop zaključil z mislijo: "Kljub drvenju časa in kljub zahtevam modernejšega delovanja vendar ostajajo nekatere vrednote, ki ne bodo nikoli staromodne, nikoli zastarele. Na odličnem prvem mestu teh je na vsak način zvestoba samim sebi".

V imenu Slovenske prosvete je pozdravil njen predsednik Marij Maver, ki je predsedniku Prosvetnega

društva Mačkolje Branku Slavcu izročil priznanje v obliki Goršetove medalje, ki so jo nato takoj izobesili na prapor domačega društva. Pomlad je s svojim nastopom naznanil otroški pevski zbor Vesela pomlad z Opčin, ki ga vodi Zdenka Križmančič. Slednja je mlade domače glasbenike pripravila tudi za nastop na tej kulturni prireditvi ob jubilejnem Prazniku češenj. Kulturni spored je nedvomno popestril dramski odsek PD Mačkolje s prizorom v domačem narečju, v katerem sta se mladi Mačkolljanci srečali pred odrom z dvema majhnima kozicama na vrvi in nato v namišljeni domači hišni kuhinji. Kulturno prireditev je sklenil moški pevski zbor Fantje izpod Grmade pod vodstvom Iva Kralja. Veselje se je nadaljevalo še nekaj časa ob pristni domači kapljici, prvih rdečih sočnih sadežih in prijetnem razpoloženju.

OBVESTILA

SKLAD MITJA ČUK vpisuje otroke v poletna središča. 1) Poletno središče v otroškem vrtcu na Proseku: od 1. do 14. avgusta od 8. do 17. ure. 2) Poletno središče v otroškem vrtcu na Opčinah: od 18. do 30. avgusta od 8. do 17. ure. Vpisovanje v uradih na Narodni ul. 126 na Opčinah, vsak dan med 13. in 15. uro, razen ob sobotah (tel. 212289). 3) Poletno varstvo na Opčinah: od 1. julija do 30. septembra od 8. do 13. ure (možno vpisovanje iz tedna v teden).

ZAČETNI TEČAJ ročnega tkanja, ki ga vodi Magda Tavčar pri Skladu Mitja Čuk, ima na razpolago še nekaj mest. Informacije pri Skladu, Narodna ul. 126, Opčine, tel. 040/212289.

ŽUPNIJSKA SKUPNOST in Mladinski krožek Dolina prirejata romanje v Medjugorje 17., 18., 19. in 20. junija. Razpoložljivih je še nekaj mest. Če kdo želi, naj se javi v večernih urah na tel. št. 040/228594.

RAZSTAVA SREČANJE dveh pripovedi: življenjskih zgodb lesa in likovnih zapisov Bogomile Doljak se odpre v petek, 23. t.m., ob 20.30 v Prosvetnem domu SKD Tabor na Opčinah. Uvodna beseda prof. dr. Janez Bogataj. Sodeluje vokalna skupina Musica noster amor, ki jo vodi Tamara Stanese. Vabljeni.

SLOVENSKA ŽUPNIJSKA skupnost v Rojanu obvešča, da v nedeljo, 25. maja, ob 18. uri, bo v rojanskem Marijinem domu nastopila mladinska skupina openskega društva Tabor. Predstavili bodo igro Hrup za odrom. Vabljeni!

ŽUPNIJA SV. Trojice na Katinari vabi na farni praznik v

nedeljo, 25. 5. 1997. Ob 9.30 slovesna sv. maša. Po maši, kot je že v navadi, razdeljevanje kolačev. Ob 17. uri bo v cerkvi na Katinari ob 75-letnici poslikave monumentalnega Križevega pota slikarja Toneta Kralja priložnostni nagovor s predstavitvijo umetnikovega opusa. Nastopili bodo otroški pevski zbor Kresnice pod vodstvom s. Karmen in gojenci Glasbene matice pod mentorstvom prof. Jagode Kjuder.

DRUŠTVO SLOVENSkih izobražencev v Trstu vabi v ponedeljek, 26. maja, na srečanje s publicistom Milanom Gregoričem ob izidu njegove knjige *Politični ciklon nad Istro ali izjalovljen poskus njene destabilizacije*. Srečanje bo v Peterlinovi dvorani v Donizettijevi ulici 3 s pričetkom ob 20.30.

SKD VIGRED in zbor Fantje izpod Grmade vabita na letni koncert, ki bo v torek, 27. maja, ob 21. uri na dvorišču Šemčeve domačije v Prečniku.

ČESTITKE

Lilijani in Ivu Corvi se je pridružil prvorojenček Walter. Srečnima staršema naj gredo tudi iskrene čestitke Novega glasa.

V soboto, 17. maja, sta se v cerkvi v Nabrežini poročila Matejka Gruden in Tomaž Petaros. Številnim čestitkam se pridružujeta tudi uredništvo in uprava Novega glasa.

DAROVI

ZA SLOVENSKO Vincencijevo konferenco iz Trsta: N.N. iz Brega 20.000.

ZA SKLAD Mitja Čuk: J. Štrancar v spomin na Stanka Skrinjarja 30.000.

KONCERT IN PREDSTAVITEV KASETE

DESET PLODNIH LET ANSAMBLA "HAPPY DAY"

V športno-kulturnem centru v Zgoniku je bil v soboto, 17. maja, koncert ob 10-letnici obstoja in delovanja ansambla Happy Day. Ob tej priložnosti so tudi predstavili novo kaseto in lasersko ploščo z naslovom *The Best*.

Na sobotnem slavnostnem večeru so sodelovali še ansambla *Kraški ovčarji* in *Status symbol*, humorist Sašo Hribar in nekdanja priljubljena pevka ansambla *Happy Day* Giulia Crocini, ki so se zvrstili ob povezovanju Evgena Bana. Ob tej priložnosti so tudi podelili priznanja nekdanjim članom ansambla.

Danes sestavljajo ansambel njegov nesporni vodja Igor Malalan (vokal), Boris

"Leader" ansambla Happy Day Igor Malalan (levo) in povezovalac zgoniškega večera Evgen Ban (Foto Kroma)

Devetak (bas kitara, vokal), Andrej Kralj (harmonika), Andy Hvalič (kitara), Ladi Mljač (bobni, vokal), Marijan Mlakar (klaviature) in Karmen Širca (vokal), ki je pred nekaj leti nadomestila Giulia Crocini. Občinstvu so se predstavili z nekaterimi pesmimi iz starega repertoarja (npr. *Gianna*),

pa tudi z novimi skladbami (npr. *Ko se dan zbudi*, *Pridi pome*), ki so prisotne v novi kaseti in na laserski plošči.

Ansamblu *Happy Day* je ob 10. obletnici čestitala tudi zgoniška županja Tamara Blažina.

KONCERT ZBORA KRAS V SAMATORCI

V cerkvi v Samatorci je bil v nedeljo, 18. maja, koncert komornega zbora *Kras* iz Komna, ki sta ga priredila zgoniška župnija in Kulturno društvo *Rdeča zvezda*. Zbor *Kras* deluje od leta 1992. Prva štiri leta ga je uspešno vodila Herta Sorta, od februarja lani pa ga vodi priznani pevovodja Matjaž Šček. Prav pod njegovo taktirko je 17 pevk in pevcev na nedeljskem koncertu izvedlo v prvem delu sklop skladb litovskega skladatelja Vytautasa Miškinisa, med katerimi velja omeniti *Memento*, ki ga je ta skladatelj posebej napisal za ta zbor. V drugem delu smo prisluhnili vrsti slovenskih ljudskih oz. narodnih pesmi. Kdor se je koncerta udeležil, mu ni bilo žal, saj je prisluhnil kakovostno izvedenemu sporedu zbora, ki je poleg zlitosti in prefinjenosti pokazal, kljub maloštevilnosti, tudi zvočno in glasovno potenco.

RADIJSKI ODER

vabi na

PROSLAVO OB 50-LETNICI DELOVANJA

V soboto, 24. maja 1997, ob 20.30 v Kulturnem domu v Trstu.

PROSVETNO DRUŠTVO MAČKOLJE

vabi na

35. PRAZNIK ČEŠENJ

PETEK, 23. MAJA

odprtje kioskov ob 17. uri; od 21. ure dalje ples s skupino Happy Day

SOBOTA, 24. MAJA

odprtje kioskov ob 17. uri; od 20. ure dalje ples s skupino Pop Design

NEDELJA, 25. MAJA

odprtje kioskov ob 15. uri; ob 18. uri koncert pihalnega orkestra iz Nabrežine; od 21. ure dalje ples s skupino Kraški kvintet

PONEDELJEK, 26. MAJA

odprtje kioskov ob 17. uri; od 21. ure dalje ples s skupino Kraški kvintet

Gorica - ne "italijanska" ne "stara"

Odkar imamo čez mejo Novo Gorico, je prišlo v navado (med ljudmi onstran meje), da govore v zvezi z Gorico o "stari Gorici". Nedavno pa je bilo iz ust nekdanjega novogoriškega župana in poznejšega ministra za kulturo republike Slovenije v pogovoru za slovenski tržaški radio slišati o "italijanski Gorici". To so nedvomno neprimerni izrazi za mesto, katerega tisočletnico bomo praznovali čez nekaj let.

Nihče ne dvomi, da je danes Gorica v Italiji, kot nihče ne zanika obstoja novega modernega mesta, ki je nastalo ob Gorici in nosi zato poleg prvotnega imena še vzdevek Nova. Izraz "italijanska Gorica" pa ima v naši ra-

bi vse drugačen pomen, ki ga goriški Slovenci ne moremo sprejeti. Za nas bi bila kvečjemu sprejemljiva raba "Gorica v Italiji", pa vendar lahko od svojih le nekaj metrov oddaljenih novogoriških rojakov pričakujemo, da uporabljajo enostavno ime Gorica, saj ne gre za kako lokacijo v Burundiju ali na drugem polu zemeljske obale... Gorica je v resnici stara, saj bo leta 2001 obhajala tisočletnico prve uradne omembe. V razmerju z Novo Gorico pa ohranja svojo središčnost in zato ni ne stara ne mlada, kot nista npr. angleški srednjeveški York v odnosu do New Yorka ali pa Beograd do Novega Beograda. Toliko v pojasnilo!

- PEROPRASK

10

ČETRTEK
22. MAJA
1997

TONI PAVČEK NA OBISKU V VRTCU V UL. MAX FABIANI

IVA KORŠIČ

Vzgojiteljice iz sovođenjskega vrtca (Vera Češćut, Anica Gravnar, Anita Krpan, Suzi Jarc) in iz ul. Max Fabiani (Anica Češćut, Vesna Cargnel, Anamarija Kodrič, Laura Kocijančič) so nedavno osrečile malčke, ker so v svojo sredo povabile pesnika Toneta Pavčka. Rdečelični navihančki so sedli na svoje živobarvne stoličke v prostornem razredu vrtca v ul. Fabiani skupaj z vrstniki iz Sovodenj in zvedavo zrlji v pesnika Pavčka. S svojo značilno pojoco govoričo, ob kateri lahko vsakdo spozna nesluteno bogastvo slovenskega jezika, jim je najprej razkril, kako je kot mali Tonček šel na prvi izlet z vlakom in kaj je lepega, a tudi nevšečnega doživel na njem. V svoje sončno pripovedovanje je vpletel znana rekla, onomatopoične izraze, ki so otrokom tako všeč. Razložil jim je, kako so čudoviti mlinčki ob potočku in kako veselo klokota voda po njih.

Pripovedoval jim je, kako je kot trinajstletni fantič samozavestno jahal kobilo Zoro po domači vasi, tebil nazadnje v gnojnico in so ga domači okopali v velikem čeburu.

Živahno otroško razigrano jim je zrecital nekaj svojih pesmic. Zaupal jim je, kako

so ga otroci poredno zmerjali s Tonetom Makaronetom, Tralalenotom, ko je bil še deček, in kako se v Pavčku skriva palec in da je Tonetov na tone, v mraku, da tiči rak, v kravati ata, a tudi krava. Slikovito jim je pojasnil, kako so čudne naše besede in kako se z njimi lahko poigravamo. Rime so mu kar same uhajale iz ust. Otroci so ga ljubeznivo sprejeli kot prijaznega strica, ga ogovarjali, se z njim šalili, recitali in peli. Povedali so mu njegovo dolgo pesmico *Intervju*, mali Saša pa je pogumno recital *Kaj vse je tata*. Bogata urica v prisrčni pesnikovi družbi je bila prekratka. Ko se je iztekla, sta Saša in Martina podarila pesniku dišeč pomladanski šopek in mu poklonila pravljico *Minka Piki in zmaj Smetojed*, ki je sad domišljije in ilustratorske veščine sovođenjskih otrok, ki so lani obiskovali zadnje leto vrtca. Izdajo knjige je omogočila Goriška Mohorjeva družba. Preden se je priljubljeni prijatelj cicibančkov poslovil, se je z malčki zadržal pri malici in jih še nekaj časa pozabaval.

Prav bi bilo, ko bi podobnih srečanj bili deležni tudi otroci, ki obiskujejo ostale otroške vrtce na Goriškem.

V letošnji koncertni sezoni SCGV E. Komel se je poleg kakovostnih večernih koncertov zvrstilo lepo število t.i. *Srečanj z glasbo*, ki so bila posvečena globljemu spoznanju marsikaterega glasbenega avtorja, posameznih instrumentov, izvajalcev in novih izdaj.

Na zadnjem Srečanju z glasbo v okviru sezone 1996/97 je goriška glasbena šola v soboto, 17. maja, presenetila občinstvo s predstavitvijo zagrebške Glazbene šole Pavla Markovca, prestižne hrvaške glasbene ustanove, s katero je pred leti navezal stike oddelek SCGV Emil Komel. Srednja glasbena šola iz Zagreba se lahko ponaša s petdesetletnim obstojem, nad 600 gojenci in 70 profesorji, predvsem pa s kvalitetnim delovanjem na visoki umetniški ravni. Poučujejo se vsi klasični instrumenti razen harfe, posebna pozornost je posvečena orkestralnemu igranju in petju; na šoli delujejo razni ansambli, med njimi godalni in pihalni orkester ter številni komorni sestavi od dua do kvinteta. Poleg bogate šolske knjižnice (13.000 knjig) in pestre zbirke instrumentov deluje v okviru šole oddelek za izdelovanje in restavriranje godal, edini na Hrvaškem.

Na sobotnem večeru je v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v petnajstih točkah nastopilo nad dvajset bolj

DOVIĐENJA, GLAZBENA ŠKOLA PAVLA MARKOVCA!

FOTO BUBRAGA

ali manj mladih gojencev. Protagonisti so bili različni instrumenti, od violine do fagota, violončela, kitare, flavte, trobente, saksofona in seveda klavirja; prisotna je bila tudi mlada solo pevka. V smotno zamišljenem sporedu so samozavestni in odločni mladi izvajalci postvarjali krajša dela tako klasičnih kot sodobnih avtorjev. Poleg bolj znanih skladb zmeraj velikih skladateljev (naj omenimo samo Haydna, Schumanna, Saint-Saënsa) so imeli posebno in posrečeno mesto skladatelji narodne glasbe (npr. Bartók - romunski ples - in Sarasate - andaluzijska romanca). Zelo učinkovito in iznajdljivo je bilo igranje za naše odre neobičajnega kvinteta: dve violini, viola, violončelo in kitara so briljantno izvedli čudoviti Boccherinijev 1. kvintet v D-duru, ki ga je občinstvo zelo lepo sprejelo.

Po nastopu smo lahko brali na platnu za odrom besedo "Doviđenja"-nasvidenje; tudi mi želimo gojencem in docentom te žive in solidne glasbene šole, ki nosi ime po hrvaškem muzikologu, skladatelju in publicistu Markovcu, da bi se še kdaj srečali. Taka mednarodna oblika sodelovanja je namreč za vsakogar nadvse koristna in plodovita izkušnja.

DD

PODELITEV PODPOR SKLADA DORČE SARDOČ

"Študij stane. Prav je, da se najdejo - tudi zasebni - skladi, ki podpirajo naše študente in tako gradijo prihodnost našega intelektualnega kadra." Tako je na prvi podelitvi podpor iz Sklada Dorče Sarđoč v petek, 16. maja, v doberdopski občinski sejni dvorani rekla podžupanja občine Devin-Nabrežina prof. Vera Tuta Ban. Slovesnosti so se poleg Sarđočeve hčere udeležili župani treh občin (Doberdob, Sovodnje, Devin-Nabrežina), ki jim po statutu sklada (ki ga je pripravil odv. Sancin) pripada naloga imenovanja upravnega in nadzornega odbora. Predsednik upravnega odbora Boris Peric je uvodoma pove-

hom obiskuje fakulteto farmacije v Ferrari (5 milijonov); za podiplomski študij pa David Jelerčić iz Trsta, ki obiskuje Imperial college znanosti, tehnologije in medicine v Londonu. Slednji se je predstavnikom sklada zahvalil prek sporočila po faksu, podporo (5 milijonov) pa je v njegovem imenu prejel oče, ki je s ponosom orisal zbranim sinovo pot, trud in uspehe.

Na koncu je Boris Peric še enkrat poudaril, da ima Sarđočeva osebnost v zamejstvu simbolni pomen in da name-rava sklad uveljaviti spomin nanj med drugim s ponatisom knjige *Tigrova sled*.

DD

Z desne: podžupanja Vera Tuta Ban, Boris Peric, Sonia Cudrig

dal, da je bil sklad ustanovljen pred nekaj leti na željo vdove Sarđočeve, da bi se s premoženjem Tigrovca, ki mu je bila pri srcu študirajoča mladina, podpirali študentje, pripadniki slovenske manjšine v Italiji.

Letos so podporo prejeli trije zamejski šolarji: Valentin Floreancig, ki obiskuje Zavod za slovensko izobraževanje v Čedadu (en milijon lir); univerzitetna študentka Sonia Cudrig iz Sovodenj v videmski pokrajini, ki z odličnim uspe-

OLAJŠANO POSJILJO ZA DAVKOPLAČEVALCE

Kmečka banka, ki je vselej zelo pozorna do potreb svojih strank, je pripravila tudi letos olajšano posojilo, namenjeno davkoplačevalcem, ki zaobjema tako plačilo salda za leto 1996 kot predjem za leto 1997. Kot v prejšnjih letih, ko je pobuda naletela na zelo dober odziv, se tudi letošnja ponudba izraža v namenskem

GORENJCI VABIJO V GORICO

To nedeljo, 25. maja, se ob 17. uri obeta v veliki dvorani Kulturnega centra L. Bratuž nov pester pevski popoldan. V goste prihajajo gostje iz Gorenjske, ženski in moški zbor iz Kroke. Vsi poznamo Kropo kot zibelko slovenskega žeb-ljarstva s slavno starodavno tradicijo; tokrat bo priložnost, da spoznamo tudi njeno pevsko kulturo. Program bo prinesel tudi mnogo takega, česar še nismo slišali, saj gre za izvirne programske izbire Gorenjcev. Posebno vabljenost pa pomeni tudi sodelovanje nekdanje priljubljene operne pevke Zlate Ognjanovičeve, ki bo solistka v več skladbah.

Kot gostitelja bosta z nekaj pesmimi nastopila tudi domača zbor Mirko Filej Gorica in Rupa-Peč. Zadnji uspešni nastopi obeh zborov so le še dodatno zagotovilo, da je v nedeljo vredno priti v Gorico.

In ne nazadnje gre za krepitve pevskih vezi in vrnitev obiska, ki so ga naši pevci opravili v Kropi februarja letos in bili zelo prijazno sprejeti. Po nedeljskem koncertu se bo tako družabni del srečanja nadaljeval v Rupi na že znanem prostoru pod cerkvijo.

PB

ŠE ZADNJI KONCERTI SCGV KOMEL

Z zaključkom bogate koncertne sezone se delovanje Centra Komel seveda ne zaključuje, saj ga ob koncu leta čaka še vrsta nastopov učencev pa tudi drugih skupin, s katerimi goji šola stike in sodelovanje. Koledar je kar bogat in zanimiv.

V torek, 13. maja, sta v komorni dvorani nastopila dva klavirska tria, ki ju sestavljajo študentje Mednarodne visoke šole iz Devina. Šola, ki jo vodijo člani znanega ansambla Trio di Trieste, je ena najbolj kvalitetnih ustanov za komorno glasbo v Italiji in koncert mladih glasbenikov je to dokazal. Prvi trio na programu - sestavljajo ga trije Videmčani (Andrea Ambrosini, Valentino Dentesani, Mara Grien) - je zaigral Schumannov Trio v g-molu, druga skupina pa, ki jo sestavlja Massimo Guidetti, Roberto Nigro in Raffaele Sorrentino, je zaigrala Beethovnov Trio v c-molu.

V petek, 23. t.m., bo na šoli ob 18.30 Jazz ansambel iz Trsta, ki ga sestavljajo trobentač Gino Cancelli, pianist Angelo Comisso, bobnar Gabriele Centis in kontrabasist Aleksander Ipavec.

V ponedeljek, 26. maja, pa bodo na novem Steinwayu velike dvorane zaigrali učenci prof. Sijavuša Gadžijeva. Sledili bodo še nastopi na sedežu v Gorici in na sekcijah v Števerjanu, Štandrežu, Vrhu, Doberdolu in Plešivem. Kot je že tradicija, načrtuje tudi letos Center Komel tri zaključne "Poklone gojencev".

PODTAJNIK FASSINO V GORICI

V soboto, 17. t.m., je prišel na obisk v Gorico državni podtajnik Piero Fassino, ki je tudi sicer zadolžen pri Prodijski vladi za stike s slovensko manjšino v Italiji.

V jutranjih urah je obiskal občinske in pokrajinske ustanove in se srečal z mestnimi upravitelji. V zgodnjih popoldanskih urah pa se je sestel z delegacijo slovenske manjšine v Gorici. To so sestavljali trije slovenski župani (iz Števerjana Hadrijan Corsi, doberdobski župan Mario Lavrenčič in sovodenjski župan Igor Petijan), goriški občinski svetovalec Igor Komel, predstavnik SSO Damjan Paulin in Rudi Pavšič za SKGZ.

Podtajnika Piera Fassina je na srečanju spremljal slovenski senator Darko Bratina, prišel pa je tudi novi pokrajinski predsednik Giorgio Brandolin. Pogovor je tekel o globalni zaščiti slovenske manjšine v Italiji in o zaščitnem zakonu, za katerega se je Prodijska vlada obvezala, da bo v spomladanskem času odobren. V pogovoru so se dotaknili tudi ustanovitve slovenske sekcije konservatorija, Dvojezičnega šolskega centra v Benečiji, govorili so tudi o mejnem prehodu v Brdih, ki naj bi postal mednarodnega značaja.

Na sestanku je tekla beseda tudi o Sindikatu slovenskih šol in o državnem financiranju Primorskega dnevnika. Srečanje s slovenskimi predstavniki je bilo na sedežu Trgovske zbornice, kjer se je podtajnik srečal tudi z gospodarstveniki.

SV. KRIŽ PRI KOJSKEM V BRDIH

STRAH JE IZGINIL!

ADA GABROVEC

Na griču nad vasjo je cerkva Sv. Križa. Do nje vodi očiščena pot z dobro ohranjenimi kapelicami križevega pota do vzhodja cerkve. V cerkev vodijo strme, kamnite, široke stopnice. Pred cerkvijo na obzidku je Križani; ob njem sta na križih še oba razbojnika. Pod Kristusovim križem so lepo ohranjeni kipi Jezusove matere in obeh Marij, ki jokajo pod križem. V cerkvi je čudovit in dobro ohranjen krilni oltar s prizori križevega pota. Nastal je v neki beljaški delavnici in nosi letnico 1515 (na sliki).

Okrog cerkve sta obzidje in še en stolp (turn); trije so razpadli. Cerkev z utrdbenimi štirimi stolpi je najbrž nastala v dobi turških vdorov na naše ozemlje; v to utrdbo so se zatekali ljudje in živina. V starih časih so ta kraj imenovali Sveti Križ na Taboru ali pa Sveti Križ na Jezeru. V to božjepotno cerkev so romali ne le Brici in Furlani, ampak tudi Kranjci, in sicer na praznik Vnebohoda in v septembru na praznik Povišanja Sv. Križa. Procesija se je razvila iz župnijske cerkve v Kojsem k Svetemu Križu. Procesije so bile zelo slovesne, z več duhovniki, s številnimi pevci in z godbo na pihala. Okoli cerkve so bile stojnice z razno kramo. Prevladovali so krminski kolači.

Po letu 1947 je bila ta zunanja slovesnost okrnjena. Najprej, ker sta oba praznika padla na četrtek, ki je po novem postal delavnik. Ljudje so živeli v strahu in počasi so te lepe ljudske slovesnosti šle v pozabo. Po petdesetih letih je to praznovanje spet oživel. Strah in tegoba sta izginila. Ze pred dvema tednoma so pri Svetem Križu pritrkovali. V nedeljo, na praznik Vnebohoda, se je na trgu v Kojsem zbralo veliko ljudi iz Brd tostran in onstran meje. Procesija se je lepo odvijala iz Kojsega na grič k Sv. Križu. Približno 400 ljudi se je udeležilo maše, ki je bila na prostem prav pod križem. Z domačim župnikom so somaševali še trije briški duhovniki. Zelo lepo in ubrano je pel ženski zbor pod vodstvom mlade dirigentke. Prisotni ljudje so lepo sledili bogoslužju. V obnovljenem stolpu je bila zanimiva razstava starih razglednic. Veselo razpoloženje je zavladalo med ljudmi. Strah je izginil. Hvala Bogu! Še en tak praznik bo v septembru, in sicer Povišanje Sv. Križa. Takrat pridite v Kojso k Sv. Križu, ne bo vam žal!

Čudoviti krilni oltar s prizori križevega pota v Svetem Križu pri Kojsem v Brdih (1515)

ALBERTO CHICAYBAN V GORICI

Brazilski kitarist Alberto Chicayban se bo v Gorici prvič predstavil s samostojnim koncertom latinsko-ameriške glasbe v petek, 23. t.m., ob 20.30 v Kulturnem domu; njegov nastop prireja SKRD Jadro iz Ronk ob 10-letnici obstoja v sodelovanju z upravnim odborom KD. Glasbenik je znan tudi kot skladatelj in glasbeni vodja gledaliških, filmskih in televizijskih skladb, pa še kot profesor zgodovine brazilske glasbe in glasbenega izražanja na državnih šolah. Poleg drugega je to strokovnjak, ki sodeluje tudi pri raziskavah *Glasba in umetnost v posegih v mentalnem zdravljenju*, in član študijskega Centra za mentalno zdravljenje dežele F-Jk ter Mednarodne zdravstvene organizacije. Kot solist ali član pevске skupine *Grupo Maria Deja* je posnel že več plošč. S to skupino je nastopil v letih 1993-96 za univerze v Parizu, Milanu, Rimu, Veroni, Trstu, pa še v Ljubljani in Novi Gorici.

TISOČ SLOVENCEV - TISOČ DAROV

ZA KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

V spomin na Venka Antoniča Aleš in Marija Breclj 50.000, Marko Tavčar 50.000; N.N. 200.000; druž. Ušaj Gorica 50.000 lir.

Svoj prispevek lahko nakažete na uredništvu Novega glasa ali na tekoči račun št. 31276 na Kmečki banki.

OBVESTILA

V NEDELJO, 25. maja, je v cerkvi Marije Pomagaj na Jazbinah praznik Marije Pomočnice. Slovesna sv. maša bo ob 11.30.

V NEDELJO, 25. maja, bo skupno romanje goriške in koprške škofije na Sveto goro z mašno daritvijo ob 16. uri.

SLOVENSKO STALNO gledališče in Primorsko dramsko gledališče. William Shakespeare: *Kralj Rihard Tretji*, režija Mile Korun; ponedeljek, 26. t.m., ob 20.30 (abonma red B), v KC Lojze Bratuž.

PD RUPA-Peč vabi na izlet v Umbrijo od 28. do 31. avgusta letos. Za informacije: Ivo Kovic - tel. 882285.

DAROV

DRUŽINA SOBAN daruje v spomin na pok. Venka Antoniča 1.000.000 lir za cerkev v Dolu, 300.000 lir za Fante izpod Grmade.

NAMESTO CVETJA na grob Venku Anotniču darujeta Milena in Martina Pahor 100.000 lir za MPZ Fantje izpod Grmade.

V SPOMIN na dragega moža, očeta in deda Venka Antoniča darujejo svojci 400.000 lir za MPZ Fantje izpod Grmade.

NAMESTO CVETJA na grob pok. Venka Antoniča daruje Vinko Levstik 100.000 za MPZ Fantje izpod Grmade. Vsem, ki so pokojnika ljubili, pa izraža globoko sožalje.

ZA CERKEV v Jamljah: namesto cvetja na grob pok. Venka Antoniča druž. Tomažič iz Števerjana 200.000; Tiziana Pahor ob smrti očeta 100.000 lir.

ZA CERKEV v Rupi: druž. Devetak ob prekopu sina Damjana 150.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: druž. Zotti namesto cvetja na grob Venka Antoniča 100.000; Zora Devetak Malič v spomin na moža Oskarja 30.000 lir.

ZA MLPZ Vrh sv. Mihaela: Zora Devetak iz Tržiča 50.000 lir.

ZA MPZ Mirko Filej: namesto cvetja na grob nedavno umrlega Mirka Špacapana poklana Vinko Levstik 100.000 in obenem izraža soprogi in sinovoma občuteno sožalje.

V SPOMIN na Danila Zelena, poveljnika organizacije TIGR, ki je padel v boju z italijansko zasedbeno vojsko 13. maja 1941, daruje Vinko Levstik 100.000 za Novi glas.

ČESTITKE

Danijel Miklus in Emilija Humar sta pred dnevi praznovala 60-letnico skupnega življenja: za visok in lep življenjski jubilej jima čestita števerjanska sekcija Slovenske skupnosti. Zaradi tehnične napake objavljamo čestitko z majhno zamudo, slavljenca seveda želimo tudi mi iz uprave in uredništva veliko dobrega in še na mnoga in zdrava leta!

Uredništvo in uprava naše lista čestita Eleni in Salvatoreju, ki sta si 18. t.m. rekla trikrat "da". Srečno!

V soboto, 17. maja, sta v Vrhpolju obhajala zlato poroko Stanko Koren in Ivanka Lavrenčič. Pred 50 leti sta si namreč v vrhpoljski cerkvi obljubila večno zvestobo in jo do sedaj zvesto držala. Stanko Koren ima v Gorici znano trgovino z električnim materialom. Zlatoporočencema iskrene čestitke in voščila.

LUTKE O KORENČKO-VEM PALČKU

Korenčkov palček nas je očaral! Odbor staršev je v sodelovanju z goriškim ravnateljstvom osnovnih šol za zaključek svojega letošnjega delovanja v sredo, 14. t.m., povabil v Kulturni dom mladinsko lutkovno skupino SKD Tabor z Opčin. Res čudovita izbira! Otroci so pod vodstvom gospe Olge Lupinc spretno premikali (oživili) lutke in prikazali goriškim osnovnošolcem pravljico o *Korenčkovem palčku*. Svetlano Makarovič, avtorico *Korenčkovega palčka*, otroci dobro poznajo, saj se je že večkrat predstavila goriški mladi publiki, zadnjič prav v Kulturnem domu s *Škratovščino*.

Publika je z zanimanjem sprejemala palčkove dogodivščine: odhod v širni svet, srečanja z novimi prijatelji (kača, ki ni vedno strupenjača...), čuk, palček Praprotnik, miška Strahopetka, strah, modra žaba,

smrt), težave in žalost, ko palček ne najde več poti domov in se zateče k veliki rumeni rožici ter se tam iz srca zjoče. Tedaj nastopi njegova zvesta prijateljica Sapramiška: "Za prijateljstvo je treba tudi kaj storiti, če ne, je prijateljstvo prazna beseda," pravi Sapra, ga gre iskat ter ga srečno pripelje domov! Sledijo poljubčki in prijateljski objemi, na katere morda v vsakdanjem življenju večkrat pozabljamo... Očarale so nas beseda, zgodba, otroška interpretacija (dobro zasedanje odrskega prostora, spontanost in spretnost), prelepa glasba in prelepe lutke!

Zato čestitamo vsem, ki so sodelovali s SKD Tabor in izpeljali to lutkovno predstavo! SH

PRAZNIK ŠPARGLJEV V ŠTANDREŽU

SOBOTA, 24. MAJA

ob 17. uri slikarski ex-tempore, ob 20.30 prosta zabava

NEDELJA, 25. MAJA

ob 19. uri kulturni program - zbor F.B. Sedej iz Števerjana in veseloigra štandreške skupine *Čuden bolnik*, ob 20.30 prosta zabava

SOBOTA, 31. MAJA

ob 20.30 prosta zabava

NEDELJA, 1. JUNIJA

ob 17. uri tekmovanje v pritrkovanju, ob 19. uri kulturni program, mladinski zbori, šolska mladina in ritmična skupina Dom in Show dance, ob 20.30 ples, ob 22.30 tombola.

V OKVIRU PRAZNIKA ŠPARGLJEV BODO TUDI FOTOGRAFSKI NATEČAJ, BOGAT SREČOLOV IN ODLIČNA JEDAČA TER PIJAČA.

KATOLIŠKA KNJIGARNA - TRAVNIK 25, GORICA

vljudno vas vabimo na predstavitev zadnjih treh knjig *Krožka za družbena vprašanja* Virgil Šček

R. STURMAN - SLOVENC V TRSTU 1848-1890

E. PELIKAN - ENGELBERT BESEDNJAK V PARLAMENTU

R. DOLHAR - LEVA SREDINA IN TRŽAŠKI SLOVENC - II. DEL

Sodelujejo avtorji in urednik zbirke Ivo Jevnikar.

Petek, 23. maja 1997, ob 18. uri.

MEŠANI PEVSKI ZBOR RUPA-PEČ
IN MOŠKI PEVSKI ZBOR MIRKO FILEJ
vabita na

SREČANJE PEVSKIH ZBOROV
KROPA IZ SLOVENIJE (Z ZNANO SOLISTKO ZLATO OGNJANOVIČ), RUPA-PEČ IN MIRKO FILEJ

Velika dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž, Drevored 20, septembra 85, Gorica, v nedeljo, 25. maja 1997, ob 17. uri.

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega moža in očeta
KARLA VIZINTINA

se iskreno zahvaljujemo g. župniku Kodeljji za pogrebni obred, cerkvenemu pevskeemu zboru in zboru Hrast ter vsem, ki so na katerikoli način počastili njegov spomin, darovali za cvetje in dobrodelne namene.

Svojci

Doberdob, 22. maja 1997

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO E. KOMEL

KLAVIR

IGRAJO UČENCI PROF. SIJAVUŠA GADŽIJEVA

Velika dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici, ponedeljek, 26. maja 1997, ob 19.30.

GORIŠKA KNJIZNICA FRANCE BEVK IN GMD

vabita na predstavitev pesniške zbirke *Jurija Paljka*

NEDOREČENEMU

O NOVI ZBIRKI BO GOVORIL BOJAN BRATINA, PESNIKOVE POEZIJE BOSTA BRALI LUISA GERGOLET IN SARA HOBAN.

Četrtek, 29. maja 1997, ob 19. uri v prostorih Goriške knjižnice France Bevk - oddelek za mladino in odrasle, ul. Gradnikove brigade 25, Nova Gorica.

KATOLIŠKA KNJIGARNA - TRAVNIK 25, GORICA

vljudno vas vabimo na predstavitev knjige *Milana Gregoriča*

POLITIČNI CIKLON NAD ISTRO
ALI IZJALOVILJEN POSKUS NJNE DESTABILIZACIJE

Delo in avtorja bo predstavil prof. Jože Hočevar. O temi knjige bo govoril tudi avtor sam.

Petek, 30. maja 1997, ob 18. uri.

EPOPEJA BREZ KONCA Z DVOJEZIČNIMI TABLAMI V SLOVENSKIH VASEH

ERIKA JAZBAR

Z bolj ali manj dolgimi presledki se oglašamo iz Beneške Slovenije z zadnjimi novostmi (največkrat neprijetnimi) o dvojezičnih tablah, kajti slednje so pravi trn v peti za marsikatero tamkajšnjega sodržavljana italijanske narodnosti (sicer zgovornim priimkom)...

Tokrat se oglašamo iz Špetra, kjer je na zadnji seji občinskega sveta skupina svetovalcev iz manjšinskih vrst, ki je s somišljeniki že več kot 17 let v opoziciji, pokazala, da se na noben način ne more sprijazniti s tem dejstvom. Sporočili so, da so poslali videmske mu prefektu rekurz proti omenjenim tablam, češ da ne odgovarjajo pristojnim normativom. Prefekt ni odlašal z odgovorom in je v pismu sporočil, da občina dejansko nima pravice do nastavljanja dvojezičnih tabel zato, ker naj bi bilo to v pristojnosti države.

Župan Marinig je odvrnil, da to, kar trdi prefekt, ne odgovarja resnici, saj je Deželno upravno sodišče (TAR) že večkrat razsodilo, da lahko o tej problematiki odločajo občine same. Izhajajoč iz tega je nadalje Marinig še povedal, da bo tudi špeterska občinska uprava poslala rekurz, če bo prefekt dal ukaz sneti sporne dvojezične table, vendar na TAR in na mednarodno sodišče za človekove pravice v Haag.

Tako se je odprlo novo poglavje v že dolgem pustolovskem romanu teh slovensko-dvojezičnih tabel. Slovenski napis imen beneških vasi, ki so jih nastavile občinske uprave, nimajo in ne morejo imeti mirnega življenja.

Če bolje premislimo in analiziramo situacijo, se verjetno ne bomo posebno čudili:

nekdo, ki zavestno trdi, da živi v Nadiških dolinah neko staroslovansko pleme, ki se izraža v čudnem dialektu, res ne more pretrpeti dejstva, da kaže dvojezične table mimo dočim ob vstopu v te iste vasi na to, da prebivajo na tem predelu italijanske republike Slovenci.

Epopeja z dvojezičnimi tablam se je začela pred leti, ko je špeterska občinska uprava odločila, da jih nastavi; odločitev ni bila zelo enostavna, kajti izkušnje v grmiški občini (pionirki v Nadiških dolinah) so bile precej zgovorne, kajti "neznanci" so jih dvakrat pomazali, pokvarili ali celo ukradli. V Špetru so postali še drznejši, saj so razbojniki vdrli v samo špetersko občino in ukradli nevarne table, preden bi jih nastavili.

Domačini niso izgubili upanja in so na iniciativo slovenskih organizacij zbirali denar, da bi kupili nove table. Uspelo jim je, vendar vedno ista opozicija se je postavila, češ da nove table ne odgovarjajo cestnim pravilom; s pristojnega ministrstva so tudi poslali izjavo, da se na tablah sicer lahko napiše tudi slovensko ime, vendar mora to biti le pod italijanskim imenom in ne na posebni tabli. Takrat je torej občina izkoristila priložnost, saj - so si mislili - ne bodo več ukradli, pokvarili ali pomazali tabel, na katerih je napis tudi v italijanskem jeziku. Razbojniki pa so si kupili

nove posebne škarje...

Na zadnji volilni kampanji za prenovitev občinske uprave je opozicija razglašala, da bo odstranitev dvojezičnih tabel v primeru zmage njena prva izpolnjena obljuba.

Ko govorimo in pišemo o svežem vetru in novi politični klimi, ki naj bi vladala v Beneški Sloveniji, bi se ob takih novicah lahko premislili, vendar moramo spomniti, da v teh nekaj letih ni bilo velikih generacijskih sprememb. Če v spremenjenih okoliščinah ljudje ostajajo vedno isti, si od njih ne moreš pričakovati revolucionarnih korakov (seveda, če niso v to prisiljeni).

OBVESTILO

V petek, 23. maja, bodo gostje v Špetru predstavniki občine Brda; ti bodo vrnili obisk Benečanom, ki so bili 15. marca letos v Brdih. Ob 18.30 bo srečanje med politikmi, nato bo zvečer v občinski dvorani kulturni program: nastopili bodo pevski zbor Rado Simoniti, moški zbor Matajur iz Klenja in učitelji osnovne šole z Dobrovega; pokazali bodo tudi video-posnetek o lepotah goriških Brd. Srečanje prireja KD Ivan Trinko iz Čedadu.

ČESTITKA

Uredništvo in uprava naše tednika čestitata dragoceni dopisnici iz Koroške Rafaeli Böhm, ki bo v soboto, 24. maja, slavila okroglo obletnico in bo tako veselo vstopila v druga mladostna leta. Ob tej priložnosti se ji še enkrat zahvaljujemo za zvesto poročanje o življenju "severnih zamejcev".

Po videmskih ulicah je nešteto razobešena evropska zastava modrega ozvezdanega polja vlekle nase sprehajalčeve oči, tu pa tam je bilo opaziti izvrstni lepak z likom modrega zmaja, učinkovita vaba na slovenski mesec kulture v Ljubljani. Slovenec, ki je v nedeljo, 18. maja, zašel v prestolnico Furlanije, si je lahko pošteno mislil: nastopil je nov evropski red, vsakomur očiten, v katerega sodimo tudi mi. Morda je isti Slovenec nadaljeval pot in prišel do gledališča Palamostre. Tam je bil napovedan furlanski dan slovenske kulture. Prireditelji (Forum Beneške Slovenije, Il Mensiliano - Časnik državljan Furlanije-Juljske krajine, Radio TV Koper-Capodistria) in pokrovitelji (videmska pokrajinska in občinska uprava, videmski šolski okraj, klub Unesco iz Vidma v sodelovanju z združenjem Mitteleuropa) so si zaslužili pozornost. Določili so zgradbo večnamenskega gledališča v stranski videmski ulici za prizorišče celodnevnega srečanja furlanskega sveta s slovenskim z visokodonečim uradnim nazivom 2. Civic Summit mesta Videm in vseobsegajočim naslovom: *Ustanove, umetnost in kultura Slovencev se predstavljajo Furlaniji: Državljanstva rast srednjeevropskega državljanca*. Razveseljivo je bilo predvsem eno: da so se nekateri slovenski kulturniki tokrat pomudili v Vidmu in ne v običajnih mestih Trstu in Gorici in da živijo tu ljudje, ki jih naše življenje zanima. Kazati moramo svoj obraz, da nas bodo ljudje poznali in cenili! Prireditelj pa je bila v prvi vrsti namenjena Furlanom, ki so bili že od nekdanje zgodovinske sopotniki Slovencev na ozemlju današnje dežele Furlanije-Juljske krajine.

Jutranji program so sooblikovali mladi glasbeniki in mladinski orkester koprškega Centra za glasbeno vzgojo in godalna komorna skupina konservatorija Jacopo Tomadini v Vidmu. Med dijaki in njihovi pedagogi so se na tem srečanju vzpostavili najboljši stiki. Druga pomembna točka jutranjega programa je bila predstavitev slikarskega dela slovenskega umetnika Toma Vrana. Vran je svojo slikarsko govorico popolnoma posvetil Sredozemlju, v katerem živi, saj biva in dela v Kopru. Obenem je njegovo slikarstvo tudi abstraktno: njegove akrile polnijo gotovi zamahi in kromatske ploskve, ki v navezi z zunanjim kažejo na umetnikov intimni svet. Gledalec se pred njegovimi deli zave, da ima opraviti s človekom, ki je zrastle v obmorskem svetu in je v njem globoko ukoreninjen. Odtod črpa tisto umetniško moč, ki mu omogoča, da slika čudovite odtenske modre barve. Za samosvojo govorico Toma Vrana so značilne žive barve, med katerimi izstopata bistra modra in "Vranova" zelena, saj njenih odtentov ne srečujemo pri njegovih umetniških kolegih. Na vsakem platnu so še prisotni živi rdeči ali oranžni madeži, ki so v navideznem kontrastu s polji hladnih barv. Uspelo mu je zares najti dosledno govorico, primerno umirjenemu in harmoničnemu doživljanju Mediterana, v katerega je - si upamo reči - goreče zaljubljen.

V popoldanskem programu so bila na vrsti kratka in vsebinsko zgoščena razmišljanja na temo: *Državljanstva rast srednjeevropskega državljanca*. Spregovorili so: predsednik združenja Mitteleuropa in častni konzul češke republike v Italiji dr. Paolo Petiziol; predsednik Foruma za Beneško Slovenijo dr. Ferruccio Clavara; prof. Miran Komac z ljubljanske univerze; predsednik Solskega okraja Videm dr. Gloria Aita; prof. Igor Lukšič z ljubljanske univerze; ravnatelj slovenskih oddaj na sedežu RAI Furlanije-Juljske krajine dr. Fili-

SLOVENCİ SO SE PREDSTAVILI FURLANOM

IGOR DEVETAK

bert Benedetič; založnik lista *Il Mensiliano* arh. Michelangelo Castellarin; predsednik videmske pokrajine odv. Giovanni Pelizzo; predsednica Kluba Unesco iz Vidma dr. Renata Capria D'Arconco. Izostal je referat podravnatelja RTV Slovenija dr. Borisa Berganta; njegov referat je nadomestila predstavitev programov Radia Koper. Izostal je tudi nastop videmskega župana odv. Giovanni Barazza. O vsebinah bomo pisali kdaj drugič.

Gostega programa ni bilo tako še konec. Na platnu se je najprej odvrtel živahen dokumentarček o Sloveniji, njenih lepotah, književnikih in politikih. Poklicna igralca Lidija Kozlovič in Dario Penne sta ekspresivno, včasih tudi pretirano čustveno podala izbor poezij pesnikov Franceta Prešerna, Marija Maverja, Alberta Miklavca, Žive Gruden in Miška Mačka in daljšega odlomka iz Cankarjevega Hlapca Jerneja... - vse v dobrem italijanskem prevodu. Tu pa tam je slovenska misel tako lepo zazvenela in nešteto občinstvo vžgala. Slišali smo še nekaj lepih glasbenih strani. Ob že nastopajoči noči in izpraznjeni dvorani so na platnu odvrteli še Pogačnikov film *Kavarna Astoria* - strogo v neprevedenem izvirniku, ki mu je scenarij napisal Žarko Petan. Kakorkoli že, 2. videmski Civic Summit, ki je pokazal nekoliko razpršeno sintezo slovenske kulture - kako pa bi bilo šlo drugače? - bi si zaslužil več pozornosti zaradi pravilnega izhodišča in hvalevrednega napore mnogih. Furlane in Slovence v dvorani smo lahko preštevali na prste. Končno: dvomimo, da je uspelo dogodku, ki so mu pozornost posvetili mediji, se pa ga ni udeležila zadovoljiva množica ljudi, globlje zaorati.

VOLČIČEV VZHOD

DANIJEL DEVETAK

Demetrio (Mitja) Volčič je italijanski javnosti dobro poznan časnikar in izvedenec v svetovni politiki, saj je za italijansko državno televizijo mrežo dolga leta prinašal vesti iz vzhodnih držav v ključnih letih velikih družbenih in političnih viharjev. V naših krajih ga marsikdo pozna, saj je bil njegov oče Tržačan, mati pa Goričanka; poleg tega Volčič občasno predava na fakulteti za diplomatske vede v Gorici.

Goriška državna knjižnica in Inštitut za srednjeevropska kulturna srečanja sta priredila v sredo, 14. t.m., v prostorih knjižnice v ul. Mameli javno srečanje s tem svetovno priznanim časnikarjem ob izidu njegove zadnje knjige *Est*. Kot je uvodoma povedal sociolog prof. Strassoldo, gre za delo, ki želi povzeti glavne etape dolgoletnega delovanja časnikarja, ki je v prvi osebi bil priča zlomu komunizma na Vzhodu; toda - kot je poudaril - je bil to bolj du-

hoven zlom kot pa operativno-strukturalen. Bil je dolg - začetek konca.

Pripovedovanje je časnikarsko-živo, slogovno izrazito, polno "soli" ironije, satire, paradoksov in briljantnih pasaj, bliže komediji kot pa fotografskemu poročanju. Vidi se, da je drama, ki se je odigrala na Vzhodu v zadnjih desetletjih, močno zaznamovala časnikarjevo življenjsko usodo. Sam Volčič je podčrtal, da njegovo delo ni zgodovinska knjiga ali politološka disertacija; kvečjemu je mozaik obdobja "negotivnih negotovosti", mozaik prehodnih dob brez perspektiv. Zaradi hitrih ritmov in sosedice skoraj samostojnih poglavij ima delo nekako televizijski, sodoben značaj. Gre za potopis dolgega potovanja, sintezo tega, kar je Volčič v več

FOTO BUMBACA

kot treh desetletjih razumel, tega, česar ni razumel, in tega, kar bi rad razumel.

Knjigo je napisal zato, ker samo s tem, da piše, mu je pred očmi jasno, kaj po vsem tem času misli. Napisal jo je, ker je hotel videti, kateri dogodki, srečanja, osebe mu po

tako dolgem času in vrvežu privrejo iz podzavesti. Končno jo je napisal, ker je bil celo življenje vajen pisati. In v vseh teh podobah in spominih ob koncu svojega aktivnega iskanja vzrokov in posledic še vedno - kot otrok - išče "rdeči balonček iluzij in utopij".

V zanimivih anekdotah in privlačnem pripovednem slogu je Volčič govoril, da je videl dosti birokratske zadržanosti, odkril veliko skritih mikrofonov, spoznal vidne osebnosti in slavne špijone, okusil grenkobo ob spoznanju, kako "trg reši vse probleme, razen socialnega vprašanja". Partija je sicer izgubila svoj ideološki razlog obstoja, je rekel, in vendar je - prelevljena - obstala, ker je konec koncev predstavljala edino obliko civilne strukture, kapilare družbene organiziranosti.

Zanimiva in živahna je bila tudi razprava po srečanju; v njej je Volčič še enkrat dokazal, da suvereno in poglobljeno obvlada nešteto širših in ožjih problemov. Na vprašanje g. Luigija Tavana o položaju ruske Cerkve je Volčič odgovoril, da je le-ta zelo zapleten. Ruska pravoslavna Cerkev namreč ni bila zelo prisotna v prebujanju naroda po padcu komunizma. Ko-

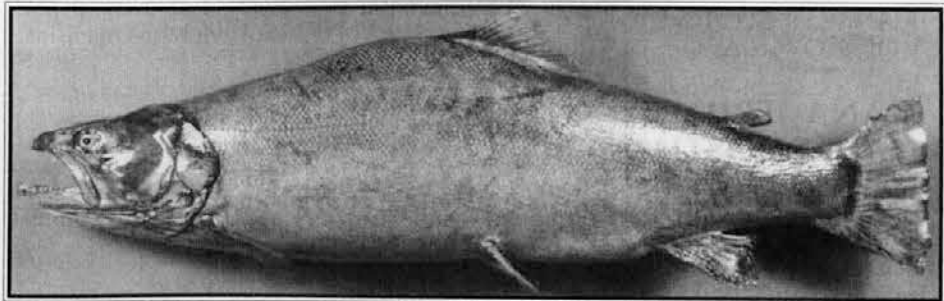
maj je dosegla kake generične pravice, se je takoj nepremišljeno vrgla v gradnjo novih struktur in cerkva, medtem ko je polovica prebivalstva hirala v revščini. Znotraj ruske Cerkve verjetno ni pravega socialnega nauka, režim pa je kar dobro zabrisal preteklost. Mladi ljudje tudi v bivši Sovjetski zvezi ne berejo (in ne razumejo!) več Dostojevskega, ampak samo strokovne priročnike, kako voditi učinkovit business...

Glede vprašanja albanških beguncev, ki zadeva od blizu Italijo in odmeva v mednarodni politiki, je časnikar ponudil zgovoren podatek: Nemčija je po balkanski krizi v tišini in skromnosti - iz humanitarnih razlogov - sprejela 350.000 Bosancev kljub milijonu Turkov, s katerimi ne ve, kaj bi. Italijanski javni in politični red pa zaradi 15.000 Albancev tvegata razsutje...

OB RAZSTAVI SOŠKE POSTRVI V GRADU DOBROVO V BRDIH

ČUDEŽ IN DAR NARAVE, KI GA JE TREBA OHRANITI IN CENITI

MARJAN DROBEŽ

Doslje največja soška postrv, znana v Sloveniji. Našli so jo poginjeno pri Avčah ob Soči leta 1990.

V zadnjem času je bilo več novih poskusov za naravno in turistično ovrednotenje reke Soče, ki je po zatrjevanju mnogih najlepša v Evropi, ter za njeno skrivnostno lepoto, znamenito soško postrv. Le-ta naj bi bila najlepša, največja in najbolj cenjena gospodarica jadranskega porečja v srcu Evrope. V javnosti so se sicer pojavile vesti, da soška postrv izumira in da je kmalu ne bo več, ker naj bi bila Soča preveč onesnažena, toda znanstveniki in ribiči iz Zgornjega Posočja in iz Ljubljane, pa tudi ljubitelji omenjene ribe, "kraljice Soče", iz Italije so ugotovili in dokazali, da soška postrv ni ogrožena.

O reki Soči in znameniti ribi v njej so TV Slovenija ter avstrijska in angleška televizija posneli skupno dokumentarno oddajo, ki so jo pred dnevi predstavili na Dunaju. Oddaja je kakovostna in zanimiva tudi zaradi izredno lepih in izvirnih posnetkov, ki so jih TV snemalci zbirali in pripravljali tri leta, ter je vzbudila laskave ocene in priznanja. Nekaj televizijskih mrež iz raznih evropskih držav jo je odkupilo in bo oddajo kmalu predvajalo, jeseni pa bo omenjena stvaritev tudi na programu slovenske TV.

Drugi pomemben dogodek za predstavitev reke Soče, zlasti pa soške postrvi, je razstava v gradu na Dobrovem v Goriških Brdih. Pripravili so jo tamkajšnja družba Grad, briška kmetijska zadruga ter Ljubo Pintar iz Deskel, preparator soških postrvi in raziskovalec te "kraljice Soče", o čemer je napisal tudi več publikacij. Naj poudarimo, da so ribe, razstavljene v dobrovski graščini, seveda pripravljene: skupaj gre za 50 primerkov. Posebno pozornost obiskovalcev vzbujajo največja soška postrv, ki so jo kdajkoli opazili ali ulovili (na sliki). Bila je 12 let stara samica, ki so jo ob poplavi l. 1990 našli, sicer poginjeno, v Soči pri Avčah. Tehtala je 24 kg ter bila dolga 117 cm. Prepariral in opisal jo je Ljubo Pintar. Po nekaterih podatkih je to tudi največji ohranjeni in opisani salmonid, ki je bil kdajkoli ujet v Sloveniji, kar pomeni, da je ta riba težja tudi od vseh

doslej ujetih sulcev. Zamisel o postavitvi razstave te skrivnostne ribe se je porodila v Goriških Brdih tudi zato, "ker naj bi soška postrv simbolizirala lepoto, naravo in vrlino Bricev."

V katalogu, ki je izšel ob razstavi, je Ljubo Pintar predstavil in opisal značilnosti in življenje te ribe, ki ima v italijanski tri imena: *trota marmorata*, *trota padana* in *trota vecchia*. Svoje ugotovitve je podrobneje predstavil in utemeljil v posebnem dokumentu, namenjenem našemu tedniku. V njem piše tudi naslednje: "V Sloveniji je soška postrv najbolj ogrožena v reki Rižani in v reki Reki. V prvem primeru je to zaradi velikega odvzema vode, v drugem pa spričo dolgotrajne močne onesnaženosti Reke. Toda v zadnjem času se je stanje glede onesnaženosti precej izboljšalo in spet so pričeli vlagati soško postrv. Tudi v reki Vipavi je stalež soške postrvi precej upadel, in sicer zaradi onesnaženosti vode in spričo velikih posegov v strugo ob melioracijah. Stanje pa se izboljšuje. Soška

postrv je bila zelo ogrožena v reki Idrijci, v strugi od nasele Stopnik navzgor, kjer so zmeraj vlagali samo potочно postrv. Toda v zadnjem času, ko so pričenjali intenzivnejše vlagati tudi soško postrv, se je stanje bistveno izboljšalo. V sami reki Soči pa soška postrv ni bila nikdar resneje ogrožena. Sicer je res, da je v njenem spodnjem delu stanje nekoliko slabše, predvsem zaradi zajezite struge reke za potrebe hidroelektrarn. Tudi na tem območju pa so soško postrv stalno vlagali po zaslugi valilnice v Solkanu. Največji stalež te znamenite in tudi skrivnostne ribe pa je v Soči nad Tolminom. To gre pripisati zadovoljivemu vlaganju in dobrim pogojem za naravno drst soške postrvi na tem področju."

IDRIJCA NAJBOLJ PRIMERNA ZA GOJENJE SOŠKE POSTRVI

Ljubo Pintar je v katalogu k razstavi v gradu na Dobrovem kritično obravnaval tudi odnos ribičev do omenjene ribe. Opozoril je, da je soška postrv drugi največji salmonid v Evropi, takoj za salcem,

"vendar pa je videti, da to nikomur nič ne pomeni. Prava sramota je, da soško postrv, ki zraste nad meter dolga, lahko že pri 40 cm vzamemo iz vode. Zelo zelo redki so ribiči, ki spustijo spet v vodo npr. 50 cm velik primerek."

Da bi soško postrv ločili od potočne postrvi oz. križancev med obema vrstama, je v katalogu njen natančen opis. Glasi se: "poglavitna značilnost soške postrvi je marmoriranost njenega telesa. Osnovna barva telesa je olivno zelena ali olivno rjava, od hrbta navzdol po bokih se razpreda po srebrno sivi podlagi temnejša marmoriranost v rumeno olivno zelenih barvah z bakrenimi niansami. Obarvanost soških postrvi se prilagaja okolju. Mlade soške postrvi imajo po bokih rdeče oranžne pege, odrasle spolno zrele, pa so brez rdečih pik. Hrbtina plavut je temno pikasta, ostale so enobarvne, sivkasto olivno zelene ali olivno rjave. Posebnost soških postrvi je tudi marmoriranost škrtih poklopcev in deloma ličnic z vzorcem v obliki labirinta."

Avtorji razstave soške postrvi na Dobrovem poudarjajo, da ima sedaj najbolj ugodne življenjske pogoje za soško postrv reka Idrijca, in to na celotni dolžini od Idrije do Mosta na Soči. Zasluga gre tudi zaprtju rudnika živega srebra v Idriji, zaradi česar se je kakovost Idrijce občutno izboljšala.

Razstava o soški postrvi, eni od največjih naravnih znamenitosti v Sloveniji, bo odprta do 6. julija. Privablja tudi veliko slovenskih ribičev iz Italije in ribičev iz Furlanije.

trajal tudi kasneje. Tudi ta dan smo se skupaj sladkali, ugotavljali, kdo je s skavtskim klobukom na glavi najlepši, in se igrali. Prav hitro je prišel čas slovesa, obljubili pa smo si, da se spet vsi snidemo na srečanju novogoriških skavtov 31. maja.

LETALSKA POVEZAVA MED LJUBLJANO IN OHRIDOM

Slovensko letalsko podjetje Adria Airways bo v letošnji turistični sezoni enkrat tedensko povezovalo Ljubljano in Ohrid. Na progi Ljubljana-Ohrid bo Adria letela ob torkih zvečer, iz Ohrida v Ljubljano ob sredah zjutraj. Redni leti na tej progi so se pričeli v torek, 6. maja, in se bodo po objavljenem voznem redu nadaljevali do konca oktobra. Ta letalska zveza bo nemara aktualna in zanimiva tudi za tiste naše bralce, ki bi se letos namenili na počitnice v Ohrid, ki je najbolj znano turistično središče v Makedoniji ter je tudi eno izmed izhodišč za potovanje v Grčijo. - M.

UTRINKI Z DOBRODELNEGA KONCERTA

PERIMETER V ŠEMPETRSKI BOLNIŠNICI BO

MARJANA REMIAŠ

Poročali smo že o dobrodelni akciji za Očesni oddelek bolnišnice v Šempetru, ki je stekla na pobudo gospoda Ivana Curka, slovenskega izseljenca iz Kanade, ki se je pred devetimi leti ponovno vrnil v Slovenijo. Ko je ugotovil, da Očesni oddelek nima računalniškega perimetra, ki omogoča najnovejše preglede v okulistiki, je okrog sebe zbral somišljenike in pričel z nabiranjem finančnih sredstev. Da bi akcija, ki so jo podprli vsi primorski in slovenski zamejski mediji, stekla hitreje in bolj uspešno, so preteklo soboto organizatorji v veliki Hitovi hali nekdanjega Cimosca v Šempetru pripravili odmevno dobrodelno prireditev z naslovom: *Za lepši pogled na svet*. Odzvalo se ji je nad osemdeset slovenskih glasbenikov in več kot šesto obiskovalcev, ki so z nakupom vstopnice pripomogli k nabiranju finančnih sredstev. Organizatorji Odbor za zbiranje sredstev, Televizija Pri-

morka in društvo Sožitje so s koncertom zbrali skoraj dva milijona tolarjev (samo s telefonskimi klici 1.300.000), milijon podarja novogoriška mestna občina, milijon pa je bil zbran že pred koncertom, saj so se akciji dobrodušno odzvala številna primorska državna in zasebna podjetja, pa tudi posamezniki. Organizacijski odbor, ki akcijo vodi, računa, da bo perimeter v prihodnji delovni sezoni že v bolnišnici.

Vzdušju na sobotnem koncertu so se, poleg razigranih obiskovalcev in nastopajočih, pridružili tudi člani strokovnega osebja Očesnega oddelka (dr. Darinka Slivnjak, dr. Dagmar Naglič, dr. Bogdan Gregorič), ki široko zastavljeno akcijo pomagajo peljati dalje. Ko bo projekt za nakup perimetra zaključen, bomo o tem prijetnem dogodku zagotovo poročali.

ODMEVI NA T.I. RAVE PARTY V KROMBERKU

MESTNA OBČINA NOVA GORICA ZAHTEVALA PREPOVED SREČANJ "RAVE PARTY"

Na zahtevo svétnice Alenke Saksida je Mestna občina v Novi Gorici na zadnji seji obravnavala tudi primer t.i. Rave Party, t.j. nekakšnega "srečanja" mladine, ki je bilo 15. marca v hali Industrije Meblo v Kromberku. Prireditev je trajala 24 ur neprekinjeno, sodelovalo pa je nekaj tisoč fantov in deklet, povečini iz Italije.

Že ob napovedi "srečanja" so nekateri opozarjali, da prireditelji - to so bile domnevne turistične Agencije iz Italije, ki so v Kromberku vzpostavile tudi svojo varnostno službo - menijo organizirati nekakšen množični žur, pri katerem bi za spodbujanje plesa in ekstaze uporabljali tudi razna poživila in droge. Udeleženci - med njimi je bilo le nekaj sto Slovencev - so med velikanskim hrupom glasbe in plesom, ki se je izrodil v pravo divjanje, pili alkohol in uporabljali tudi izredno nevarno sintetično mamilo *ecstasy*. Prireditev je potekala v italijanskem jeziku. Italijani so bili ob vstopu v halo, pri blagajni, pri osebni kontroli, pri točilnem pultu; cene pijače so bile v italijanski, nad celotnim "srečanjem" mladine pa so bdeli italijanski redarji.

Svetniki Mestne občine so bili osupli in ogorčeni zaradi omenjene "prireditve" v Kromberku. Občinski funkcionarji so izjavili, da o t.i. Rave Party niso bili seznanjeni. Dodajamo, da je bila napovedana v časnikih. Dovoljenje je izdala Upravna enota v Novi Gorici, torej organ državne uprave. Opozorili so, da bi morala država sprejeti predpise, ki bi preprečili nadaljnje take primere, kot je bil tisti v Kromberku. Na

seji Mestnega sveta so sklenili, da bo občina odločno posredovala in preprečila novo izvedbo Rave Party, ki jo menda pripravljajo v letošnji jeseni, ponovno v industrijski hali Mebla v Kromberku. - M.

V ŠMARTNEM NOČEJO POSEBNIH IGER NA SREČO

V zgodovinsko pomembni in zanimivi vasi Šmartno v Goriških Brdih so ustanovili Turistično društvo, ki je že začelo izvajati svoj program. Spodbujalo in usmerjalo bo napredek naselja, ki ga sicer obiskujejo mnogi likovni in drugi umetniki. Društvo bi rado sodelovalo z Nonetom Brda ter s slikarjem, kiparjem, grafikom in oblikovalcem Sebastianom Peršoljo. Ta slednji svoj program za letošnje leto že uresničuje. Turistično društvo želi tudi opremiti gotsko hišo v tipično briško domačijo in občasno v njej prirediti razstave domačih del. Nadalje bi društvo rado pridobilo prostore za stalno razstavo eksponatov iz prve vojne, saj imata dva domačina veliko zbirko takšnih muzejskih eksponatov. Turistično društvo v Šmartnem je med prvimi pobudami menilo, da v tej vasi, ki je razglašena za naravni in kulturni spomenik prvega reda, ne bi smeli prirediti posebnih iger na srečo. Gre dejansko za igralništvo, kakršno je zelo razvito v Novi Gorici. Občinski svet na Dobrovem naj bi posebne igre na srečo v Šmartnem (in nemara tudi drugod v Brdih) prepovedal s posebnim odlokom. - M.

NOVOGORIŠKI SKAVTI SO OBLJUBILI

URŠA STRES

Na Novogoriškem skavti delujemo pod okriljem kar dveh stegov. Prvi steg (Nova Gorica 1) ima svoj sedež v župniji Kristusa Odrešenika, drugi (NG 2) pa na Kapeli. Kot je v navadi, smo oboji v času po godu našega zavetnika sv. Jurija pripravili obred obljub.

Steg NG 1 je imel obljube 4. maja na Paljevem nad Plavmi, kamor so novinci prispeli že dan prej. Postavili so si bivače, jambor, zgradili mašni oltar in počeli še marsikaj. Ponoči so se menjavali na molitveni straži, spopasti pa so se morali tudi s tatovi (skavti s Kapele). Dokazali so, da so dovolj sposobni in da mislijo resno izpolnjevati obljubo. Zato so naslednji dan tako izvidniki kot tudi dva člana skavtskega noviciata pred vsemi zbranimi izrekli svojo obljubo. Obred je potekal med lepo pripravljeno skavt-

ske mašo in je bil zelo slovesen. Za vsakega novinca je gotovo pomenil najpomembnejši dan njegovega skavtskega življenja, pri vseh starih skavtih pa je obudil spomin na njihove obljube. Po maši smo se posladkali s pecivom, ki so ga spekle pridne skavtske mame, in se v družbi predstavnikov skavtov iz Postojne, italijanske Gorice in Kapele zabavali in igrali. Naslednji dan se je začel nov delovni teden, zato smo se morali posloviti. Posamezniki pa smo si zaželeli le srečno do sobote.

10. maja smo se namreč z nekaterimi spet srečali, saj so tega dne izrekli obljube izvidniki s Kapele. Obred je potekal med besednim bogoslužjem v prelepi cerkvi na Mirenskem Gradu. Bilo je lepo, saj nas je povezoval skavtski duh. Na vseh obrazih se je že med obredom "narisal" nasme, ki pa je na obrazih vz-

NEPROFITNE ORGANIZACIJE PRED REFORMO (3)

DAMJAN HLEDE

Izvršitev zakonodajnega pooblastila je vlada poverila ministrski komisiji, ki so jo sestavljali razni strokovnjaki na področjih davčnega prava in ekonomije, predsedoval pa ji je prof. Stefano Zamagni, po katerem se je komisija tudi poimenovala. Pred dvema tednoma je komisija že zaključila svoje delo: pripravila je osnutek zakona, o katerem bodo odslej razpravljali v vladi pod odgovornostjo finančnega ministra Vincenza Visca.

Kar se tiče okvirnih kategorij, v katere naj bi bile porazdeljene različne neprofitne organizacije, je navsezadnje prevladal predlog, ki ga je vseboval že zakon št. 662/96 (gl. prejšnjo št. NG), za razdelitev med netrgovinskimi ustanovami (*enti non commerciali*) in Onlus (*organizzazioni non lucrative di utilità sociale*). Do zadnjega je namreč prevladovala težnja, da bi dodali še eno kategorijo (Onl, kratica za *Organizzazioni non lucrative*), ki bi se razlikovala od Onlus po tem, da bi služile, ki bi jih te organizacije proizvajale, bile namenjene predvsem njihovim članom, medtem ko bi bile usluge, ki bi jih proizvajale organizacije kategorije Onlus, usmerjene predvsem navzven. V bistvu je šlo za to, da bi razlikovali med navadnimi združenji in tistimi, ki so izrecno prostovoljske narave.

Tudi z ozirom na vrste davčnih olajšav in na naloge nadzornega organa komisija ni uvedla bistvenih novosti; v glavnem se je le omejila na podrobnejšo izvršitev določb, ki jih je vsebovalo pooblastilo. Komisija pa je pustila odprtih troje vprašanj, o katerih se bo moral izreči minister.

Prvo odprto vprašanje zadeva organizacije kategorije Onlus, ki se ukvarjajo s kul-

turno oz. umetniško dejavnostjo, predvsem z ozirom na področje vzgoje. Soočata se dve poziciji: na eni strani so tisti, ki trdijo, da šolske organizacije ne bi smele biti uvrščene v kategorijo Onlus in biti torej deležne pristojnih davčnih olajšav, na drugi strani pa so tisti, ki se zavzemajo za uveljavitev neke stvarne konkurenčnosti znotraj vzgojnega sistema in zato uvrščajo šolske organizacije v omenjeno kategorijo.

Drugo odprto vprašanje zadeva finančne vire teh olajšanih neprofitnih organizacij. Spor je med tistimi, ki zagovarjajo središčno vlogo javnih prispevkov, in tistimi, ki predlagajo neko širšo liberalizacijo uslug organizacije tretjim osebam kot obliko olajšanega avtofinanciranja za doseg statutarne ciljeve.

Tretje odprto vprašanje pa zadeva pogoje, ki bi povzročali izgubo oznake netrgovinske ustanove in torej izgubo olajšav.

Že na prvi pogled je razvidno, da nerešena vprašanja zadevajo področja bistvenega pomena in predstavljajo prvi "handicap" načrtovane in dolgo pričakovane reforme t.i. tretjega sektorja. Tehniki so ta vprašanja, ki so nedvomno politične narave, raje pustili politikom in si tako - ne preveč opravičljivo - umili roke. Drugi (toda še hujši) "handicap" pa predstavlja dejstvo, da je reforma tretjega sektorja izvedena zgolj z davčnega vidika (najbrž gre že za italijansko zakonodajno patologijo), medtem ko bi resnična reforma morala nujno poseči tudi na civilno področje. Upati je, da bo v naslednjih mesecih prišlo še do kakšne pozitivne novosti, o kateri bomo pravočasno poročali.

KONEC

PESTER OBRAČUN ZADNIH MESECEV

Prejšnji teden je zasedalo v Trstu predsedstvo Slovenskega deželnega gospodarskega združenja.

Po dejavnem spremljanju razburkanih dogodkov ob zaprtju Tržaške kreditne banke in nastanku Nove TKB, pri čemer je Združenje zasledovalo zlasti zaščito podjetij kot varčevalcev, delničarjev, dobaviteljev in posojilojemalcev, se je pobudnost SDGZ osredotočila na širšo raven udejstvovanja: v krajevnem okviru - npr. ob priložnosti tržaških občinskih volitev ali s sodelovanjem pri obnovitvenem procesu SKGZ in pri nedavnem občnem zboru organizacije.

Navzven je SDGZ vzpostavilo plodnejše stike s sorodno Slovensko gospodarsko zvezo na Koroškem, s Slovenskim gospodarskim združenjem Gorica, da bi prišlo do enotnejšega in učinkovitejšega stanovskega nastopanja. Ravno tako je pospešilo odnose s Slovenijo, npr. skupno z Obrtno zbornico Slovenije je bil predstavljen projekt za financiranje programa Phare, in z drugimi merodajnimi dejavniki, da bi prišlo do ustanovitve sklada, ki ga določa lanska resolucija slovenskega parlamenta za gospodarsko pospešitev slovenskih manjšin.

Tudi pri posameznih strokah je bilo mnogo opravljenega in je načrtovanih več pobud do poletja. Gostinci bodo sodelovali pri drugi izvedbi degustacije Konzorcija vin Kras Enokras '97, ki bo junija na gradu sv. Justa. Umetniki-obrtniki in kamnoseki bodo imeli več krajevnih razstav (na Kraški ohceti) in mednarodnih (na Mos-u v Celju). Trgovci na drobno bodo organizirali z ostalimi trgovskimi združenji drugo izdajo promocijske akcije Trieste City Club.

Vodstvo organizacije bo vložilo posebno skrb v institucijske odnose z javnimi upravami in drugimi ustanovami, pristojnimi za gospodarstvo in za upravljanje teritorija.

Pri SDGZ v Benečiji bodo naprej sledili gostincem, turističnim in drugim pobudam malih obratov, ki so preverili krajevno gospodarstvo.

D. DEVETAK

MANAGER CLUB OF SLOVENIA

MANAGERJI SOLIDARNOSTI

Jutri, v petek, 23. maja, se bodo sestali v Novi Gorici na tretjem srečanju poslovneži iz Primorske, Slovenije in tujine, ki so včlanjeni v novogoriški Manager club of Slovenia. Pobudnik tretjega klubskega srečanja - kakor tudi vzpostavitev in delovanja kluba - je poslovnež in manager Jožef Semič iz Solkana pri Novi Gorici.

Na preteklih dveh srečanjih so managerji sestavili klubske statute in dopolnili k njemu, pripravili in realizirali program ustanovne skupščine in izpeljali prvo dobrodelno akcijo. Osnovna naloga in vodilo kluba, v katerem je že nad petdeset članov, je pomoč otrokom v materialni in moralni stiski, zato so na prvem srečanju, lani decembra, z odkupom in licitacijo slike akademskega slikarja Rudija Pergarja zbrali finančna sredstva in jih poklonili družini Pisk iz Lokovca nad Čepovanom.

Na petkovem srečanju bodo managerji izvolili organe kluba in jih notifikirali ter se srečali s predavatelji, ki jih bodo seznanili z novostmi pri plasiranju prostih, a vista finančnih sredstev. Managerji, ki ob prijateljskih srečanjih odlično vzpostavljajo tudi delovne stike, bodo tudi jutri - z drugo dobrodelno akcijo - zbrali finančna sredstva in jih poklonili otrokom v stiski.

MR

DELEGACIJA GORIŠKIH PODJETNIKOV BO OBISKALA ČRNO GORO

Trgovinska zbornica iz Gorice bo organizirala obisk krajevne trgovske delegacije v Črno goro z namenom, da se preverijo možnosti za ponovno vzpostavitev trajnih ekonomskih stikov in za vlaganje v črnogorsko gospodarstvo. Zanimivo bo izvedeti, kako se danes tam razvija tok uvoza in izvoza, ki so mu posledice balkanske vojne hudo škodile. Obisk bo torej posebno zanimiv za operaterje tega sektorja. Upati je, da se bodo ponudile priložnosti za nadomeščanje zamujenega.

Predvidoma bo delegacija obiskala Črno goro od 22. do 24. maja. Kdor si želi informacij o obisku, naj se obrne na sedež Slovenskega gospodarskega združenja v Gorici (ul. Roma 20, tel. 537386).

MINISTRSTVO ZA FINANCE

OBRAZEC 740/97
dohodki v letu 1996

Obrazec 740 tudi v slovenščini!

Finančno ministrstvo se je odločilo, da letos natisne osnovni obrazec za davčno prijavo 740 v slovenskem jeziku.

Za začetek niso bila natisnjena v slovenščini niti navodila niti ovojnice, piše v tiskovnem sporočilu družbeno-političnega društva E-dinost, ki prinaša to novico, zato je treba v pristojnem občinskem uradu dvigniti komplet v italijanskem jeziku in osnovni obrazec v slovenskem jeziku ter izpolniti slovenski obrazec po italijanskih navodilih in ga odposlati v italijanski ovojnici.

Slovenski obrazec je mogoče uporabiti v vseh treh pokrajinah z avtohtonim slovenskim prebivalstvom. Zato je na razpolago tudi v občini Trbiž in Naborjet.

V prejšnjih dneh je finančna uprava razposlala slovenske obrazce občinam, v katerih smo Slovenci prisotni kot avtohtona manjšina. Na to potezo italijanskih oblasti smo čakali 20 let, potem ko so bili svojčas prvi izdani obrazci v slovenskem jeziku. Za to, da smo jih zopet dobili, gre velika zasluga prof. Samu Pahorju, ki je dolga leta trdovratno vztrajal v svoji zahtevi, da bi davčne obrazce lahko izpolnjeval v maternem jeziku. Ta pravica je sedaj uresničena in naj tudi z naše strani gre poziv vsem Slovencev v Italiji, naj se je poslužujejo. Obrazce je mogoče dvigniti brezplačno v pristojnih občinskih uradih, v katerih je mogoče dobiti tudi italijanske tiskovine za davčno prijavo.

MIRO GRADIŠAR IN GORTAN RESINOVIČ

INFORMATIKA V POSLOVNEM OKOLJU

GABRIJEL DEVETAK

V drugi polovici lanskega leta je pri Ekonomski fakulteti v Ljubljani - Enoti za založništvo izšla obsežna strokovna knjiga z naslovom *Informatika v poslovnem okolju*. Knjigo-učbenik, ki obsega 479 strani, sta napisala dr. Miro Gradišar s Fakultete za organizacijske vede v Kranju in dr. Gortan Resinovič z Ekonomske fakultete v Ljubljani.

V tržnem gospodarstvu igra informatika vsak dan pomembnejšo vlogo. S pomočjo informatike v poslovnem okolju so bariere med državami izginile, razdalje se krajšajo in svet se spreminja v eno samo veliko tržišče. Vloga informacijskega sistema v poslovnem sistemu je nepogrešljiva. S sodobnimi informacijskimi sistemi dosežemo hitrejšo, cenejšo in bolj kakovostno opravljanje osnovne dejavnosti poslovanja in dosežemo ugodnejše poslovne rezultate. Tega sta se avtorja zavedala in oblikovala bogato strokovno delo.

V uvodnih poglavjih so prikazani definicije informatike, sistemski pristop, informacijski sistemi in druge podrobnosti o informacijah ter odločanju. Vsekakor pa moramo obvladati osnove informacijske tehnologije, t.j. tehnološke trende, najnovejšo generacijo računalnikov, vrste računalniških sistemov in seveda programe ter programiranje. Pri slednjem so pomembni programski jeziki, računalniško podprto programsko inženirstvo in druge podrobnosti v sklopu reinženiranja obstoječih sistemov.

Pri informatiki in poslovnem okolju so pomembne baze podatkov kot osnovni vir or-

ganizacije ter organiziranje podatkov v bazo podatkov vključno s sistemi za upravljanje podatkovnih baz in druge podrobnosti, ki se nanašajo na trende nadaljnjega razvoja podatkovnih baz.

Za vsakdanjo praktično uporabo so pomembne telekomunikacije, brez katerih podjetniki in managerji ne bi mogli uspešno obvladovati poslovanja. Avtorja sta tudi tej problematiki namenila dovolj prostora in prikazala komuniciranje, telekomunikacije, kreiranje in sprejem podatkov, prenos podatkov, vrste telekomunikacijskih omrežij in druge podrobnosti, ki so neobhodno potrebne za vsakdanjo uporabo.

V zaključnem delu knjige pa imamo možnost spoznati uporabo informacijskih sistemov, njihovo načrtovanje in razvijanje kakor tudi varnost in zaščito informacijskih virov. Vse to sta avtorja prikazala sistematično, praktično in razumljivo. Dotaknila pa sta se tudi vplivov informacijskih sistemov na počutje in zdravje ljudi. Zato lahko rečemo, da bo tisti, ki bo knjigo prebral, sposoben razumeti pomembnost informacije kot strateškega vira poslovnega sistema. Bralec bo dojel bistvo informacijskih sistemov, spoznal možnosti, ki jih nudi nova razvijajoča se informacijska in komunikacijska tehnologija. Zlasti podjetniki, managerji kakor tudi študentje, ki se ukvarjajo z informatiko v poslovnem okolju, bodo s pomočjo te knjige znali oceniti vrednost in zanesljivost informacije kakor tudi določiti svoje informacijske potrebe in sodelovati pri določanju informacijskih tokov.

ZDRAVJE NAŠIH OTROK

JELENA STEFANČIČ

nano čajno žličko medu;
- kontraindikacije: jih ni.

Poleg omenjenih receptov lahko svojim otrokom pomagamo tudi z masažo.

MASAŽA je ena najstarejših in najbolj nagonjskih oblik zdravljenja. Kitajci so tehnike masiranja razvili v visoko umetnost. Masaža je posebno primerna za otroke, ker je lahko zelo nežna in ker telesni stik koristi tako otroku kot staršem.

Pred začetkom masaže se morate najprej sami umiriti, kolikor je le mogoče, in umiriti otroka. To je pogosto težko pri bolnem, nemirnem ali razdražljivem otroku, vendar se je vredno potruditi.

Najprej si izberite tiho in mirno okolje brez bleščečih luči, glasne glasbe ali drugih motečih elementov. Predele, ki jih boste masirali, namažite z oljem. Primerno je skoraj vsako olje, navadno najraje izberemo olivnega. Masirajte nežno, a čvrsto, zavedajte se otrokovih reakcij in se odzivajte nanje. Govorite mirno in tiho. Če se otrok vznemiri, prenehajte z masiranjem in se sprostite, nato nadaljujte. Medtem ko masirate, si predstavljajte, da vaše roke in konice prstov širijo zdravilno moč, ki bo pomagala otroku. Ne imejte togih zapeljiv, ampak naj bodo prožna, da se skozi njih lahko pretaka zdravilna energija.

DALJE

KOMARČEK (*Foeniculum vulgare*):

- porabni deli: semena;
- delovanje: pomaga pri prebavi, sprošča napihnjeno trebuh;

- indikacije: je prvovrstno zeliščno zdravilo za dojenčke, ker nežno deluje na prebavo in pomirja koliko; ne more pa uporabljati oteklih jeter, če ga uporabljamo samega;

- odmerjanje: lahko ga dajete v večjih količinah, npr. kot čaj (1 žravnano čajno žličko posušenega zelišča na 250 ml vode), ki ga osladite z 1 zrav-

NAMIZNI TENIS

KRAS GENERALI
V FINALU ZA
DRŽAVNI NASLOV

ERIK DOLHAR

Zgoniške pingpongašice so v polfinalu prvenstva A lige gladko odpravile Coccaglio iz Brescie.

Vanja Milič (na sliki), Ana Bersan in Wang Xuelan: to je trojica, ki se bo pod taktirko kitajskega mojstra Ge-Keja tudi letos potegovala za državni naslov. Krasovke so namreč v polfinalnem dvojnem srečanju najprej v zgoniški telovadnici, nato pa še v gosteh z neoporečnimi rezultati pospravile z nasprotnicami iz Brescie. V Zgoniku so se s Coccagliom pomerile v sredo, 14. t.m., in ga pred navdušeno množico z mladimi navijači v ospredju poslale domov po zmagi s 5-2. Po izborjeni domači prednosti so se Miličeva, Bersanova in Xuelanova v nedeljo, 18. t.m., odpravile še na gostovanje v Lombardijo in nepričakovano gladko strle odpor domačink s še bolj jasno zmago s 5-1. Potem ko smo videli, kako Ana Bersan v prvem domačem polfinalnem dvoboju trpi zaradi bolečin v hrbtu, smo bili že pripravljene na tretje odločilno srečanje, spet doma. V gosteh pa je bivša Borovka Bersanova s pomočjo zdravil proti bolečinam stisnila zobe in pokazala vse svoje igralske kvalitete. Ob ne popolnoma zdravi Ani pa je na okope z večjim čutom odgovornosti stopila še najmlajša v ekipi, Vanja Milič, ki je z zrelo igro pregnala nervozo s prvega srečanja in s pravo koncentracijo izločala nasprotnice kot za stavo.

Kras Generali sedaj čaka še veliki finale italijanskega prvenstva A lige za državni naslov, v katerem se bodo naše spoprijele z lanskimi državnimi prvakinjami Castellane iz Mantove. Prvo srečanje bo 28. t.m. v Mantovi, povratno pa v soboto, 31. t.m., v zgoniškem športnem centru. Gre za fotokopijo lanskega finala, v katerem so bile Krasovke slabše nasprotnice. Letos je zgoniška ekipa že presenetila z uspehi v novi formuli prvenstva, ki daje prednost "bogatejšim" društvom. Zakaj pa ne bi smeli na tihem upati, da bo Kras presenetil še v finalu?

4. KATEGORIJA:
SANTINIJEVA NAJBOLJŠA

TERNI - Od 9. do 11. t.m. je bilo na sporedu 3. državno prvenstvo za četrto kategorijo. Pravico do nastopa so si s kvalifikacijskimi turnirji pridobili tudi štirje Krasovi igralci: Barbara Santini, Nadia Blasone, Edi Bole in Bojan Simoneta. Najbolj se je izkazala Santinijeva, ki se je uvrstila med prvo osmerico najboljših četrtkategoric v Italiji.

AMATERSKI NOGOMET

JUVENTINA V POLFINALU

Štandreška enajsterica se je po visoki zmagi nad Villanovo uvrstila v polfinale turnirja v Mošu. Treba je pristaviti, da Juventina na tem turnirju nastopa okrepljena z napadalcem kriške Vesne Petrom Sedmakom, ki se je tudi na zadnji tekmi odlično izkazal, saj je dal kar tri gole. Bo Peter prihodnjo sezono igral v Štandrežu?

Doberdobsko Mladost čaka še zadnje kolo turnirja za naslov deželnih prvakov 3. amaterske lige. Igrali bodo še proti Ronchisu.

ROLKANJE

GRAND PRIX:
PREMOČ MLADINE

Na odlično organiziranem domačem mednarodnem tekmovanju je športno društvo iz Križa pobralo veliko bero zmag, s svojo diamantno špico Davidom Bogatcem v ospredju.

Na nedeljskem jutranjem štartu mednarodnega tekmovanja na pokrajinski cesti v Samatorci se je zbralo 190 rolkarjev, ki so branili barve 19 društev. Pisana kača športnikov na tekaških smučeh s kolesci za asfalt se je vila do križišča za Saleš, kjer je pred vasjo krenila levo proti zgornji Samatorci, odtod pa po ovinkasti cesti spet do glavne ceste, kjer je bil tudi cilj. Najmlajši so se "lovili" samo na pokrajinski cesti, medtem ko so tekmovalci v višjih starostnih kategorijah opravili več krogov omenjene proge. Ta bi bila po mnenju kriških organizatorjev primerna tudi za kako še večje tekmovanje, morda evropsko ali celo svetovno prvenstvo, poseben odkar je zgoniška občinska uprava povsem uredila in na novo tlakovala sicer zakotno cesto med Saležem in Samatorco. Skratka, pogoji so bili pod krasnimi, že skoraj poletnimi sončnimi žarki, naravnost idealni za uspeh domačih tekmovalcev, ki imajo prav te ceste za svojo vsakodnevno "telovadnico na prostem". In rezultat ni izostal. Svetovni prvak, mladinec kriške

Mladine David Bogatec (na sliki) je namreč z odličnim časom v svoji kategoriji osvojil tudi zmago na absolutni lestvici in tako razveselil prisotne, ki so spremljali ta nenavadni šport, ter predvsem poplačal trud odličnih organizatorjev iz Križa. Štiri zmage (mladinec David Bogatec, v kategoriji Master A Guido Masiero, začetnica Mateja Paulina in začetnik Eros Sullini), eno srebro (naraščajnica Mateja Bogatec) in dve tretji mesti (mlada Ana Košuta ter v kategoriji seniores Gianni Rupil) pa žal niso bile dovolj za prvo mesto na skupni društveni lestvici, ki je z majhno razliko v točkah odpotovala v Ljubljano k tamkajšnji Olimpiji.

ED

KOŠARKA

DOM V BORBI DO ZADNJEGA

Morda niti prihodnje, zadnje kolo D lige ne bo dovolj za direktno napredovanje v C2 ligo

Goriški Dom Agorest Rob Roy se je moral pošteno namučiti, preden je le za 2 točki doma premagal ronški Acli. Na vrhu lestvice D lige so Semoličevi fantje v družbi Santosa, tako da bi ob morebitni zmagi obeh omenjenih peterk v prihodnjem, zadnjem kolu, bila potrebna dodatna srečanja za določitev ekipe, ki bi napredovala. S temi problemi pa se ne ubadajo naše ostale tri D-ligaške postave. Bor Radenska je v tržaškem derbiju premagal Acli, Cicibona Pref. Marsich je porazila Grado, praznih rok pa je tokrat v Gorici pri Arteju ostal le Kontovel.

ODBOJKA

NOVINKE KOIMPEXA
OSTALE V B2 LIGI

V zadnjem kolu D lige so si obstanek priborili tudi Espegovci in Slogašice

Kar tri naše šesterke so si prav v zadnjem kolu zagotovile obstanek v B2 oz. D ligi. V prvi vrsti gre omeniti podvig po dolgih letih trenj med Slogo in Borom novonastale združene ekipe Koimpexa (na sliki KROMA), ki si je obstanek v B2 ligi prii-

lmsa Kmečka banka, ki je z domačo zmago proti San Miguelu dokončno zapečatila napredovanje v B1 ligo. V ligi nižje bodo torej v prihodnji sezoni igrali le Slogaši Koimpexa, ki so dosegli obstanek v ligi že pred porazom v zadnjem kolu. V ženski C1 ligi je Kalčeva Olympia Kmečka

FOTO KROMA

grala prav v zadnjem kolu, na gostovanju v Mogliano. To je nedvomno spodbuden in razveseljujoč dosežek, še zlasti če pomislimo, da je ekipa začela nastopati v tem kakovostnem in izenačenem prvenstvu, ko odbojkarice obeh tržaških društev sploh niso še bile uigrane med seboj. Obstane v nižji, D ligi sta si prav v epilogu prvenstva priborili tudi dve naši mladi šesterki: fantje Espega oz. druge ekipe Vala in dekleta Sloge, kljub temu da so bila slednja poražena v Rivignanu, k sreči pa je klonil tudi neposredni tekmelec Sloge za izpad iz lige - Fontanafredda. V soboto so se zaključila domala vsa prvenstva, v katerih so nastopale zamejske postave. Naša najboljša ekipa bo tudi v prihodnji sezoni

banka K2 Sport uspešno zaključila letošnje prvenstvo, saj je v Martignacu po ogorčenem boju šele v 5. setu strla hud odpor domačink. Goričanke oz. Brike so kot novinke v ligi letos povsem zadovoljile, z 11 zmagami pa je zadovoljen tudi sam trener Marko Kalc. V isti ligi so Valovke La Goriziane Zadrudne kreditne banke po štirih setih izgubile v Veroni, kljub temu pa bodo tudi prihodnje leto na nasprotni strani mreže "večnega goriškega dvoboja" proti Olympii. V moški konkurenci je Soča Sobema s porazom končno sklenila letošnje prvenstvo, na katero igralci sami verjetno ne bodo imeli najlepših spominov. Začeli so ga s precejšnjimi ambicijami, končali pa po le treh osvojenih zmagah.

AMBICIJE MATEJA ČERNICA

Mladi odbojkar štandreškega Vala Matej Černic (na sliki) bo konec meseca (29.5.) spet branil barve državne mladinske reprezentance, ki bo na prvi tekmi kvalifikacij za nastop na svetovnem prvenstvu avgusta v Perzijskem zalivu gostovala v Latviji. Po doseženem napredovanju v B1 ligo s svojim klubom ima torej mladi plavalasi dolgin polne roke dela v teh poletnih mesecih, ko se bo skušal prebiti v standardno postavu italijanske mladinske vrste, kar mu je že uspelo na lanskem evropskem prvenstvu v Izraelu. Poleg tega pa Matej že razmišlja o prihodnji sezoni. Izrazil je skrito željo, da bi odšel iz Gorice v kak italijanski prvotligaški klub. Precej pa bo odvisno, kakšne ponudbe bo prejel (doslej MTI Padova, Colmark Brescia, Sisley in Hatu Bologna), ter kako bodo prvenstvo B1 lige začrtali v Štandrežu. Če možnost igranja v prvi ligi ne bi bila stvarna in če bi Val sestavil kompetitivno moštvo, pa bi lahko še eno leto "zdržal" v Gorici, še zlasti zato, ker Mateja čaka še zadnje leto višje šole z maturo, ob tem pa pri Valu zagotavljajo, da bodo zaščitili tako društvene kot Matejeve interese.

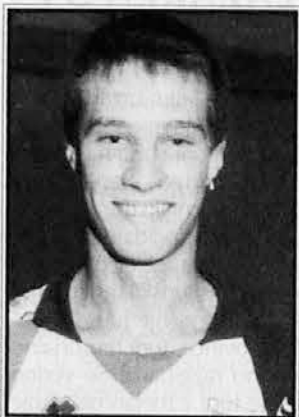

FOTO BERMA

in tako ekipo, ki bo imela tudi velike ambicije v B1 ligi.

Športni direktor Vala Ivan Plesničar pravi, da Černicu prvotligaški klubi lahko samo zagotovijo, da sedi na klopi, morda tudi občasno zaigra, več pa ne. Torej mu ostane predvsem igranje v mladinski ligi. Najbolj konkretni pogovori so doslej potekali z Bologno in pri Valu upajo, da se bodo končali v obojestransko korist. Plesničar trdi, da je trenutno 80 do 90 % možnosti, da Matej odide v Bologno, v Štandrežu pa zagotavljajo, da bodo zaščitili tako društvene kot Matejeve interese.

LOKOSTRELSTVO

GRANZOTTO
(ZARJA) NA DRŽ.
PRVENSTVO

CASTELFRANCO VENETO - Z odličnim nastopom v nedeljo, 11. t.m., je predstavnik Zarje Moreno Granzotto (na sliki) izpolnil normo za nastop na državnem prvenstvu, ki bo prihodnji mesec v Cortini d'Ampezzo.

ATLETIKA

MACCHIUT IN
COSLOVICH ZMAGALI

TURIN - Slovenski atletinji Margaret Macchiut in Claudia Coslovich (na sliki), sta v nedeljo, 11. t.m., na prvi prizkušnji klubskega absolutnega prvenstva zmagali vsaka v svoji disciplini. Macchiutova

je slavila na 100 m z ovirami, Coslovicheva pa v metu kopja. Macchiutova je v nedeljo, 18. t.m., nastopila tudi na mednarodnem atletskem šesteroboju v Celju in v svoji disciplini zasedla dobro 3. mesto.

TENIS

GAJA V IT. POKALU

PADRIČE - Tako moška kot ženska ekipa Gaje sta v nedeljo, 18. t.m., nastopili v 3. kolu italijanskega pokala. Med moškimi v medpokrajinski fazi Trst/Gorica nastopa kar 34 ekip, ki jih je organizator razdelil v 5 skupin. Za uvrstitev v naslednjo fazo morajo Gajevci doseči prvo ali drugo mesto. Po gladkih zmagah v prvih dveh kolu so tokrat naši tenisači s postavo Škerlavaj, Prelec, Rainis, Vidovich in Baldissin nastopili v Gradežu in ize-načili s 3-3.

Dekleta pa so igrala popoldne v Krminu in s Chantal Rossmann, Tatjano Čač in Magdo Gojča tudi tretjič gladko izgubila. V tem prvenstvu v treh skupinah nastopa 15 ekip.

HOKEJ NA ROLERIJH

POLET KWINS
ZAČELI 2. DEL

Poletovci so v nedeljo začeli meddeželno fazo državnega prvenstva. Vključeni so bili v skupino s 6 moštvi: Trissino, Mogliano Falcons, Fiamma Chioggia, Scaltenigo VE in Sorci verdi VR. Na sporedu so tri kola, v vsakem od katerih bo vsako moštvo odigralo po dve srečanja. V Poletovem taboru ne skrivajo ambicij po visoki uvrstitvi.

ŠTEVILNA VERSKA SREČANJA NA PRIMORSKEM

Mesec maj je mesec, ko so na sporedu številna verska slavlja in romanja, zlasti na Marijine božje poti, še posebej na Sv. goro. Sem prihajajo romarji predvsem ob sobotah in nedeljah, in to posamično ali organizirano v okviru župnij. Tako so se v soboto, 10. maja, zbrali pred Marijino milostno podobo v svetogorski baziliki cerkveni pevci iz koprške škofije, ki so se na ta način spomnili prve obletnice papeževega obiska v Sloveniji. Srečanje je organiziral in združene pevske zборе tudi vodil Lojze Kobal, župnik in ravnatelj orgelske šole v Novi Gorici. Somaševanje več duhovnikov je vodil p. Stane Zore s Sv. gore, ki je tudi pridigal in poudaril misel, da je treba moliti in si prizadevati za svetost. Številni primorski cerkveni pevci, ki jih je bilo več sto, so med bogoslužjem zapeli več stalnih delov iz Troštove Četrte maše, pa tudi nekatere pesmi z lanskoletnega srečanja s papežem v Postojni. Po maši je sledil blagoslov s petimi lavretanskimi litanijami Materie božje z odpevi, ki jih na Sv. gori pogosto slišimo.

Naslednjega dne, v nedeljo, 11. maja, pa so se v Vrtojbi zbrali pritrkovalci iz Vipavske doline na enem od rednih srečanj, ki vsako leto potekajo v škofiji. Srečanje je s pomočjo domačinov pripravil Pitrkovalski krožek slovenskih bogoslovcev, ki podobno srečanje pripravlja tudi v nedeljo,

25. maja, v Izoli. Na srečanju v Vrtojbi smo imeli priložnost spoznati vrline novih velikih vrtojbenskih zvonov, izdelek livarne De Paoli iz Vittorio Veneta, in to med pritrkovanjem kot med prostim zvonjenjem. Kot običajno so se na tem srečanju še posebej odlikovali pritrkovalci iz gornje Vipavske doline, kjer je izročilo zvonoslovca Ivana Mercine očitno še živo.

Tudi letos je bil dobro obiskan tradicionalni binkoštni shod v romarski cerkvi Marijinega Vnebovetja na Vitovljah. Gre za markantno točko na Vitovskem hribu 604 m nad morjem, ki je znan po ostankih srednjeveškega protiturškega tabora z Marijino cerkvijo v njegovem osrčju. Cerkev izvira še iz časa gotike, saj je prezbitarij bil zgrajen v tem slogu, v 17. stoletju pa so ji prizidali tri ladje v renesančnem slogu, spominjajočem na staro svetogorsko baziliko. Letošnji binkoštni shod je vodil in med mašo tudi pridigal župnik iz Oseka Jožko Bric.

Najpomembnejši shod v koprski škofiji pa je potekal v soboto, 17. maja, ob starinski cerkvi sv. Danijela v Zalogu pri Postojni. Združen je bil s škofijskim srečanjem mladih ter blagoslovitvijo križa v spomin na papežev obisk v Postojni leta 1996. Cerkev s križem stoji tik pred Postojno, na levi strani avtoceste, če prihajamo s primorske strani, približno kilometer stran od postojnskega letališča, kjer je

lani potekalo srečanje s papežem. Mladi iz vse Primorske so v Zalogu prihajali že od tujtrajnih ur dalje, ko je ob cerkvi sv. Danijela potekal versko-kulturni program kot zahvala za lanskoletni obisk sv. očeta in priprava na avgustovsko srečanje mladih letos v Parizu. Ob štirih popoldne se je pričelo slovesno bogoslužje v prisotnosti mladih, pa tudi starejših vernikov, ki so na ta način želeli počastiti prvo obletnico papeževega obiska v Sloveniji. Somaševanje je ob udeležbi številnih primorskih duhovnikov vodil koprski škof msgr. Metod Piriš. V začetku bogoslužja je blagoslovil nad 18 metrov visok kovinski spominski križ in kamnit obelisk z napisom ob njem; obe znamenji bosta trajno pričali o lanskoletnem zgodovinskem papeževem obisku v Sloveniji. V nagovoru po evangeliju je koprski škof poudaril pomen odgovorne naloge vsakega kristjana, to pa je spoznavanje evangelija in tudi življenje po njem. Sledila je skupna izpoved vere na enak način kot ob lanskoletnem srečanju s svetim očetom v Postojni. Med občutenim bogoslužjem so se tradicionalne slovenske ljudske pesmi prepletale s sodobnejšimi mladinskimi napevi. Ob koncu maše je škof blagoslovil simbolične križe, ki so jih sprejeli mladi predstavniki dekanij, verskih gibanj in organizacij in jih nato prenesli v svoja okolja. Srečanje v Zalogu pri Postojni se je zaključilo z znano pesmijo Tisoč let je že minilo, ki je nastala prav ob lanskoletnem papeževem obisku in jo po slovenskih cerkvah odtejejo tudi ob drugih priložnostih, letos še posebej ob prvi obletnici obiska.

MV

G. ZDRAVKO POGORELC NOVI VIZITATOR LAZARISTOV

Kot smo že poročali, je bil za novega vizitatorja slovenske Misijonske družbe izvoljen Zdravko Pogorelec. Na tem mestu bo s 1. julijem nasledil prof. dr. Antona Stresa, ki zaključuje svoj vizitatorski mandat (po pravilih družbe traja prvi mandat šest let, nakar je isti kandidat lahko izvoljen še za tri leta). Volijo vsi člani določene province, tako duhovniki kot bratje, nakar gredo rezultati volitev v Rim, kjer generalni superior formalno potrdi izvoljenega vizitatorja.

Misijonsko družbo je ustanovil l. 1625 sv. Vincencij Pavelski, v naše kraje pa so lazaristi prišli l. 1852 na prošnjo škofa Slomška v Celje. Družba ima še vedno tri smeri osnovnega delovanja: ljudski misijoni, zunanji misijoni in sodelovanje pri oblikovanju duhovnikov. Glede na trenutne potrebe Cerkve lahko člani družbe poleg teh osnovnih dejavnosti sprejmejo tudi druge službe. Tako tudi v Sloveniji vodijo nekaj župnij (Sv. Jakob ob Savi, Celje - Sv. Jožef in Šmartno pri Slovenj Gradcu). Na Mirenskem Gradu vodijo zelo znan dom duhovnih vaj, ki deluje že tretje desetletje, nedavno so za podoben namen blagoslovili prenovljeno, vrnjeno markan-

tno hišo v Celju. Lazaristom je bila pred leti vrnjena tudi nekdanja osrednja hiša na Taboru v Ljubljani, ki so jo sedaj namenili za študentski dom, v katerem za vse kandidate žal ni dovolj prostora. Sicer pa je slovenska Misijonska družba, naslednica prejšnje jugoslovanske province, tudi teritorialno izredno razgibana. Še vedno deluje tudi v mejah nekdanje Jugoslavije, poleg Slovencev pa so njeni člani tudi hrvaški in makedonski sobratje. V Beogradu je že stara postojanka družbe, ki tu upravlja tudi župnijo (na Čukarici), zagrebška hiša je mlajša, vodi pa kar tri župnije (Vrapče, Vrapčebolnica in Oranice). Župnijo imajo lazaristi tudi v Bitoli, eden od duhovnikov pa deluje v Skopju. Močna zastopstva imajo tudi v Kanadi in Argentini. V Kanadi vodijo več župnij (Toronto - dve, Montreal, Winnipeg), s pastoralo se ukvarjajo tudi v Argentini, znani tudi po mlademu valu bogoslovcev, ki so študirali v Ljubljani. Teritorialno razgibana je tudi zgodov-

vina sedeža province: po vojni se je v tedanjih razmerah preselil v Beograd, nato v Zagreb in nato spet v Ljubljano. Več slovenskih lazaristov deluje na Madagaskarju, kjer so člani malgaške province.

Predstojnik vsake province Misijonske družbe se imenuje vizitator in lahko premešča člane po hišah svoje province. V Sloveniji bo to poslednj. Zdravko Pogorelec, sedanji superior na Mirenskem Gradu. Doma je iz župnije Struge na Dolenjskem, na Mirenskem Gradu pa deluje od l. 1990. Zanimivo je dodati, da njegova sedanja izvolitev pomeni hkrati tudi vrnitev na odgovorno službo, ki jo je nekdanje opravljal. Za vizitatorja je bil namreč prvič izvoljen že l. 1979, tedaj kot župnik v Sv. Jakobu ob Savi, ko je na mestu vizitatorja nasledil sedanjega ljubljanskega nadškofa Franca Rodeta. Provincio je tedaj vodil dva mandata, skupaj devet let. Ponovni, že tretji mandat, tako zgovorno priča o ugledu in zaupanju, ki ga g. Zdravko uživa med sobratji. Podobno spoštovanje si je v teh letih pridobil tudi na Goriškem, ko je prihajal v pomoč tudi v zamejstvo, zlasti pa vodil zahtevno službo na Gradu, vincencijansko skromno, a neutrudno.

PB

V NEDELJO, 25. MAJA

MEDŠKOFIJSKO ROMANJE NA SVETO GORO

Zadnje nedeljo maja - letos 25. maja - že nekaj let poteka medškofijsko romanje na Sv. goro. V Marijini baziliki se srečajo pri skupni maši verniki, duhovniki in oba obmejna škofa. Letos bo ob spominu na 280-letnico kronanja svetogorske Marijine podobe somaševanje ob 16. uri; vodil ga bo škof Metod Piriš. Srečanje ima namen, da bi verniki molili za vse žrtve zadnje svetovne vojne in pospeševali medsebojno spravo in sožitje med obema narodoma to stran in on stran državne meje. Prvi zglede naj damo prav mi verniki, duhovniki in naši škofje. Zato naj bi bila nedeljska udeležba na Sv. gori čim večja. Med drugim se bomo spomnili tudi na lanski obisk sv. očeta v Sloveniji, ki je potekal prav meseca maja.

Ob 14.30 se bo začelo od prve kapelice naprej skupinsko romanje za pešce ob primernem branju Božje besede in molitvi. G. nadškof Bommarco je v ta namen objavil posebno spodbudno pismo, ki se začneja takole: "Vračamo se na Sv. goro, da storimo nov korak pri Materi božji za veliki jubilej tretjega tisočletja." Ob dogodku je izšla tudi nova številka *Svetogorske kraljice*, glasila prijateljev Sv. gore. V njej je prvič objavljena raziskava o omenjenem kronanju podobe Kraljice slovenskega naroda, ki jo je izvedel in napisal dr. Rudolf Klinac, verski organizator, zgodovinar, pisec in nekdanji škofijski kancler v Gorici.

VERA LESTAN IN NJENA TRAGIKA

O Veri Lestan smo v Novem glasu že pisali. Tokrat opozarjamo na članek, ki ga je objavila *Voce Isontina*, glasilo goriške nadškofije. Avtor prof. Luigi Tavano oriše življenje in delo pok. Vere in nato njeno tragično vabilo na kratek razgovor, od katerega se ni več vrnila. Zanimiva je avtorjeva zaključna ugotovitev: "Tedanja komunistična oblast je sklenila odstraniti vse, posebno intelektualce, ki bi utegnili postati ovirata. i. proletarski diktaturi, v našem primeru Titovi diktaturi. Vera je kričec primer, ki priča, kadar govorimo o fojbah, deportacijah in partizanskih obsodbah, da je bilo slovensko ljudstvo v letih 1941-45 dosti bolj prizadeto kot italijansko."

ŠTIRJE NOVI MAŠNIKI ZA GORIŠKO

V nedeljo, 8. junija, bo nadškof Bommarco posvetil štiri goriške bogoslovce za mašnike: dva sta iz Gračade, eden iz Krmina in eden iz župnije sv. Frančiška v Sesslanju. Posvečenje bo v Ogleju ob 17. uri.

USPEŠNA IGRA Z EGIPČANSKIMI SIMBOLI

ERIKA JAZBAR

Palazzo Reale v Milanu (trg Duomo na levi strani) vabi do 1. junija na dobro obiskano razstavo o zelo izposojenem liku egipčanske boginje Izide (*Iside. Il mito, il mistero, la magia*).

Slika nad naslovom: tempelj Izide v Fileju; kipca: Izida, polovica 2. stoletja po Kr., Arheološki muzej v Neaplju; Oziris, Muzej rimske zgodovine v Rimu; v ozadju freska, ki predstavlja svečenika z masko Anubija, 62-79 po Kr., Arheološki muzej v Neaplju.

V času, ko se v Egiptu zateka marsikateri *new-agevski* duhovni vodja in tam išče mistično prikupnih simbolov in skrivnostno zvenečih formularnih imen, lahko razumemo velik uspeh, ki ga je doslej imela razstava, saj niha število obiskovalcev okoli 1200 dnevno.

Razstava je precej bogata in privlačna, logično strukturirana in z izčrpnimi razlagami (edino razočaranje predstavlja video soba, v kateri se - če že ne drugače - vsaj za nekaj minut spočiješ). Vsakdo si potem lahko kupi še lep, velik katalog s številnimi slikami. Skratka, glede na pričakovanja je pobuda lahko zanimiva.

Razstava dolguje svoj uspeh duhovnim tendencam današnjega tudi navadnega človeka, ki potrebuje nekoliko metafizične skrivnostnosti, ko se zagleda v vsakodnevno še kako jasno brutalno življenje.

Vendar... vsi tisti obiskovalci, ki bodo v milanskih sobah iskali alkimijo, taroke, astrologijo, ezoteriko ali enostavno magijo, bodo ostali precej razočarani, saj je razstava nastavljena predvsem arheološko.

Rojstvo, kult, mit boginje življenja, plodnosti in obilnosti, lik žene, ki je po dolgem iskanju našla truplo moža - brata (Oziris) in mu za kratek čas dala luč življenja; ljubeča mati, ki brani sina (Horus) pred zlonamernim stricem

(Seth); čarovnica, ki vlada nad časom in lahko vpliva na same zvezde.

V številkah se nam razstava predstavlja v 30 razstavnih sobah s 700 eksponati, ki prihajajo iz muzejev 22 držav: kipi in bronasti kipci, sarkofagi, napisi, okrasni predmeti, amuleti, prstani, žlahtni kamni, gliptika, nagrobni spomeniki, kovanci, nekatere zelo zanimive slike iz Pompejev (kjer se je ohranil edini iseon - Izidin tempelj).

Razstava objema v glavnem kult boginje v Italiji, in to predvsem v dobi cesarjev, t.j. po Kristusu, ko je doživela svojo akmè (vrhunec) s Karakalo v 3. stol., pa do leta 391, ko je bil njen kult z ostalimi poganskimi religijami uradno prepovedan.

Nekaj pozornosti je namenjena tudi Ogleju, pomembnemu pristanišču za Norikum in Panonijo, kjer se je kult boginje razširil že v 1. stol. pred Kr., medtem ko arheologi še danes raziskujejo prisotnost iseona (verjetno v severnih predelih), ki nam ga dokazujejo številna pričevanja.

Razstavo svetujemo seveda vsem, posebno tistim, ki se zanimajo za rimsko umetnost oz. arheologijo in sredozemske religije, medtem ko naj si oni, ki pričakujejo prihajajočo Vodnarjevo dobo, od razstave kljub prikupnemu naslovu ne pričakujejo preveč.